

positi. Et diuina ipsa natura si non esset in tribus personis, hoc ipso quod esset separata ab alijs rebus, haberet suum terminum, & esset persona, vt præclarissimè docuit S. Thomas. Ergo non potest vlla natura siue creata, siue increata sine proprio supposito intelligi.

Quòd autem aiunt naturam sine supposito subsistere negatiuè, nullius pòderis est. Nam, vt de subsistentia disputantes decernemus, subsistentia est modus intrinsecus rei, non additus: quare humanitas sine supposito hoc ipso esset subsistens positiuè, quia nõ esset in alio. Nam res quæ non est in alio, ipsa est subsistens modo quodam intrinsecò: imò etsi subsistentia esset res distincta, per hoc ipsum quod humanitas non esset in supposito, mutaretur modus entis, & adderetur necessariò subsistentia, quæ nihil est (vt aiunt) nisi modus ille realis immutatus. Sed etsi permittamus naturam priùs existere, quàm subsistat, necessaria tamen est subsistentia: quia iuxta eam opinionem existentia partialis non compensat subsistentiam, sed res existens adhuc pendet secundum subsistentiam. Verum est, opinionem istam, quòd res priùs existat, quàm subsistat, meritò non probari, quia quod existit non pendet adhuc, cum habeat vltimum completum, & perfectum actum scilicet existentiam, vt postea disputabimus. Similiter de Angelica natura ostendimus, nõ ideò necesse esse illam in supposito inueniri, quia ab illo habeat subsistentiam; credimus enim formas Angelicas subsistere: sed necesse est quòd terminentur per terminum, quem dicimus proprietatem hypostaticam, siue personalitatem. Nulla ergo natura sine supposito existit.

Confirmatio.

Ista opinio valdè consentanea est doctrinæ S. Thomæ, & verbis citatis ex 3. sent. quòd ipsa separatione, si natura à Verbo separetur, erit constituenda persona, scilicet adueniente termino, qui separationem consequitur; & ipse terminus est personalitas. Idem sentit Ioannes Scotus in 3. d. 1. q. 1. vbi probat proprietatem non distinguere ipsa à natura, quia si distingueretur, posset natura existere sine proprietate suppositi, &

A sine supposito: id verò affirmat omninò esse impossibile. Et est frequentior Doctorum opinio.

CAPVT XIX.

Proprietas suppositi affert unitatem vltimam individui.

QVONIAM suppositum est indiuiduū completum, quia ipsi naturæ indiuiduæ supponitur indiuiduum suppositum; disputandum nobis est de ipsa ratione formali istius indiuidui, quod appellamus suppositum, deque eius unitate incommunicabili. Diuiditur caput in quatuor partes.

Prima pars: *Quo pacto proprietas hypostatica distinguat naturam, & suppositum?*

Secunda: *Quòd proprietas hypostatica non sit composita, & quomodo diuidatur diuisa naturam?*

Tertia: *Quæ sint negationes debite supposito?*

Quarta: *Quo sensu suppositum dicatur incommunicabile.*

PRIMA PARS.

Quo pacto proprietas hypostatica distinguat naturam, & suppositum?

Imprimis disputandum est, quomodo proprietas hypostatica distinguat naturam, & suppositum? Quòd enim distinguat suppositum, dubium non est, vt cõmostrabimus. Sed quomodo distinguat naturam? difficilius est explicatu. Et quidè quòd proprietas hypostatica distinguat naturam, multa sunt quæ persuadent; tum quia est actus distinguens cõiunctus cum ipsa natura: tum quia dicitur proprietas non solum suppositi, sed naturæ, quasi naturæ debita; proprietas autem distinguit vnamquamque rem ab alijs: tum etiam quia appellatur terminus naturæ; terminus autem est quasi finis præscriptus vnicuique rei; sunt autè res suis finibus discrete; ergo natura per hypostaticam proprietatem distinguitur.

Aduertendum tamen est naturas indiuiduas esse inter se distinctas, vel materiã signatã vt docuimus, vel quia sunt formæ separatæ specie distinctæ: quare proprietas

2. Sent. est cõmunior.

1. Supponendū. Quòd hæc proprietas distinguat suppositū dubiū non est.

Quòd distinguat naturam,

1. argum.

2. argum.

3. argum.

2. Aduert. Non distinguit naturã in diuiduã vnam ab alia, sed naturam

Idem vt num. 2.

4. Modi defendē di sententiam Caiet.

1. Confutatio. Subsistentia est modus intrinsecus rei, non additus.

2. Cõfutatio.

Cõfirmationis 1. infirmitas eã opinione datã.

2. infirmitas eam refellens.

Ad probationē Responso.

Non ideò necesse est Angelicã naturã in supposito inueniri, quia ab illo habeat subsistentiam: sed quia opus est quòd terminetur per terminum qui dicitur personalitas.

5. S. Thom. vbi supra n. 3.

Scot.

Argumenta posita n. 1. non conuincunt oppositum.

Cōiungit naturam cū vno supposito, & diuidit illā ab alio supposito.

Assertio 1. Proprietas hypostatica non est actus intrinsecus distinguens naturā

Probatur. Non coniungitur cum natura ut actus, & proprietas illius, sed supposito.

Dicitur proprietas nature propter coniunctionem naturæ cū supposito.

Assertio 2. Natura quæcūque per suam proprietatem necessario, & formaliter separatur à quocūque supposito alterius naturæ.

Probatur 1. Humanitas aliās indifferens ad plura supposita, per proprietatem fit vnus.

Confirmatur ex incompossibilitate vbius

proprietas hypostatica hac ratione non distinguit naturas, sed aduenit distinctis. Neque argumenta conuincunt naturam indiuiduam vnā ab alia distinguere per hypostaticas proprietates: sed quia naturis indiuiduis sic inter se distinctis posset in suppositis esse confusio, si effet vnum suppositum naturæ alienæ, aut vnum suppositum multarum naturarum, aut vna natura multorum suppositorum: propter hoc, proprietas hypostatica quæ constituit suppositum, cōiungit naturam cum vno supposito, & diuidit illam ab alio.

Dicendum igitur primò est, quod proprietas hypostatica sicut non est actus intrinsecus naturæ indiuiduæ constituens illam: ita neque est actus intrinsecus distinguens naturam. Itaque natura non habet vt sit hæc ab ista proprietate: sed potius hæc proprietas aduenit huic naturæ indiuiduæ iam cōstitutæ, & distinctæ. Et hoc sensu proprietas hypostatica non distinguit naturam; quia etsi coniungatur cum natura, non coniungitur cum illa, vt actus illius, neque vt proprietas illius; sed vt actus intrinsecus, & proprietas suppositi, quod constituit, & distinguit. Dicitur autem proprietas naturæ, non quod sit propria passio cōueniens naturæ, sed quia necesse est naturam coniungi cum supposito, cuius est proprietas. Et ideo illa quidem proprietas ordine naturæ est debita isti naturæ: sed est proprietas suppositi.

Dicimus secundo loco propter illam coniunctionem naturæ cum supposito, cuius causa formalis est proprietas hypostatica, naturam quamcūque per suam proprietatem separari à quocūque supposito alterius naturæ. Itaque intrinsecum hoc est, & omninò necessarium, vt proprietas hypostatica diuidat naturam à quocūque supposito nature alienæ. Probatur hoc manifestè, nam humanitas hæc Petri, verbi gratia, præcisè cōsiderata excluso supposito, nihil includit in sui ratione formali, quo nõ possit esse Pauli; additā autem proprietate hypostaticā Petri, iam includit aliquid quo non possit esse Pauli: ergo illa proprietas est ratio formalis separans humanitatem Petri à supposito Pauli. Confirmatur hoc iuxta doctiorum sententiam, quod natura additā proprietate hypostaticā non possit assumi à persona diu-

A na, & ante proprietatem additam potuit assumi, vt fidelitè credimus; ergo proprietas hypostatica habet proprium munus, vt separet naturā ab omni supposito alieno. Hoc idem comprobatur, quia natura creata nisi assumatur à supposito alieno, per hoc ipsum quod est separata per se, terminatur proprio termino, quem dicimus proprietatem hypostaticam: atqui per ipsummet terminum formaliter separatur; nam terminus formaliter separat ipso munere terminandi, sicut punctum terminans lineam hoc ipso formaliter separat illam ab alijs lineis; ipse autem terminus est proprietas hypostatica; ergo ipsa proprietas separat ab omni supposito alieno. Neque enim cogitari potest, quod sit formaliter separata, & quod sit alieno supposito coniuncta. Explicatur hoc, si enim Verbum exueret naturā assumptam, separaret illam à se quadam negatione, dissolutā vnione, quia non vnita esset separata: sed posituè esset separata per terminum proprium naturæ, quæ dicimus hypostaticam proprietatē; ergo hypostatica proprietas formaliter separat naturam ab alieno supposito. Similiter diuina natura etsi se ipsā sit separata ab omni re, tamen nostro intelligendi modo suis proprietatibus hypostaticis est separata à suppositis alienis. Est ergo commune hoc munus hypostaticæ proprietatis, vt separet naturam ab omni supposito alieno: & ita meritò vocatur terminus naturæ, & quasi finis naturæ, non sinens illam esse in alieno supposito. Et hoc probant illa argumenta, si quid probant.

Tertiò cōstituendum est, omnē proprietatem hypostaticam creatam terminare naturam in vno supposito. Et in hoc ferè Theologi omnes consentiunt. Imprimis integrā potestate naturæ cōstat hic terminus, vt natura vna sit in supposito vno; proprietas autem hypostatica est quæ formaliter separat naturam ab omni alio supposito: terminat ergo formaliter naturam vnā in supposito vno.

Præterea ista proprietas est adæquata isti naturæ; ita vt nullā potentiā possit effici, vt ista proprietas coniungatur cum alia natura; neque alia natura cum proprietate creatā alterius; neque multa natura in vno supposito, neque multa supposita

proprietas cū alieno supposito.

Probatur 2. ex munere terminandi.

Exemplum puncti terminantis.

2. Probationis explicatio.

Natura assupta si dimitteretur à Verbo, esset per nõ vnionē separata ab illo negatiuè, p proprietatē suam hypost. posituè.

Similiter diuina natura nostro modo intelligendi est separata à suppositis alienis.

2. Assertionē vniuersim probant argumenta posita n. 1.

Assertio 3. communis.

Proprietas hypost. creatæ terminat naturā vnā in supposito vno. Probatur 1.

Probatur 2. In rebus creatis proprietas & natura sunt omninò adæquata.

supposita in vna natura possunt subsistere: ergo in rebus creatis proprietates, & natura sunt omnino adaequata, ita vt nullam potentiam queant diuelli. Ecquis ergo neget proprietatem hypostaticam esse terminum naturae? His adde, quod probabilior opinio fert, naturam creatam addita proprietate non posse assumi a diuina persona; & colliges conclusionem scitam, quod proprietates hypostaticae creatae terminant naturam, & coarctant illam in vno supposito, ita vt in nullo alio sine creato, siue in creato possit simul existere.

Sed tamen hic effectus proprietatis hypostaticae non est communis nisi proprietatibus creatis; quia diuinae proprietates non coarctant naturam ad vnum suppositum, cum sint supposita plura. Itaque proprietates vnae, quae trahit naturam diuinam ad suppositum vnum, non separat illam ab alijs suppositis eiusdem naturae.

Et quidem lib. 1. docuimus naturam, & suppositum finita, sese inuicem finire; quia natura quoad speciem finit suppositum: est enim suppositum habens naturam humanam duntaxat homo, & non potest esse Angelus, aut leo; suppositum vero finit naturam, quia non potest natura humana Petri esse in Paulo: & ratio formalis separans humanitatem Petri a supposito Pauli, est proprietates hypostaticae Petri. Et ita in rebus creatis haec sunt mutuo definita. In supposito autem, & natura increata, quia infinita sunt, non finiunt se natura, & suppositum, sed est natura diuina in suppositis tribus; & suppositum vnum scilicet. Verbum subsistit in duabus naturis. Ratio igitur discriminis est finitas, & infinitas suppositi, & naturae.

Sed contra hoc nonnulla occurrunt dubia. Nam hic modus definiendi, videtur non repugnare infinito: nam ipsa natura diuina infinita terminatur per suas proprietates, & finitur, quoad hoc quod non possit esse in alieno supposito, vt docuimus. Deinde ipsum suppositum diuinum ita est definitum, vt necessario sit distinctum ab alio. Praeterea distinguere non est proprie definire, quia natura diuina infinita distinguitur ab alijs rebus, & non proprie definitur: ergo etsi per proprietatem vnus suppositi distingueretur ab omni alio supposito, non ideo esset definita. Denique natura humana

potest esse in tribus suppositis diuinis, licet ipsa sit finita; ergo natura finita addita proprietate, non coarctatur in vno supposito, cum possit esse in suppositis tribus.

Non tamen propter haec argumenta mutamus dictum. Et imprimis loquendo de suppositis naturae proprijs, non alienis, illa est ratio adaequata ob quam natura creata est in vno supposito; in creata vero natura est in suppositis tribus; scilicet quia illa est finita, ista infinita.

Deinde quod suppositum creatum non possit subsistere in pluribus naturis, quod potest diuinum, illa quoque est ratio adaequata; quia suppositum creatum est finitum, diuinum autem suppositum infinitum est.

Quod si obijcias suppositum diuinum quasi defini per naturam quoad speciem, sicut suppositum creatum per naturam definitur quoad speciem. Occurrendum est, naturam diuinam esse infinitam, & ideo constitucere infinitum suppositum; quod etsi secundum speciem, intus sit Deus, & nullam aliam habeat essentiam: tamen quia continet eminenter perfectionem omnis speciei, potest terminare naturam, siue essentiam alienam. Et ideo dicitur suppositum infinitum quoad hoc, quod potest sustinere naturas alienas infinitas, de qua re vberius disputabimus tom. 4.

Verum illa nobis quaestio superest, si quidem natura creata non potest esse in suppositis creatis pluribus, bene tamen in increatis, vtrum hoc etiam accidat ob discrimen finitatis, & infinitatis? vt videtur docere Tho. Caiet. 3. p. q. 3. ad 6. Videtur autem non esse adaequata ratio infinitas suppositorum: nam infinitas suppositi hoc praestat, vt suppositum non sit definitum per vnam naturam, sed maneat infinitum quoad hoc quod possit subsistere etiam in natura aliena. Quod autem vna natura possit esse in multis suppositis, praestat infinitas naturae, non suppositi: ideo enim natura diuina est in multis suppositis proprijs, non quia illa sunt infinita, sed quia est infinita ipsa natura, quae est infinite comunicabilis. Quare autem in suppositis diuinis pluribus possit esse vna natura creata, quae finita est, ratio videtur esse anceps, & dubia, accidatne hoc propter infinitatem diuinorum suppositorum?

Proleptice
A. d. d. d. d. d.
P. n. n. n. n. n.
P. n. n. n. n. n.

10. Decernitur positam rationem esse adaequatam, quare natura creata in vno est supposito, increata vero in tribus.

Item quare suppositum creatum non potest subsistere in pluribus naturis; bene tamen diuinum.

Instantia.

Solutio.

Suppositum infinitum continet eminenter perfectionem omnis speciei.

Quaestio.

An finitas, & infinitas suppositi sit ratio adaequata, quare natura creata non possit esse in pluribus suppositis creatis; bene tamen in increatis?

Prop. affirm. Caiet.

Pro p. neg. probatio.

Infinitas suppositi hoc solum praestat, vt suppositum possit subsistere in pluribus naturis, non vero vt natura sit in pluribus suppositis.

Igitur

81. Confirmatur.

7. Aduert. Hic effectus coarctandi naturam ad vnum suppositum, creatae ratione conuenit proprietati hypost.

8. Natura, & suppositum finitum inuicem sese finiunt, non sic suppositum, & natura increata.

Ratio discriminis, est finitas, & infinitas naturae, & suppositi.

9. Contra hanc rationem.

1. Obiect.

2. Obiect.

3. Obiect.

4. Obiect.

5. Obiect.

6. Obiect.

7. Obiect.

8. Obiect.

9. Obiect.

10. Obiect.

11. Obiect.

12. Obiect.

13. Obiect.

14. Obiect.

15. Obiect.

14. Pro resolut. 1. cocl. annués parti neg. & ei probatióni.

Ostenditur Illatum;

Infinitas suppositi solú est quasi necessaria conditio istius non repugnantie, ut natura sit, &c.

Pro declaratióne advert.

Suppositi diuini infinitas quoad esse, est ipsa infinitas naturæ, ut li. 3. cap.

Hic quæst. est de infinitate suppositi quomunus suum.

16. Ab hac infinitate est, qd per sonalitas diuina nõ coarctat naturã in vno supposito.

Quæst. radè proponitur. Pars neg. eligitur.

17. Pro inquirenda ratione adæquata illi quæstioni advert.

Licet natura satis terminata sit per vnã relationẽ, potest terminari per plures, non tamen per diuersas proprietates absolutas.

Rat. discrim. Relatio terminat non ad se, sed ad aliud.

Proprietates absolutas ad se separando à quocunq; alio.

Igitur ad istius dubij resolutionem dicendum est, infinitatem suppositi non iudicare quòd natura sit in suppositis pluribus, sed potius quòd suppositum possit subsistere in naturis pluribus, ut modò dicebamus. Nam si natura diuina non esset comunicabilis, esset suppositum vnum, & illud infinitum; & ipsa infinitas suppositi oritur ab infinitate naturæ, neque est distincta ab illa. Quare licet fortè infinitas suppositi sit necessaria ad hoc, ut natura sit in pluribus suppositis, non finitis, sed infinitis; erit tamen quasi necessaria conditio istius non repugnantie, ut explicabimus statim.

Deinde aduertendum est, suppositum diuinum esse infinitum ratione naturæ, ita ut personalitas non addat aliam infinitatem ad naturam, quemadmodum docuimus lib. 3. Quare non disputamus de infinitate suppositi quoad esse, sed de infinitate muneris, & officij sui. Nam diuinum suppositum in eo quòd subsistit infinita naturæ, & potest subsistere naturis infinitis, præstat infinitum quoddam munus, & officium suppositi.

Habet ergo hoc quoq; diuinum suppositum ratione suæ infinitatis, qd personalitas eius non coarctat naturã in supposito vno. Sed id iam quæritur, vtrum hoc habeat suppositum diuinum quatenus infinitum est, ut infinitas sit adæquata ratio istius non repugnantie, qua supposita diuina habere possunt consortium in natura eadem. Et videtur non esse infinitas adæquata ratio istius non repugnantie.

Aduertendum igitur est, proprietates diuinorum suppositorum esse quasdam relationes quæ non terminant naturam ad se, sed ad aliud; vnde natura terminata per vnã relationem diuinam, scilicet per filiationem, satis quidem terminata est; quia iam est istius suppositi, scilicet Filij: sed nihil prohibet quin terminetur per aliam relationem, scilicet Paternitatem, qua relatione terminata natura iam erit alterius suppositi, scilicet Patris, sicut nunc est natura Filij. Proprietas autem absoluta terminat naturam ad se, separando illam à quocunq; alio; & ideo terminata natura per absolutam proprietatẽ, iam est separata ut non possit esse alterius. Et ideo verissimum est illud pronunciatum, quòd persona diuinæ non

excludunt sese in suo munere; quia eum constituunt relationibus, non separant naturam ab alijs personis similiter relativis; separant autem necessariò ab absolutis; quia absoluta personalitas quæ est ad se, separant naturam, & non admittit consortium.

Quamobrem arbitramur diuina supposita permittere mutuum consortiũ in diuina natura, non præcisa ratione, quia infinita sunt, sed maxime quia relativa. Probatur, nam si esset diuinum suppositum terminatum ad se ipsum, esset vnum, & esset infinitum; nõ ergo quia infinitum est, sed qua relativum admittit consortium aliorum suppositorum. Verum est quòd nõ potest esse relativum suppositum, nisi infinitum; quia relativum suppositum est naturæ comunicabilis per intimam originẽ, ut generans, & genitum, sine eiusdem individua naturæ; quæ origo propria est diuinis suppositis, & in sola infinita natura potest inueniri.

Ex quibus colligimus naturam vnã posse esse multorum suppositorum, per hoc duntaxat, quia eadem natura individua est comunicabilis: hoc enim modo diuina natura est in multis suppositis, scilicet per originem comunicata; & natura humana, aut alia creata potest esse in multis suppositis diuinis, si assumatur ab illis: hoc enim modo natura creata comunicatur diuino supposito, dum illi coniungitur; sed comunicari per originem est proprium infinite naturæ: comunicari autem multis suppositis per vnionem hypostaticam, non indicat infinitam, sed potius finitam naturam.

Habemus ergo causam adæquatam, quare natura creata possit esse in multis suppositis diuinis, ex parte suppositorum non repugnantiam, non quia solum infinita, sed quia relativa sunt, quæ admittunt consortium: ex parte verò naturæ capacitatem, qua potest assumi, & vniri hypostaticè.

Atqui ex dictis possumus breuiter diluere argumenta, siue dubia proposita. Itaq; illud imprimis respõdendũ est quòd sit commentarius Sancti Ioannis Damasceni, & aliorum Patrum, dum aiunt proprietatem hypostaticam determinare diuinam naturam. Vel enim intelligendum est quòd determinet illam separando ab omni supposito alieno, quod

18. Inferitur 1. ratio adæquata ex parte suppositi. quare natura diuina sit in pluribus suppositis, sc. quia hæc relativa sunt.

Probatur.

Explicatur:

Relatiuũ suppositu non potest esse nisi infinitum.

Probatur.

19.

Inferitur 2. ratio adæquata ex parte nature, sc. comunicabilitas eiusdem nature indiuidua.

Comunicari per originẽ est proprium infinite nature: per vnionẽ hypost. indicat finitã naturam.

20.

2. Concl. colligens rationẽ adæquatam quæstioni ex parte suppositi.

Itẽ ex parte nature.

21.

Ad 1. obiect. Respõs. simulque explicatio ad Damasc. cũ alijs dicẽs proprietatem hypost. determinare diuinã naturam.

1. sensus: separando illa ab omni supposito alieno.

2. sensus: trahendo illam ad suppositum.

Non determinat distinguendo illam, nec coarctando illam ad vnum suppositum.

S. Anast.

22.

Ad 2. & 3. ob. Quod suppositum coarctetur ad vnam naturam, vel quod coarctet naturam ad vnum suppositum, est contra rationem suppositi infiniti quoad munus suppositi.

Non sic distinctio suppositi ab alijs.

Ad 4. obiect.

23.

Affertio. 4. Proprietas hypost. distinguit suppositum vt actus intimus, & ratio formalis suppositi.

quod est commune munus cuiusque proprietatis hypostaticae, vt docuimus: vel potius si id non credatur esse ad mentem illorum, explicandum est quod proprietas hypostatica determinat naturam trahendo illam ad suppositum, vt singulis proprietatibus additis fiat propria singulorum. Alias non determinat naturam diuinam, neque distinguendo illam quae est vna in omnibus, neque vero coarctando illam ad suppositum vnum, vt faciunt proprietates hypostaticae creatae: quod fas non est credere de diuinis, cum sic natura vna in suppositis tribus.

Quamobrem S. Anast. lib. 1. de rectis fid. dog. disputans de diuinis suppositis, *Proprietas (inquit) essentiam nulla sui parte commutat.*

Deinde si suppositum diuinum non posset subsistere in natura aliena, non esset infinitum quoad munus suppositi. Et idem dicendum, si non permetteret consortium aliorum suppositorum diuinorum. Praeterea etsi vnum suppositum diuinum sit distinctum ab alijs, non ideo est definitum; quia non minus obit munus suppositi: imo in hoc est infinitum, quia admittit consortium; quia infinitas est quasi necessaria conditio, vt plura supposita coeant in natura eadem: distinctio autem non est contra rationem infiniti, cum diuina natura sit distincta ab alijs rebus, quae maxime infinita est; ergo & supposita infinita distincta esse nihil vetat: quod tamen coarctent naturam, est contra rationem infiniti suppositi. Denique etsi natura creata addita proprietate diuina infinita, non maneat coarctata in supposito vno, quia potest esse in alijs: tamen addita proprietate creata ita coangustatur, vt neque in supposito diuino possit simul esse: quod maxime indicat proprietatem, quae coarctat naturam in supposito vno, esse finitam.

Hactenus comparauimus proprietatem hypostaticam cum natura. At vero si illam cum supposito conferamus, perspicuum est quomodo distinguat suppositum, scilicet vt actus intimus, qui est ipsa ratio formalis suppositi: ita vt nullo modo possit separari a proprietate suppositum, aut a supposito proprietate, sicut neque ab homine anima: neque haec separatio vel cogitando fingi potest. Itaque omne suppositum siue

A increatum, siue creatum intelligitur constitutum intime in ipso conceptu formali per suam proprietatem hypostaticam, quae est actus distinguens supposita. Neque de re hac subit mentem ratio vlla dubitandi.

Ex hac tamen assertione alia quaestio excitatur: cum enim suppositum sit principium individuum completum, cuius adaequatum principium est proprietas hypostatica, & non materia signata; videtur quod absolute loquendo materia non sit principium indiuiduationis.

Ad hoc tamen respondetur primum, materiam esse principium indiuiduationis naturae: ita enim omnes disputant, & sentiunt. Praeterea asserimus ipsam proprietatem hypostaticam quodammodo peti a materia signata in rebus materialibus. Nam licet consequatur formam indiuiduam, vt postea docebimus, ipsa indiuidua forma a materia signata oritur, vt declaratum est.

SECUNDA PARS.

Proprietas hypostatica non est composita; sed diuiditur per accidens diuisa natura.

D E simplicitate proprietatis hypostaticae disputandum nunc est. Quidam videntur opinari proprietatem hypostaticam esse compositam: aiunt enim proprietatem hypostaticam, & subsistentiam idem omnino esse, & subsistentiam coniungunt cum partibus singulis, asserentes materiam habere propriam subsistentiam, cuius complementum sit forma, & ex substantia materiae, & complemento formae esse compositam subsistentiam totius; & cum subsistentia, & proprietate suppositi idem sit, iuxta eorum sententiam, necesse est, vt ipsa proprietate hypostatica suppositi sic composita, scilicet ex quadam proprietate materiae, & complemento formae: quam proprietatem, siue subsistentiam materiae, & complemento formae sentiunt impeditam fuisse a Verbo assumente materiam, & formam creatam.

De subsistentia materiae, & formae postmodum faciemus quaestionem, vbi etiam explicabimus subsistentiam non esse aliquid additum rei subsistenti, neque impedire assumptionem. Sed illud nunc summopere miramur,

Ex eo quod...

24. Dub. emergens contra tradita cap. 5. n. 10. & cap. 8. p. 4.

25. Responso.

2. Responso. In materialibus ipsa proprietas hypost. quodammodo petitur a materia signata, mediante forma.

Sententia Soar. in met. 10. 2. disp. 34. sect. 5. n. 17.

18. 22. 23. Proprietatem hypost. esse compositam, sc. ex proprietate materiae, & complemento formae.

Declaratur.

2. Contra hanc sententiam.

Ex eo quòd materia i. attributa subsistentia, & supposita; sequitur materiam esse hypostaticam, licet imperfectam. Hoc ut insigne paradoxum & falsum.

Improbatur 1.

Anima rationalis est hypostasis solū imperfecta.

Improbatur 2.

Hypostasis nullius est, sed ipsius sunt omnia.

Subsistentia, si quā habet materia, non solum est alicuius, sed cuiusque communis.

Notio hypostasis est incommunicabilis.

3. certum. Forma materialis non habet proprietatem hypostaticam partialem.

Probatur. Talis forma est alicuius, &c.

Concl.

Proprietates hypostaticae rei materialis,

miramur, quòd materiae primae attribuatur subsistentiam, quam aiunt esse suppositivam, quam latinius dicimus proprietatem hypostaticam: consequens enim est quòd materia sit quaedam hypostasis saltem imperfecta, utpotè habens proprietatem hypostaticam; quod est paradoxum insigne, & apud Philosophos inauditum. Et hoc ipsum facile convincitur falsitatis; hypostasis enim nullius est, sed ipsius hypostasis sunt omnia; nullo ergo modo materia est hypostasis. Nam anima rationalis quia separata vivit, & operatur, est hypostasis, imperfecta tamen; quia adhuc est pars apta hominis: sed materia cuius nulla est operatio, neque est id quod est, nullo modo est hypostasis. Præterea vanissimum est, & absurditate plenum meditari hypostaticam communem pluribus individuis, quæ modo sit istius, modò illius, & nullius sit determinatè: hypostasis autem nullius est, ut modò dicebamus; materia verò non solum est alicuius, sed cuiuscunque, cum sit principium quoddam commune cuiuscunque rei materialis; subsistentia enim, si quam habet materia, est communis, cum possit subitari cuique formæ: ergo ipsa materia communis habet subsistentiam communem: ergo est communis hypostasis: cum tamen notio hypostasis sit incommunicabilis. Euincimus ergo materiam non esse vilo modo hypostaticam; ergo non habet suam proprietatem hypostaticam; ergo proprietates hypostaticae non est idè quod subsistentia; aut materia non habet subsistentiam, sicut non habet hypostaticam proprietatem. Hoc igitur primum constituendum est, materiam non habere suppositivam, siue hypostaticam proprietatem partialem.

Eodè argumento convincitur, formam non habere proprietatem hypostaticam partialem; quia forma non est hypostasis, vel etiam imperfecta. Forma enim materialis (ut de animo rationali interim fileamus) est alicuius, scilicet suppositi, & est actu pars, & non potest per se operari, aut esse; ergo non est hypostasis. Hypostasis enim est quæ maximè subsistit, quod est per se esse & operari, ut postea enarrabimus. Nulla ergo forma materialis est hypostasis, etiam partialis, & imperfecta.

Cōclusio ex his firma deducitur, proprietatem hypostaticam rei materialis,

A non esse compositam ex partialibus proprietatibus partium. In natura verò angelica, quæ non habet partes, perspicuum est proprietatem hypostaticam non esse compositam: proprietates autem hypostaticae hominis etsi non sit composita ex pluribus proprietatibus, est tamen composita ex proprietate hypostatica animæ rationalis, & augmento illius; quia fit quoddam augmentum in hypostatica proprietate hominis, quod explicabimus de subsistentia animæ rationalis differentes. Est igitur proprietates hypostaticae etiam in rebus materialibus simplex, cum neutrius partis sit propria, aut aucta per partes. In solo homine, est aliquo modo composita ex proprietate animæ, & augmento illius; quia proprietates hominis est ipsa proprietates animæ aucta; & diuisis partibus augmentum interit, quod pertinebat ad hominem; proprietates verò hypostatica ipsius animæ manet.

B Alia tamen compositio potest considerari in hypostatica proprietate quasi per accidens; sicut enim forma substantialis diuisibilis est extensa in materia; qua extensione habet partes integrantes ex quibus componitur: ita proprietates hypostaticae videtur esse extensa cum ipsa forma, & quasi habere partes integrantes ut possit diuidi. At verò difficile intellectu est quòd suppositum incommunicabile diuidatur: quòd si suppositum non diuiditur, neque hypostatica proprietates suppositi diuisibilis est.

C Quidam negant suppositum esse diuisibile; diuisa enim aqua, aut ligno interire suppositum, & alia duo produci quæ non erant. Et hoc probant, quia cum subsistentia siue hypostatica proprietates non habeat partes, vel eadem manet nihilo immutata, vel si mutatur iam non est eadem, sed alia producta: per aliam autem hypostaticam formam, aliud suppositum constituitur; & ita diuisa aqua, noua supposita producuntur.

D Alij contra hæc censent formam hypostaticam siue subsistentiam esse extensam, & habere partes integrantes, & esse diuisibilem secundum propriam rationem: licet diuisioni obistere possit natura non diuisibilis; ut natura cæli indiuisibilis est; & propter naturam, ipsa

realis non est composita ex partialibus proprietatibus partium.

Moderatio: In solo homine est composita ex proprietate animæ, & augmento illius.

Ratio conclusionis.

Ratio moderationis.

5. Expenditur in proprietate hypostaticae alia compositio quasi per accidens qua est extensa cum forma, & quasi habet partes integrantes, ut possit diuidi.

Ratio dub.

6. 1. sent. negans suppositum esse diuisibile.

Fons. 5. met. c. 8. q. 6. se. 5. Probatur.

2. sent. affirmans formam hypostaticam habere partes integrantes, & esse diuisibilem secundum propriam rationem. Soar. disp. 34 se. 5.

Moderatio.

ipsa proprietates hypostatica diuidi non poterit.

Et quoniam in vtraque opinione est aliquid quod improbandum sit, vt fundamentum ponamus, quibus quæstio superstruatur, oportet in animum reuocare, quòd producta natura creatâ producit vltro quidam terminus naturæ, & complementum, quem dicimus proprietatem hypostaticam; & ex natura, & proprietate addita constituitur id quod suppositum appellamus, suppositum autem est habens naturam: quamobrem si natura sit diuisibilis, est quoque suppositum diuisibile, scilicet per ipsam naturam.

Ex qua notatione arguendo deducimus, eodem genere diuisionis esse diuisibile suppositum, & naturam. Nam si natura constat partibus homogeneis, & quæ possint actione naturali seungi, easdem certè partes habet suppositum, & omninò necesse est, vt sit eadè actione diuisibile. Et sicut in ipsa natura pars quæ erat, factâ diuisione fit natura tota, & integra; ita & in supposito, quæ erat pars suppositi, cum diuiditur suppositum, ex parte transit in totum, vt sit iam totum quæ erat pars. Neque in hoc est aliquid discrimen inter suppositum, & naturam, quia eodem modo diuiduntur in suas partes natura simul, & suppositum, in ligno, aut in aqua.

Quòd si natura habeat partes heterogeneas, eodem adhuc modo philosophandum est: nam si forma substantialis est diuisibilis in partes heterogeneas, vt in animantibus, quæ secari possunt & plantis, sicut tota natura diuisibilis est, ita vt partes maneant; ita & suppositum diuiditur: facta enim diuisione plantæ, aliud suppositum erit radix, aliud ramus, aliud folium, non productis nouis suppositis, sed diuisis. Quòd si forma sit indiuisibilis, sicut natura per eam formam constituta diuidi non potest in partes quæ maneant, sed pars quæ separatur amittit esse naturæ illius; ita & suppositum ad eundem modum indiuisibile est. Quòd argumentum liquidissimè ostendit, diuidi suppositum ratione naturæ.

Sed hoc ipsum comprobatur euidenter, scilicet quòd suppositum diuidatur ratione naturæ. Nam natura constituit suppositum secundum esse speciei; quia

tota ratio speciei est natura specifica; ergo diuisâ naturâ, cum iam non sit natura vna, sed naturæ duæ, necesse est vt duæ naturæ constituent duo supposita secundum esse specificum, quod natura tribuit supposito: ergo suppositum necessariò diuiditur ratione naturæ: quamobrem probè dixit S. Thomas de potentia quæst. 8. art. 3. ad 6. hypostases creatas diuidi per essentiam: nimirum quia diuisâ essentiâ, vt potest diuidi, necessariò diuiduntur hypostases. Eodem autem argumento probatur quòd facta diuisione non producatur nouum suppositum, quia natura est eadem; ergo & suppositum, quod est constitutum per naturam, idem est: igitur eodem modo quo pars integralis ipsius naturæ non producitur per diuisionem, sed duntaxat fit totum, ita & suppositi pars fit suppositum totum, & nõ producitur suppositum, sed fit totum quod erat pars.

Nihilominus contra hæc duo occurrunt quæ videntur posse obijci. Primum, quia etsi his argumentis ostendatur, non produci nouum suppositum existente natura eadem, quæ constituit suppositum: non tamen probatur non produci nouam proprietatem hypostaticam. Quòd si noua proprietates producitur, erit suppositum aliqua ratione idem, & aliqua ex parte diuersum: sicut viuens per nutrimentum mutatâ materiâ, ratione formæ est idè; & ratione materiæ aliqua ex parte diuersum.

Alterum dubium est, quòd suppositum est quidam terminus, qui oritur ex separatione, & ipsa ratio suppositi est ratio totius; ergo terminus qui facta diuisione producitur, est proprietates suppositi producta; & ipsa ratio totius, quæ est noua, indicat nouum suppositum.

Primum dubium enodabimus facili negotio, si attenderimus proprietatem hypostaticam consequi naturam, & coequari cum illa, ita vt istius naturæ ista sit forma hypostatica; & impossibile est istam naturam alia forma hypostatica terminari: quia per hoc ipsum quòd ista natura est separata ab alieno supposito, est terminata inseparabili termino, & proprietate sua. Est quippè cõtra rationem formalem proprietatis hypostaticæ, quæ est per se primò incommunicabilis,

S. Thomæ

Eodem fundamento probatur, quòd facta diuisione non producatur nouum suppositum, persistente natura eadè, sed pars fit totum.

12. Contra hoc Obiectio.

13. 2. Obiectio.

14. Ad 1. obiectum, ex p. 1. n. 6.

Proprietates hypostaticæ acquatur cõ natura ad quam cõsequitur, vt istius naturæ tantum sit ista tantum forma hypostatica.

Probatur 1. ex ratione formalis proprietatis hypostaticæ, quæ est per se incommunicabilis,

8. Pro vtriusque sententia improbandum quoad aliquid, recolendum ex dictis.

Suppositum est habens naturam.

9. Consect. Eodem genere diuisionis est diuisibile suppositum, & natura.

Probatur 1. si natura constat partibus homogeneis.

Pars quæ erat, factâ diuisione iam est totum.

10. Probatur similiter, si natura habeat partes heterogeneas.

Suppositum diuiditur ratione naturæ.

11. Hoc ipsum probatur 2.

Natura constituit suppositum secundum esse speciei.

bils, vt sit communis, videlicet istius naturæ, aut illius: sed est duntaxat illius. At verò sicut ista proprietates non potest esse nisi in ista natura; ita neque ista natura diuelli potest ab hac proprietate, nisi assumatur à supposito alieno: impossibile ergo est, vt factâ diuisione producantur in partibus diuersis, quæ sunt naturæ eiusdem, nouæ hypostaticæ proprietates. Præterea hypostatica proprietates cōiungitur cum omnibus partibus integrantibus, sicut & suppositum; non enim est ista proprietates in puncto: diuisione autem fit secundum superficiem, quæ erat terminus cōmunis partium diuersarum: ergo manent partes illæ diuise cum eadem proprietate hypostatica, cum qua erant coniunctæ: neque enim fingi potest, quòd diuisione secundum superficiem diuidat à partibus distantibus formam hypostaticam; neque est aliqua intrinseca coniunctio proprietatis hypostaticæ cum superficie illa ante diuisionem, vt factâ diuisione proprietates hypostatica intereat. Et confirmatur, quia diuisione nō est actio substantialis; sed suppositorum commutatio est substantialis actio, vt affirmant Theologi de assumptione Verbi: est enim suppositum completa substantia, quæ non potest mutari nisi substantiali mutatione; ergo factâ diuisione non producuntur noua supposita. Et confirmatur adhuc, quia esset interitus, & ortus substantialis; actiones enim, & passionis sunt suppositorum; ergo si desinit esse suppositum quod erat, & incipit esse suppositum quod non erat, ortus, & interitus substantialis est; quod certè incredibile est. Denique istud figmentum stare non potest, si semel concedamus suppositum manere idem secundum naturam eandem, mutatis proprietatibus hypostaticis: ipsum enim concretum naturæ, quod meditatur idem, in rebus materialibus est suppositum. Aliàs si concretum naturæ non est idem quod suppositum, potuit Verbum assumere hominem, non assumendo suppositum, quod omnes Theologi negant; concretum enim humanitatis est suppositum, & concretum naturæ materialis est suppositum: ergo manente vnitate naturæ, manet vnitas suppositi; & sicut factâ diuisione non producitur natura, ita neque suppositum.

Probatur 2.
Cum proprietates hypost. cōiungatur cum omnibus partibus integrantibus, à partibus distantibus diuidi nō potest per diuisionem, quæ fit secundum solā superficiem nullā datā inter hanc, & proprietatem cōiunctione intrinseca.

Cōfirmatur 1.
Diuisione nō est actio substantialis, qualis est suppositorum commutatio.

Confirm. 2.
Diuisione nō est ortus, & interitus substantialis, atque adeo nec suppositorum.

Confirm. 3.

Concretum naturæ materialis, v. c. humanitatis est suppositum.

Ostenditur.

15.

Ad 2. obiect. quæ fuit aduer

Alterum du bium aperit nobis id, qd

A fuit alijs causa errandi. Est enim duplex naturæ terminus, & longè alius ab alio diuersus: omnis enim natura materialis, diuisibilisque habet terminum diuisionis, vel secundum quantitatem, quæ est diuisa secundum accidens: vel secundum substantiam, quæ est substantia hæc habens partes has, discreta à substantia alia habente partes alias: & hic terminus facit ipsas naturas diuisas ante suppositum. Et ista natura sic terminata secundum diuisionem partium, potest intelligi in isto, vel illo supposito, non mutato conceptu istius naturæ: addita autem proprietate hypostatica, clauditur supposito vno; & proprietates suppositi propter hanc causam dicitur terminus naturæ quasi extrinsecus, pertinens potius ad suppositum, quàm ad naturam. Sicut ergo natura terminata per terminum partium integrantium, quo termino diuiditur ab alia natura; adhuc potest terminari per hypostaticam proprietatem, quæ diuiditur à quocunque alio supposito: ita etiam vice conuersa, ea natura quæ terminata est per hypostaticam proprietatem potest manere coniuncta cum suo termino hypostatico, factâ diuisione per eum terminum, qui partes disecat integrantes: & iste terminus accidit supposito ratione naturæ; & ille terminus hypostaticus accidit naturæ propter suppositum: factâ ergo diuisione partium, non sequitur nouus terminus hypostaticus, sed nouus terminus proprius illi diuisioni, qui scilicet separat partes integrantes.

B Ratio quoque totius potest explicari duobus modis, aut comparatione partium, quas totum continet, & hoc modo id quod est pars totius, est etiam totum continens partes suas: aut absolute, quo pacto pars non est totum, etsi habeat partes suas: suppositum ergo materiale per se est totum, hoc est habens partes; sed non est per se totum omnibus modis, ita vt nō sit vllō modo pars; nam eodem modo quo pars aquæ est aqua, pars suppositi est suppositum. Negamus ergo quòd ipsa ratio totius sit ratio formalis suppositi: eodem enim modo pertinet ratio totius ad suppositum, sicut & ad naturam; est enim pars in potentia ens, siue pars naturæ, siue suppositi. Et nihilominus factâ diuisione pars aquæ, quæ erat ens in potentia, fit actu ens,

farijs causa errandi.

Omnis natura diuisibilis habet duplicem terminum diuisionis: vel secundum quantitatem; vel secundum substantiam, seu partes integrantes.

Cum hoc termino si proprietates suppositi cōparetur, dicitur terminus naturæ quasi extrinsecus.

Natura potest manere coniuncta cū suo termino hypost. factâ diuisione per terminum dissecantem partes integrantes.

Hic terminus accidit supposito ratione naturæ; ille terminus hypost. accidit naturæ propter suppositum.

16.

Ratio totius potest explicari, vel comparatione partium suarum, vel absolute.

Suppositum materiale est per se totum, sed non omnibus modis, ita vt non sit etiam vllō modo pars.

Ratio totius non est ratio formalis suppositi.

Probatur. Factâ diuisione pars quæ erat ens in potentia, fit ens actu,

non noua productione, sed separatione.

17.

Ex confect. supra num. 9. corollarium 1. colligens falsitatem 2. Sent. Declaratur.

Exemplū existentia.

Proprietas hypost. est quasi indiuisibilis terminus, & solū per accidens diuisibilis.

Simile de aliis quibus accidētibus.

18.

Coroll. 2. Quod mutatā materiā per nutrimentum manet suppositum idem simpliciter, sed diuersis modis iuxta diuersitatem naturæ.

Declaratur duplici pronūciato.

Primum: Vbi natura tota immutatur, proprietas hypost. imminuitur, augetur, aut dilatatur per accidens ad imminutionem, augmentum, aut extensionem naturæ.

Secundum. Vbi forma est indiuisibilis, proprietas hypost. nec per accidens diuisibilis est.

19.

Vtriusq; pronūciati pri-

ens, non noua productione, sed separatione; & pars suppositi, verbi gratia, pars aquæ, fit actu ens, non productione noui suppositi, sed separatione.

Colligimus posthæc falsam esse opinionem secundam, asserentem hypostaticam proprietatem habere partes, & esse per se diuisibilem, nisi natura, cum qua coniungitur, obsistat diuisioni. Nam vt ex dictis liquet, suppositum est diuisibile ratione naturæ quam habet, quia diuisā naturā diuiditur suppositum: quā obrem proprietas hypostatica est diuisibilis per accidens, quatenus coniuncta est cum natura, & supposito diuisibilibus; sicut de existentia postea disputabimus. Et idcirco proprietas hypostatica non habet partes; terminat enim naturam non separando naturam à natura, aut partem à parte; sed separando naturam ab omni alio supposito. Est ergo quasi indiuisibilis terminus, & solū per accidens est diuisibilis, quatenus coniungitur cum natura diuisibili. Quo pacto etiam accidentia, quæ partes non habent, quia coniunguntur cum quantitate extensa, sunt per accidens diuisibilia diuisā quantitate.

Postremò concludimus, mutatā materiā per nutrimentum manere suppositum idem simpliciter, sed modis diuersis iuxta diuersitatem naturæ: nam vbi natura tota immutatur secundum partes, quia materia per nutritionem mutatur, & forma etiam mutatur, dimissis partibus materiæ, & formæ; & alijs partibus materiæ, & formæ acquisitis, necesse est quoque proprietatem hypostaticam quasi cum partibus additis extendi, quia imminutā totā naturā secundum partes aliquas, & secundum partes alias auctā, necessariò proprietas hypostatica, quæ naturam sequitur, intereunte parte naturæ, interit ipsa per accidens quasi secundum partem; & augmento accepto partis naturæ, cum ipsa parte accrescente, hypostatica proprietas per accidens augetur, aut dilatatur. Quod si forma non est diuisibilis, & sola materia transit nutritione, proprietas hypostatica semper manet eadem, & suppositū idem.

Vtrumque autem pronūciatum cōprobamus assumpto principio, quod proprietas hypostatica sequitur formā; forma enim constituit indiuiduū, quod

variari nequit, sed semper est idem cum identitate formæ coniunctum; materia autem transit, & non est semper eadem. Fit igitur vt proprietas hypostatica, quæ est semper eadem, & inuariabilis, consequatur formam, non materiam. Et iterum confirmatur, quia proprietas est vltimus actus indiuiduus continens in proprio conceptu speciē naturæ, cuius est proprietas: sicut enim suppositum equinum intrinsecè includit naturam equinam, quæ est forma suppositi dans illi speciē; ita proprietas hypostatica ipsius suppositi intrinsecum ordinem indicat ad equinam naturam, quam terminat; ergo proprietas suppositi consequitur formam, quæ dat esse speciē, & non materiam, quæ est communis multis speciebus.

Hinc ergo consequens fit, vt forma inuariabilis, scilicet indiuisibilis afferat secum proprietatem semper eandem, quæ neque per accidens diuidatur: forma autem diuisibilis afferat proprietatem hypostaticam per accidens diuisibilem, vt docuimus.

Alterum consequens eadem ratione conficitur, scilicet suppositū, cuius proprietas neque per accidens est diuisibilis, ita vt ex vno supposito fiant supposita duo, semper esse idem identitate suppositi. Nam etsi per alimentum renouetur materia secundum partes; hac mutatione mutatur suppositum ratione naturæ, quatenus habet naturam partibus materiæ succedentibus mutabilem: sed non mutatur, quatenus suppositum est, quia semper manet constitutū proprietate eadem; verbi gratia, humanum suppositum est semper idem, & suppositum animantium perfectorum, quorum forma non diuiditur, & ideò proprietas hypostatica non diuiditur. Illud verò suppositum quod constituitur proprietate diuisibili, quæ scilicet consequitur diuisibilem formam, non solū ratione naturæ, sed quā suppositum est suo modo diuiditur, diuisā hypostaticā proprietate saltem per accidens. Est tamen suppositum idem cōtinuitate partium, etiā accepto augmento, etsi partes materiæ, & formæ cum hypostatica proprietate varientur, scilicet in viuētib; imperfectis, & non viuētib;.

Quod si quis obijciat proprietatem hypostaticā posse cōponi ex proprietatibus

cipium fundamentale.

Proprietas hypost. sequitur formam.

Probatur ex vtriusq; inuariabilitate.

Confirm.

Proprietas hypost. est vltimus actus indiuiduus continens in proprio conceptu speciē naturæ, cuius est proprietas, sicut suppositū includit, &c.

20.

Ex eo principio cōsequens 1. stabiliens vtrūquē pronūciatum.

21.

Cōsequētis 2. 1. pars.

In euentu 2. pronūciati suppositum se per est idē identitate suppositi, licet mutetur ratione naturæ.

Exemplum in supposito humano, & in suppositis animantium perfectorum.

2. Pars.

In euentu 1. pronūciati, suppositum non solū ratione naturæ, sed quā suppositum est suo modo diuiditur. At est idē cōtinuitate partium.

22.

Cōtra 1. Corol. Obiectio.

1. Responsio. Tradita doctrina non ponit proprietatem hypost. habere partes integrantes.

2. Responsio. Forma indivisibilis secundum unam rationem potest esse diuisibilis secundum aliam.

Exempl. lineæ. Partes essentielles non indigent proprietate hypost.

Ratio. Quoad has partes proprietates hypost. nõ est quasi extensa.

Quoad partes integrantes ratio diuersa.

Hæ separatæ sũt supposita.

Infertur tit.

Proprietates hypost. est simplex, & est quasi composita, secundum diuersas rationes explicatas.

tibus partialibus partium substantiæ, A quod antea negauimus; sicut per partes integrantes quasi extenditur. Occurrendum est negando consequentiã; primum, quia nos non ponimus proprietatem hypostaticam habentem partes integrantes, sed solum per accidens extensam, quatenus coniungitur cum natura extensa. Deinde fieri potest vt forma indivisibilis secundum unam rationem sit secundum aliam diuisibilis, vt linea indivisibilis secundum latitudinẽ diuidi apta est secundum longitudinem. Partes autem naturæ essentielles, scilicet materia, & forma, non indigent proprietate hypostatica, cum non subsistant per se, neque sint partialia supposita: & ideo negamus proprietatem hypostaticam, quasi extendi secundum partes essentielles, sed aimus esse proprietatem solius coniuicti. Partes autẽ integrantes constant materiã, & formã, & constituunt suppositum, vt partes integræ, quæ separate sunt supposita: & ideo hoc illis opus est, vt hypostatica proprietates sit quasi extensa in illis; sicut quædam accidentia per accidens extenduntur in quantitate, siue in corpore quanto. Est ergo proprietates hypostatica simplex quoad hoc quod non constat quasi partialibus proprietatibus materiæ, & formæ; & est quasi composita siue extensa secundum quod per accidens coniungitur cum natura materiali composita ex partibus integrantes.

TERTIA PARS.

Quæ sint negationes debite supposito

1.

Sentent.

Scot. de duplici negatione, sc. dependentiæ actualis, & aptitudinalis, vt c. 16. n. 5. & 12.

Exempla vtriusque.

1. in humanitate assumpta.

2. in anima separata.

Explicata notione propria suppositi, manifestius ostendemus proprias negationes supposito debitas. Ioan. Scot. in 1. d. 23. & in 3. d. 1. q. 1. art. 3. & d. 6. q. 1. & in quodlib. q. 19. art. 3. attribuit supposito negationes duas dependentiæ actualis, & aptitudinalis, more loquendi scholastico; videlicet quod neque actu pendeat ab alio, neque aptum sit pendere ab alio. Nam humanitas, quæ actu pendet à Verbo, non est suppositum; & anima separata, quæ licet actu non pendet ab homine, est tamen apta pendere ab illo, si sit actu pars illius, suppositum nõ est. Itaque natura integra, quæ actu pendet à supposito alieno, non est suppositum;

& pars naturæ, quæ apta est pendere à toto, ideo non est suppositum.

Primum quod potest expungi in ista opinione Scoti, est illa explicatio negationis: si enim negatur potentia, hoc ipso negatur actus potentiæ; sufficeret igitur dicere suppositum esse id quod aptum non est pendere ab alio: quod enim aptum non est esse in alio, nullo modo est in alio. Sed quantum conijcio, Scotus actum, & potentiam retulit ad diuersa: comminiscuntur enim Theologi duplicem potentiam, videlicet naturalem, & obedientialem; potentia naturalis est quam exercet ipsa natura: potetia obedientialis est creatura subiecta voluntati Dei, ad eas operationes, quæ sunt supra naturam; & actus istius potentiæ siue actiue, siue passiue est causalitas aliqua supernaturalis. Quod si Scotus faceret sermonem de potentia naturali, & actu eius, duplex illa negatio non sufficeret supposito: nam humanitas Christi neque actu naturali, neque potentia naturali pendet ab alio; & tamen non est suppositum. Rursum si de potentia obedientiali sit sermo, cum iuxta opinionem Scoti Petrus sit ipsa humanitas, quæ obedientiali potentia potest assumi à Verbo, Petrus non esset suppositum, etsi naturali potetia non possit esse in alio; quia deest illi negatio potentiæ obedientialis quæ (vt Scotus credidit) potest assumi à Verbo; ergo negatio potentiæ obedientialis non est necessaria supposito. Est ergo duplex negatio necessaria supposito, scilicet negatio dependentiæ actualis obedientialis, scilicet quod actu obedientiali non pendeat ab aliquo, vt humanitas à Verbo; & negatio potentiæ naturalis, scilicet quod potentia naturali non pendeat ab aliquo; suppositum enim naturali potentia à nullo pendet. Quod si hæc fuit mens Scoti, debuisset profecto eam patefacere, ne quasi diuinare cogeremur.

Hæc tamen interpretatio non solum fastidiosa est, sed inutilis quoque, & in multis falsa. Quod enim hominem, & humanitatem arbitratur esse idem, iam erroris conuicimus in re philosophica. Quod verò Petrus possit assumi à diuina persona, cõmuni Theologorum diffensione improbat. Satius ergo esset cum omnibus Theologis distinguere humanitatem à Petro, & naturam à supposito;

2. Hæc sent. impugnatur. Negatã potentiã negatur actus.

Interpretatio pro Scoto.

Potentia naturalis, & obedientialis, eiusque actus explicatur.

Ad suppositũ nõ sufficit negatio potentiæ naturalis, & actus eius, cum vtraque sit in humanitate assumptã.

Scoti sent. non requirit negationẽ potentiæ obedientialis, cum in ea Petrus v. c. sit ipsa humanitas assumptibilis.

Requirit duplicẽ negationem, sc. dependentiæ actualis obedientialis, & potentiæ naturalis ad dependendum.

3. Huic sent. cõ sua interpretatione multa obstant.

Primum: Nõ idẽ homo & humanitas: Itẽ Petrus nõ potest assumi à diuina persona.

sito; & negationem potentia obedientialis attribueri supposito, quoad hoc quod non possit assumi: natura verò et si naturali potentia non possit assumi, potest tamen potentia obedientiali, & fit discrimen utriusque notum: quia natura potest assumi potentia obedientiali; suppositum non potest.

Præterea anima Petri separata, certè suppositum est, licet imperfectum; quare non potest assumi à Verbo, cum illa proprietate hypostatica, quam habet: & anima Christi, quæ hypostaticè est unita Verbo, abstracta fuit à proprietate hypostatica, quæ haberet sine Verbo. Quare anima separata non fuit omninò excludenda à ratione suppositi. Et hoc videtur indicare S. Thom. 1. p. q. 75. ar. 2. ad 1. ubi docet alia esse incompleta subsistentia, alia completa: anima enim separata absque dubio est saltem incompletam subsistens. Et q. 29. art. 1. ad 5. negat animam esse personam, quia est substantia incompleta; sed non negat esse incompletam personam eo modo, quo est incompleta substantia; siquidem est proprietate hypostaticè terminata. Imò & in ipso corpore anima rationalis est quoquo modo suppositum, ut postea docebimus.

Denique sola negatio dependentiæ, non apprimè explicat rationem formalem suppositi, quia formæ separata; scilicet Angeli, antequam terminentur proprietate hypostatica, subsistunt, & à nullo pendunt, & tunc adhuc non sunt supposita. De divina autem essentia nullum est dubium quin perfectissimè subsistat à nullo pendens, & tamen non est suppositum; ergo negatio dependentiæ non est propria suppositi, cum sit communis cuique naturæ subsistenti. Deinde ipsa dependentia non explicatur: si enim sit sermo de omni dependentia, falsum est suppositum vllum creatum non pendere ab aliquo; quia pendet absolute à forma à qua habet speciem, & in ratione suppositi pendet à proprietate hypostatica; & in tota ratione entis pendet ab existentia creata, qua existit; ergo negatio dependentiæ nulli supposito creato attribui potest. Quod si interpretaris, suppositum esse quod ab alio supposito non pendet; negatio est, & ineptia. Nam & aliud suppositum quid sit non explicas. Quæro igitur quid sit suppositum? &

tunc percipiam quod suppositum non pendeat à supposito. Relinquitur ergo in ista negatione dependentiæ illud exponendum, quod maximè indicaret quid sit suppositum, scilicet qua ratione suppositum non pendeat ab aliquo. Et potest dici quod suppositum non pendet ab aliquo tanquam à sustinente, quia ipsum per se subsistit. Sed adhuc ista negatio dependentiæ non erit adæquata supposito; quia natura angelica non pendet ab aliquo eò quod subsistat, qui est proprius modus independentiæ suppositi materialis; & tamen natura angelica non est suppositum; ergo negatio dependentiæ non est propria supposito.

Brevisimè igitur explanatur, & peræquè dilucidè negatio adæquata præcipuaque suppositi, etiam ut includatur increatum suppositum. Est enim suppositum id quod non est in alio; & hæc negatio quod in nullo sit, est per se primò accommodata supposito. Et istud pronunciatum petitur ab ipsa ratione suppositi: est enim suppositum id quod omnia habet, & in quo omnia sunt; ergo ipsum suppositum in nullo est. Si enim suppositum esset in aliquo; suppositum non haberet illud in quo esset; sicut aqua non habet vas in quo est, sed potius vas habet aquam. Et omnes consentiunt suppositum in nullo esse, quia in ipso sunt omnia. Hæc ergo simplex negatio de qua nulla est controversia, est supposito maximè propria, quod non sit in aliquo; videlicet quod non sit aptum esse in aliquo, neque possit intelligi in aliquo: sic enim interpretandum est.

Aliquid tamen addeendum ut quantitatem separatam excludamus à supposito; quantitas enim separata in nullo est. Quod si respondeas eam aptam esse ut sit in aliquo. Retundetur facile responsio; quia quantitas separata habet modum quendam entis, quo est quasi terminata, & separata, sicut suppositum, ut non possit cum illo modo entis conjunctione esse in aliquo; sicut natura creata qua potest esse in persona divina, terminata tamen sua proprietate hypostatica, qua constituitur ipsum suppositum, iam non potest esse in aliquo. Dicendum ergo est hanc negationem convenientè rebus naturali modo earum, esse propriam solis suppositis: quantitas autem non est naturali modo separata. Vel dicendum

nō percipitur nisi intelligatur prius suppositum.

3. explic. de dependentia ab aliquo ut à sustinente.

Refellitur. Huius negatio nō est propria, & adæquata supposito.

Ostenditur in natura angelica.

6. Explanatur 1. negatio adæquata, & præcipua suppositi, sc. quod in nullo sit.

Probatur. Suppositum definitur, id quod omnia habet, & in quo omnia sunt, unde ipsum non est in aliquo. Exemplum.

Intellige quod nō est aptum, esse in aliquo: vel intelligi in aliquo.

7. Instantia de quantitate separata.

Responsio. Retunditur. Quantitas separata cum modo existendi per se non est apta esse in aliquo.

Instantiæ solutio.

4. Secundum: Anima Petri separata est suppositum, licet imperfectum. Item anima Christi, nisi esset unita Verbo.

Probatur ex S. Thom. 1. locus.

2. locus.

In ipso corpore anima rationalis est quoquo modo suppositum.

5. Tertium:

Sola negatio dependentiæ nō apprimè explicat rationem formalem suppositi.

Ostenditur 1. in natura angelica.

2. in divina essentia.

Ostenditur 3. dependentiæ quæ negatur, 1. explicatio de omni depēd.

Refellitur.

Huius negatio nulli supposito creato attribui potest.

2. explicatio, de dependentia suppositi à supposito.

Refellitur.

Huius negatio

2. sol. melior. Negatio realis est quasi priuatio, quæ sibi vè dicat propriū subiectum.

Declaratur. Negatio essen- di in alio insub- stantijs est pro- pria supposito- rum.

8. 2. Negatio est negatio pro- pria supposito finito, sc. con- iunctionis cū aliena natura. Hæc negatio- nem infinitū suppositum pe- rimit sua infi- nitate.

9. 3. Negatio sup- positi, sc. vni- tas, est comu- nis rebus vni- uersis.

Hæc vnitatis duplicem per- mittit compo- sitionem, vnā partium natu- re, alteram na- turæ cū propri- etate hypost. se- cundum illam est suppositum actū indivi- sum, & poten- tiā diuisibile: secundum hæc est vnum indi- uisibile.

Quoad com- positionē par- tium integrā- tum, supposi- tum est indivi- sibile, vel diui- sibile, ratione formæ, vt p. 2, n. 19. & seq.

endum melius, negationem realem esse A quasi priuationē, quæ sibi vendicat pro- prium subiectum; verbi gratia, negatio potentie intuitiue in organo auditus nō est cæcitas, sed in organo videndi est cæ- citas. Similiter negatio ista quod in nul- lo sit, in substantijs est propria supposi- torum; at verò extra substantiam, potest inueniri in aliquo accidente separato à subiecto per diuinam potentiam. Est er- go suppositum id quod, cum sit substan- tia, in nullo est.

Alia negatio est propria supposito fi- nito, vt liquet ex ijs, quæ antea diximus: omne quippè suppositum finitum sup- ponitur vni naturæ, & est diuisum ab om- ni alia natura; diuisio autem est quedam negatio coniunctionis. Hæc ergo nega- tio communis est omni supposito finito, vt naturæ alienæ nequeat copulari: sup- positum autem infinitum sua infinitate perimit negationem istam; quia potest substinere naturam alienam.

Tertia negatio suppositi est transcen- dens, vtpotè communis rebus vniuersis, scilicet vnitatis. Hæc autem vnitatis per- mittit compositionem duplicem: nam si composita sit natura ex partibus essen- tialibus, & integrantibus; suppositum habens naturam eas quoque partes ha- bet ex quibus componitur; & ita est sup- positum vnum quod est actu diuisum, licet sit potentia diuisibile. Altera com- positione suppositum conflatur ex natu- ra, & proprietate hypostatica, quasi ex partibus essentialibus, quia dissoluta v- nione harum partium non manet sup- positum. Et hæc ratione suppositum est vnum indivisibile, vtpotè ex ijs concre- tum, quæ si diuidantur, interit suppositū.

At verò quoad diuisionem partium in- tegrantium repetenda animo sunt, quæ diximus parte 2. huius cap. Cum enim vnum sit quod est indivisum; si forma est indivisibilis, suppositum est vnum vni- tate indivisibili; si verò forma diuidi- potest, suppositum est vnum vnitatis actu diuisa, sed potentia diuisibili: diuisio quippè & vnitatis eademmet negatio est.

De negationibus hæc satis sunt, dāmo- dō de negatione communicabilis, quæ est propria suppositi spe-

ciali disputatione commente- mur.

Q V A R T A P A R S.

Quo sensu dicatur suppositum in- communicabile?

Negatio incommunicabilis, quæ om- nium ore fertur, incerta est & du- bia: communicari enim videtur id quod fit multis commune; hæc enim est nomi- nis notatio siue etymoni fit autem quid- diam commune multis vel sola specula- tione animi, vel re ipsa; speculatione fit communis natura vna in multis, quæ re ipsa non est communis, sed sunt multe singulares naturæ; quo pacto res singu- laris appellatur aliquandò incommuni- cabilis, hoc est, non communis. At verò in rebus ipsis nulla res singularis est mul- tis communis, nisi diuina essentia; quæ est communis personis tribus, & com- municatur reali origine. Natura autem creata antequam terminetur per formā hypostaticam saltem obedientiali potē- tia est communis, quia potest esse in sup-posito proprio, & in tribus suppositis di- uinis, nisi à supposito proprio præocu- petur. Est ergo natura præcisa à suppo- sito, adhuc communis re ipsa, cum pos- sit esse in multis; dicitur autem commu- nicari supposito, in quo futura est substi- stens.

Sed inde erumpit ingens quæstio; cū enim natura constituitur in supposito, dicitur communicari supposito. Qui er- go sit vt suppositum non dicatur com- municari naturæ? suppositum autem di- uinum quod potest subsistere in multis naturis, certè erit multis commune; er- go suppositum non est incommunicabi- le. Præterea quodam etiam modo com- municatur res, cum non est multis com- munis, sed res vna vni consiguatur; ver- bi gratia, communicatur anima corpori vna vni; ergo eodem modo cum naturā creata, & suppositum inter se coniungā- tur, & sibi mutuo præstent suas operas, videtur quod nō minus communicetur suppositum naturæ, quàm natura suppo- sito. Alia etiam difficultas est de pro- prietate hypostatica, quæ videtur com- municari supposito; non ergo est in com- municabilis, neque facit incommunica- bile suppositum. Et adhuc est quæstio de duobus suppositis si vniantur; videtur enim alterum alteri communicari; ergo suppositum non est ex propria ratione incommunicabile.

Respon-

1. Negatio in- comunicabilis dubia.

Comune mul- tis, dicitur vel speculatione animi, vel re ipsa.

Natura creata antequam ter- minetur per for- mam hypost. est re ipsa saltē obedientialiter eōmunis mul- tis suppositis.

Hinc dub. 1. De supposito diuino, quod eōmunicetur multis naturis

Itē de supposi- to creato quod eōmunicetur vni naturæ.

Dub. 2. De proprietate hypost. quod eōmunicetur supposito.

Dub. 3. De supposito quod commu- nicetur alteri supposito, vt aqua aquæ.

Pro responsione.
Ratio incommu-
nicabilitatis
suppositi ex
S. Thom. in 1. d. 2. q. 1. art. 4.

4. 34. sect. 5.
Improbatur
vt impertinens.
Terminatio
res non est ra-
tio incommuni-
cabilitatis, sed
distinctio.

Ostenditur.
Vnde termina-
tio per vit. ter-
minum arguit
singulare, non
verò incommu-
nicabile mul-
tis, aut saltem
vni iuxta sensu
istius controu.

Ostenditur 1.
Res vna vni
comunicatur,
vt anima vna
corpori.

Ostenditur 2.
Suppositum di-
uinum comu-
nicatur multis
naturis.

4.
Pro vera ratio-
ne presciendū.
Suppositum ex
intima ratio-
ne quid sit?

Comunicari
quid sit?

Colligitur
veraratio.

Suppositum
est incommu-
nicabile, quate-
nū est id quod
habet omnia,
& à nullo ha-
betur, & in quo
sunt omnia, &
ipsum in nul-
lo est.

Hinc natura
diuina non est
suppositum.

Respondent quidam, suppositum esse incommunicabile; quia est ultimo terminatum, ita vt non possit terminari per aliud suppositum, cum sit ens completum ultimo complemento. Sed hi extra chorum canunt, neque enim de suppositi terminatione, sed de communicatione disputamus; terminatio enim facit, vt distinguatur à quocunque alio, sed non facit vt alteri non comunicetur; sicut natura per differentiam terminata distinguitur à quacūque alia natura, sed tamen supposito comunicatur. Quauis ergo suppositum terminatum sit, adhuc poterit comunicari; aliud enim est terminari, aliud comunicari: igitur quod suppositum sit terminatum ultimo termino, solum indicat quod sit vltimum singulare, sed non ostendit quod non possit comunicari multis, aut saltem vni; sicut res vna vni comunicatur, scilicet anima vna homini cuidam. Si ergo accipiamus incommunicabile, hoc est singulare, optima sanè redditur ratio quod suppositum sit maximè incommunicabile, hoc est singulare, quia est vltimo termino designatum. Sed alia significatione, qua fecit sensum istius controuersie, qua dicitur incommunicabile id quod non potest comunicari multis, nulla causa aperitur incommunicabilitatis hac via, quod suppositum sit terminatum; siquidem suppositum diuinum potest comunicari multis naturis.

Considerandum igitur est, quænam sit ratio intima suppositi. Est enim suppositum id quod omnia habet, & in quo omnia sunt; ita vt ipsam à nullo habeatur, & in nullo sit: comunicari autem dicitur id quod datur, & ipsa donatione fit commune; erat enim dantis; & fit, dum datur, accipientis. Qua verbi istius significatione enucleatā aperta existit difficultas; omnia enim quæ sunt in supposito, dantur supposito, vtpotè habenti omnia, & suppositum non potest dari, sicut neque accipi, aut haberi ab aliquo: ergo est incommunicabile suppositum ex propria ratione formali, quatenus est id quod habet omnia, & à nullo habeatur; & in quo sunt omnia, & ipsum in nullo est. Nam & natura diuina hac ratione non est suppositum, quia est natura suppositorum, quæ in illis est, & ab illis habeatur, & illis per originem datur, quod est comunicari.

A Eodem igitur sensu quo natura est comunicabilis supposito, quia datur illi, est suppositum incommunicabile, quia non datur; & non solum dicitur comunicari res, quæ est multis communis, sed vna res vni comunicatur, vt arguendo obieciamus; quia res quæ erāt dantis, dum ab accipiente habetur, fit quasi vtrique comunis, in quadam participatione similitudinis; & ideo dicitur comunicari.

B Quapropter philosophico more loquendo negandum est, diuinum suppositum comunicari nature assumptæ; est enim suppositum incommunicabile, quod nulli comunicatur, hoc est datur, sicut à nullo accipi potest: non enim natura accipit suppositum, sed suppositum naturam; sicut natura propriè non habet suppositum, sed suppositum habet naturam. Hæc autem ab vsu loquendi, & ampla quadam significatione variatur; sed certè incommunicabile dicitur propriè, quia nulli comunicari potest. Loquimur autem de communicatione per vniōnem realem; nam exera communicatione suppositum quoque comunicatur, & datur, *Quia filius datus est nobis*, vt *Isaias* prædixerat; de qua re *lib. 6. differemus*: sed reali cōiunctione suppositum est quod nulli datur, & cui omnia dantur, quæ insunt supposito; & idcirco est per se principium.

C Ex quibus colligimus proprietatem hypostaticam esse incommunicabilem, quia non est dantis, sed est propria accipientis: id enim quod comunicatur, est natura, vt *S. Thom.* docet in *1. d. 2. q. 1. art. 4. ad 1. & de potent. q. 2. ar. 1. in corp. & in 1. d. 4. q. 1. art. 1. ad 2.* proprietates autem hypostaticas non comunicatur, quia non est comunis danti, & accipienti secundum similitudinem, vt sunt cætera, quæ dicuntur comunicari. Hoc autem omninò confitendum est in rebus diuinis, sunt enim proprietates omninò incommunicabiles, cum re ipsa sint supposita diuina. At verò in natura creata licet philosophicè loquendo proprietates hypostaticas non dicatur comunicari, tamen quia est perfectio quædam addita nature, quæ suo modo præexistit in effectrice causa, imitaturq; illam in aliquo gradu perfectionis, potest dici comunicata, siue data supposito.

D Est itaq; proprietates hypostaticas creata om-

Ad dub. 1.
de supposito
diuino, & crea-
to.

Eodem sensu
quo natura est
comunicabi-
lis supposito,
quia datur illi,
est suppositum
incommunicabi-
le quia non datur.

6.
Suppositum
diuinum phi-
losophicè lo-
quendo non co-
municatur na-
ture assumptæ.

Secus in am-
plo loquendi
vni.

Dicitur etiã
suppositum da-
ri non reali v-
niōne, sed ex-
tera communi-
catione.

Isai. cap. 9.

7.
Ad dub. 2.

Proprietates
hypost. est in-
comunicabi-
lis, quia non est
comunis dā-
ti, & accipienti
secundum simi-
litudinem.

Quod comu-
nicatur est na-
tura.

S. Thom.
Ita in diuinis.
In creatis, pro-
prietates hypost.
cū sit perfectio
addita nature,
præhabita suo
modo ab effi-
ciente, potest
dici aliquo mo-
do comunica-
ta, siue data sup-
posito, vt vni
vni.

8.

In sensu huius
 controuersie,
 de quo n. 3. p-
 prietas hypost.
 creata non est
 omnino inco-
 municabilis.
 Proprietas
 non omnino sin-
 gularis non fa-
 cit omnino sin-
 gulare, tamen q
 potest dari, co-
 stituit supposi-
 tum quod non
 potest dari.
 Ratio discrim.
 Quod non est
 terminatum, non
 terminat.
 Vltimū cō-
 plemētum rei
 quando datur
 & habetur cō-
 stituit rē q̄ ha-
 bet omnia, & ip-
 sa nō habetur.
 Sic in natu-
 ra materiali p-
 prietas hypo-
 st. &c.

9.
 Aduertendū.
 Proprietas hy-
 post. tam crea-
 ta, quā increa-
 ta est incōmu-
 nicabilis, id est,
 non est re ipsa
 cōmunis mult-
 tis.

10.
 Ad dub. 3.
 1. Responso
 Soar. in met.
 disp. 34. scilicet.
 5. n. 5.

Refutatur ex
 p. 2. an. 9. vsq;
 ad 12. & 15.
 Eadem est ra-
 tio diuisionis
 ibi, & cōmix-
 tionis hic.

Supposita q̄
 erāt diuisione
 duo confluunt
 in suppositum
 quod est vñ
 sola continui-
 tate partium.

omnino incommunicabilis, hoc est
 singularis, sed non omnino incommuni-
 bilis posteriori significatione; quia com-
 municatur, hoc est datur supposito. Et
 quomuis fieri non possit vt proprietate
 faciat omnino singulare, nisi ipsa sit om-
 nino singularis; probè tamen intelligi-
 tur, quod proprietate, quæ potest dari,
 constituat suppositum, quod non potest
 dari. Et scit huius discriminis luculen-
 ta ratio; quia singulare est finitum per
 suum terminum, scilicet singulare; quod
 enim finit, finitum est, & quod terminat
 est terminatum. At verò proprietate hypo-
 statica, quatenus est vltimum com-
 plementum suppositi, constituit id quod
 habet omnia; ergo ipsa habetur, & non
 est id quod habet: quare in hac significa-
 tione proprietate hypostatica creata cō-
 stituit suppositum omnino incommuni-
 cabile, cum ipsa non sit omnino inco-
 municabilis: sicut in natura materiali
 proprietate hypostatica, quæ nō subsistit,
 constituit subsistens: est enim proprietate
 comunicabilis eo modo, quo vnum
 vni communicari dicitur.

Aduertendum tamen est, quod si cō-
 municabile dicatur, quod potest esse
 multis re ipsa commune, proprietate hy-
 postatica siue increata, siue creata incō-
 municabilis est; quia vnus suppositi vna
 est proprietate cōæquata; ita vt non pos-
 sit intelligi proprietate hypostatica com-
 munis multis.

Residuum est illud dubium de duo-
 bus suppositis materialibus, si coniun-
 gantur, vt duæ aquæ in vnam confluen-
 tes, vttrum aqua aquæ, & suppositum sup-
 posito comunicetur? Ad hoc quidam
 respondent, aquas commixtas siue con-
 iunctas desinere esse supposita, & ideò
 posse comunicari. Sed hoc falsum esse
 liquet ex dictis: eadem enim est ratio
 coniunctionis, & diuisionis: quare sicut
 diuisa aqua, qua diuisione ex supposito
 vno fiunt duo, non tamen producit
 suppositum, sed diuiditur; ita etiam cō-
 mixtis aquis, vt ex duobus suppositis
 fiat vnum, non producit suppositum,
 sed supposita duo diuisa confluunt in
 vnum, quod sola continuitate partium,
 est vnum, sicut antea erāt diuisione duo.
 Quapropter ratio formalis suppositi vt
 non sit in alio, & omnia sint in illo, ea-
 demmet manet, & eadem incommuni-
 cabilitate, quæ cōsequitur rationem for-

A malem suppositi. Nam post coitū aqua-
 rum in vnum, vtraq; pars aquæ quæ
 fuerat suppositum diuisum, est adhuc in-
 comunicabilis, & in nullo est, & in ipsa
 sunt omnia.

Nihilominus tamen quia partes ali-
 quo modo sunt in toto, vt Aristot. do-
 cet, ipsæ partes suppositi, quæ participat
 rationem formalem suppositi, sunt in
 toto quasi contentæ, & ideò absolutè nō
 sunt supposita. Vnde etiam accidit vt
 quodammodò hæ partes sint communi-
 cabiles, non quod vna alteri communi-
 cetur; nam quoad hoc obseruant ratio-
 nem formalem suppositi incommunica-
 bilis; neque verò possunt comunicari
 vilo modo alieno supposito; nam & hoc
 prohibet ratio formalis suppositi in par-
 tibus suppositi integralibus: sed quia ip-
 sæ partes quasi comunicantur toti, nō
 mutata proprietate hypostatica, aut sup-
 posito immutato quod proprietate cō-
 stituitur; sed sola continuitate partium,
 quia partes coniunctæ sunt totius. Res-
 pōdetur ergo quod partes suppositi in-
 tegrales comunicantur toti sola conti-
 nuitate qua fiunt partes totius. Et quo-
 ad hoc verum est, quod desinunt esse
 supposita tota, dum fiunt partes alterius;

C sed non desinunt omnino esse supposi-
 ta: sicut enim duæ naturæ desinunt esse
 integræ, dum fiunt partes integrantes
 alterius naturæ; & tamen ipsæ naturæ
 non desinunt esse, sed desinunt esse inte-
 græ, & in actu entia, quia fiunt partes, &
 entia in potentia: ita duo supposita non
 desinunt esse, dum in vnum confluunt,
 sed desinunt esse integra, & in actu, quia
 fiunt partes alterius suppositi. Et ita dū-
 taxat in ratione partis integrantis fiunt
 quodammodò comunicabiles; manē-
 te aliàs propria ratione formali suppo-
 siti, & incommunicabilitatis in ipsis par-
 tibus integrantibus suppositi.

D Dicendum ergo est partes integrantes
 suppositi nō esse absolutè supposita, sed
 esse aliquo modo supposita, sicut & en-
 tia; & ita absolutè non sunt incommu-
 nicabiles cum sint in aliquo, scilicet in
 toto; sed suo modo partium incommu-
 nicabiles sunt, quia neque vna pars al-
 teri parti, neque omnes partes alteri
 supposito, cuius non sunt par-
 tes, comunicari
 possunt.

(*) CAPVT

Commixtis a-
 quis vtraq; pars
 seruat rationē
 formalem, & in-
 comunicabili-
 tatē suppositi.

11.
 Pro vera resp.
 prout.

Partes suppo-
 si non sunt ab-
 solutè ac sim-
 pliciter & in a-
 ctu supposita.

Aliquo modo
 sunt in toto.

Arist. 4. pby
 sic. 2. ex. 23.

Ratio.

Dicuntur qua-
 si comunica-
 biles toti, sola
 continuitate
 partium, quia
 coniunctæ sūt
 totius.

2. & vera resp.

Partes suppo-
 si integrales
 comunicantur
 toti, vt pro-
 ximè.

Supposita dū
 coniunguntur
 vt partes, desi-
 nunt esse sup-
 posita tota, sed
 nō omnino es-
 se supposita.

Exemplum
 de duabus in-
 tegris naturis,
 quæ fiunt par-
 tes, &c.

Illæ supposita
 in ratione par-
 tis integrantis
 duntaxat fiunt
 quodammodò
 comunicabiles

12.

Prædictæ do-
 ctrinae summa-
 rium.

CAPITULUM XX.

Argumenta refelluntur.

cap. 18. argumenta Durand. Scot. Aureol. apud Capr. 1. Argum. Durand. a paritate rationis in vltimis individuis accidentiu, & substantiarum. Confirm. S. Thom. 2. Argum. ex Damasc. Confirm. 1. ab Aureolo. 3. Argum.

Peracto tractatu de supposito, suaque proprietate, commodum erit argumenta refellere, quibus nonnulli doctores conantur comprobare, suppositum non addere naturæ proprietatem aliquam, sed solam relationem, aut negationem. Hoc arguunt Durand. Ioannes Scotus, & Aureolus apud Ioannem Capreolum in 3. dist. 7. quæst. 2. art. 2. Durand. in hunc modum: Accidentia sunt vltimò incommunicabilia, siue individua absque vlla proprietate addita suæ naturæ individua; ergo & substantiæ: eadem enim est ratio vltimi individui in vtrisque; ergo suppositum nihil addit individua naturæ: sicut igitur album, & albedo solo modo significandi distinguuntur, ita hic homo, & hæc humanitas. Et confirmatur, quoniam materia prima potest existere sine forma, & illa subsistit absque addita proprietate; ergo & natura absque vilo addito poterit subsistere. Et hoc ipsum videtur annuere S. Thomas 1. p. quæst. 39. art. 1. ad 1. ubi ait, suppositum creatum constitui per essentialia principia; essentialia autem principia continentur in essentia: ergo suppositum nihil addit essentiæ nisi negationem. Secundò arguit Ioannes Scotus ex S. Ioann. Damasc. libr. 3. fidei Orthod. cap. 6. ubi ait, id quod non potest assumi, non posse curari. Et iterum, quicquid plantatū est in natura humana, assumptum esse: nulla ergo est res in homine creato, quæ non fuerit assumpta; ergo proprietas suppositi non est res, sed negatio: maximè quia si esset res, esset perfectissimum in natura compleas illam; quare illud maximè quod est perfectum deberet assumi. Confirmatur idem ab Aureolo, quia illa proprietas si est res aliqua, est quidditas, & essentia; omne enim ens est habes essentiam: essentia autem potest assumi: ergo proprietas suppositi debuit assumi à Christo. Tertiò: Si proprietas esset res quæpiam perficiens naturam, natura individua in Christo, quæ non habet suam proprietatem, careret illâ; esset ergo im-

A perfecta, quod est absurdum; ergo ea proprietas non est res, sed sola negatio. Confirmatur, quia natura illa spoliata sua proprietate, esset per violentiã in Verbo, & appeteret suam. **Q**uartò, quia non esset Christus uniuocè homo nobiscum; siquidem non haberet eam proprietatem suppositi, quæ maximè quisque est homo. Et confirmatur hoc ab Aureolo, quia prima substantia est maximè substantia; substantia autem est natura; ergo per ipsam naturam est prima substantia, & suppositum: idem enim dicimus suppositum, & primam substantiam; non ergo proprietas, sed natura ipsa suppositum constituit. **Q**uintò: Si Verbum dimitteret humanitatem, illa quidem relicta sibi, vel per se ipsã, non addita proprietate, esset suppositum; & hoc Ioann. Scotus vult. Nam per hoc quod natura dimitteretur, nulla proprietas, aut entitas illi adderetur, sed duntaxat tolleretur diuina subsistentia; dimittere enim non addere est, sed tollere: vel existeret sic dimissa sine vilo supposito, quod est impossibile. Et confirmatur Scoti argumentum: nam si Deus assumeret humanitatem Petri præexistètem, necesse esset destruere illius proprietatem; dimissa ergo iterum humanitate, vel illa natura existeret sine proprietate suppositi, & non esset suppositum; quod fieri non potest: vel eadem proprietas rediret quod ordine naturæ effici nō potest, scilicet vt quod transijt in nihil, iterum redeat: vel sanè ab eadē natura proflueret noua proprietas creata; quod non minùs videtur absurdum; efficeretur enim vt eadem natura individua successione quadam esset in pluribus suppositis creatis; suppositum enim variatur variata proprietate. **S**extò: Si dimissa humanitate à Verbo, ordine naturæ consequeretur eadem proprietas, illa esset affectio naturæ pertinens ad naturam, & profluens ab eius principijs; esset ergo accidens, & deberet assumi; aliàs Christus nō assumpsit quæ naturæ erant propria. Et confirmatur, quia ista proprietas est complementum naturæ; ergo maximè pertinet ad naturam, & est aliquid naturæ; ergo id quoque assumptum est: nihil enim quod sic naturæ humanæ relictum est.

Confirm. 4. Argum. Confirm. ab Aureol. 5. Argum. Confirm. 6. Argum. Confirm. Septimum

7. Argum.

Septimum est argumentum eiusdem Scoti. Nam ea proprietates consequitur naturam individuum; id autem quod est prius, non pendet à posteriori; cum ergo natura sit prior supposito, & proprietate, si illud est quid reale distinctum à natura, poterit natura existere sine supposito, quod tamen impossibile videtur. Alij verò adiungunt, quod poterit suppositum existere sine natura, siquidem sunt res distinctæ.

8. Argum. ex Arist.

Octavum arguitur auctoritate Aristotelis 2. de anima cap. 1. Quicquid est in substantia materiali, aut est materia, aut forma, aut ipsum compositum: sed hæc proprietates suppositi neque est materia, neque forma, neque compositum ex utraque; ergo nihil est in substantia. Et probatur ratione; nam forma substantialis facit unum per se, cui quicquid additur iam est per accidens unum: sed suppositum est maxime unum, quia est ultimum individuum; ergo ex sola materia, & forma componitur, nulla re addita.

Confirm.

9. Argum.

Ultimò: Diviso ligno in partes efficiuntur diversa supposita: ergo necesse est ponere in singulis proprietates suppositorum additas, & re ipsa distinctas ab individua natura ligni; quod non est facile credibile. Alia argumenta Aureoli de subsistentia naturæ postea tractanda sunt.

Aduertenda.

10. 1. Aduert. consonum Caiet.

Quædam sunt propria natura, alia sunt propria supposito.

Suppositum affert secum proprietatem, & etiam existentiam.

Verbum diuinum assumpsit naturam humanam, & quæ sunt propria naturæ: non verò suppositum;

Hoc loco aliquid est quod ab ipso Thoma Caietano 3. p. q. 4. art. 2. mutuemus; doctè enim distinguit ea, quæ sunt propria, hoc est, convenientia naturæ, ab ijs quæ sunt propria supposito. Nam etsi natura supposito, & suppositum naturæ consentiat, quædam tamen conveniunt naturæ ratione suppositi, quæ illo ablato remouerentur; quædam verò supposito per naturam conveniunt: suppositum affert secum proprietatem quam addit naturæ; & iuxta opinionem S. Thomæ, quam veram esse ostendemus, affert quoque existentiam: hæc enim existentia est istius suppositi. Verbum ergo diuinum assumpsit naturam humanam cum omnibus quæ erant naturæ propria, hoc est, cum omnibus ijs, quæ ratione naturæ nobis conveniunt: sed non assumpsit suppositum;

quare consequens est ut non assumpserit ea quæ sunt propria suppositi, scilicet proprietatem personalem, & existentiam. Quod si obijcias, omnia accidentia propria, & communia consequi suppositum eò quod pendeant ab existentia illius, siquidem existentia est propria suppositi, & tamen fuisse à Verbo assumpta, ut fides admonet; assumptis enim animi potentias, & quædam accidentia communia: occurrendum est, ea omnia inherere supposito per naturam, tamen si sint posteriora supposito; existentia autem est proprius actus suppositi, ut declarabimus: quapropter relatio filiationis, quia est accidens proprium suppositi, non est assumpta à Verbo, ut ibidem Caiet. notat ex sententia S. Thomæ.

Aliud tamen est quod à Caietano diffidemus: ait enim personalitatem humanam fuisse impeditam à Verbo in ipsa assumptione, sed non esse modo impeditam. Idem tamen impedimentum est, dum opponitur, & dum permanet: est ergo eodem modo explicandum. Nam si nunc personalitas non censetur impedita, quia humanitas violentiam pateretur impedita à naturali emanatione suæ personalitatis; tunc quoque cum assumeretur, vel crearetur, per violentiam subsisteret in Verbo impedita. Quod verò alij aiunt humanitatem modo in Verbo non habere propensionem ad suam personalitatem, dum non dimittitur à Verbo; nequaquam etiam probatur. Nam si illam naturam dimissam, à naturali illius propensione emanaret personalitas, iam antea habebat eam propensionem; neque enim illam acquisiuit. Quod si dicas ipsam dimissam, & sibi relictam naturali modo acquisisse istam propensionem. Ergo iam antea ad hoc saltem erat propensa, ut acquireret propensionem, quod ridiculum est. Facillimum autem est rem expedire; dicendum enim humanitatem esse impeditam non actione aliqua naturali, sed per potentiam obedientialem: quare sicut ignis Babylonius impeditus ne combureret pueros, nullam violentiam patiebatur, quia obediebat Creatori; ita neque humanitas impedita ab emanatione sua naturali ferebat violentiam. Quare etsi esset naturaliter propensa ad suam personalitatem, etiam in Verbo

tam, neq; quæ sunt propria suppositi.

Obiectio.

Responsio. Accidentia communia inherere supposito per naturam, tamen si sint posteriora supposito.

De existentia, & relatione filiationis.

Caiet. & S. Thom.

11.

2. Aduert. consonum Caiet.

Si ex eo quod personalitas nunc est impedita à Verbo, humanitas, esset violenta, etiam in assumptione, vel creatione idem esset dicendum

Aliorū assert. Sc. humanitatem modo in Verbo non habere propensionem ad suam personalitatem, sed si dimissa esset, habituram. Refutatur. Responsio.

Instantia. Huius puncti vera decisio.

Humanitas in Verbo impedita à propria personalitate, per potentiam obedientialem, non patitur violentiam.

Exemplum. Humanitas simul erat propensa naturaliter ad suam personalitatem, & natura

turaliter quiescebat tum obediendo; tum etiã in termino perfectiori.

Obiectio.

Responsio.

Humanitas Christi nõ actu propendebatur ad suã personalitatẽ, sed retinebat habituales propensionem naturę in genere causę materialis, non efficiẽtis, vt c. 18. p. 2. n. 11. & 14.

12.

Consect.

Proprietas est effectus agẽtis, & terminus generationis, vel creationis.

Si natura Petri existens assumeretur, & postea sibi relinqueretur, flueret ei proprietas ab actione diuina conseruante naturam effectiuẽ.

Probatur manifestẽ.

Sicut actio productiua, ita conseruatiua perpetuõ fluit in suppositum, nisi impediatur.

Confirm. In hac hypothesi, Petrus esset semel genitus, & postea restitutus.

in Verbo non erat violenta quies, sed simul naturaliter propensa erat, & quiescebat: propensa quidem erat ex natura; quia non est destructa natura: quiescebat autem naturaliter, tum obediendo; tum etiã in termino perfectiori. Si autem obijcias quod graue leuitat in centro, hoc est, non vltra propenditur. Verum id quidem est, sed tamen retinet pondus, vt si remoueat, iterum petat centrum: ita & humanitas Christi non propendebatur actu ad suam personalitatem, ita vt impedita patetur vim; sed retinebat propensionem habituales naturę, vt si dimitteretur, prodiret in naturalem emanationem. Propensionem autem dicimus in genere causę materialis, non efficiẽtis; quod antea declarauimus.

Consequens autem est, vt proprietas sit proprius effectus agentis; quare si natura producit per generationem, proprietas suppositi, sicut & ipsum suppositum, est terminus generationis; si natura creatur, proprietas est terminus creationis. Quamobrem in illo euentu, quo persona diuina assumeret naturam Petri existentem, dicendum est per assumptionem remoueri proprietatem, & suppositum, & existentiam Petri; tum verò postea cum dimissa esset, & sibi relicta, eius proprietas non fluere a natura in genere causę efficientis, sed potius ab actione diuina conseruante naturam. Qd probatur manifestẽ, cum enim Deus res conseruat, ipsa actione conseruandi efficit perpetuõ rem quamlibet, & omnia necessaria ad eius existentiam; conseruare enim est perpetuõ efficere; sicut ergo natura ita producit, vt actio nõ sistat in natura, sed vltra propendat in suppositum, nisi impediatur; ita profecto actio conseruandi naturam perpetuõ fluit in suppositum, nisi impediatur; impeditur autem perpetuõ dum natura est in supposito diuino; imò potius ab ipso supposito diuino impeditur formaliter, quia natura creata in Verbo, non potest terminari sua proprietate hypostatice; ergo dimissa natura ipsa actio diuina Dei conseruantis transibit in suppositum. Et est quidem res hæc clarissima. Et confirmatur, quoniam si proprietas tunc prodiret a natura dimissa in virtute precedentis generationis, Petrus esset bis genitus, quod est falsum;

A sed fuit semel genitus, & postea restitutus.

Adhuc tamen expectat nos aliud dubium, An esset idem homo genitus, & restitutus? Videtur enim quod esset alia proprietas, sicut supra diximus futuram aliam existentiam rei, si medio tempore non existat. Dicendum tamen est existentiam esse duratione continuam, & idcirco habere partes in ordine ad tempus, ita vt intercisa non sit eadem existentia, sed duæ; proprietas autem suppositi, & suppositum non includit intrinsecè existentiam, neque ordinem ad tempus: quare si iterum producat, idem omninò erit. Neque sequitur vt id quod desinit esse, redeat per virtutem naturę: diximus enim non esse in natura eam facultatem actiuam, qua profuat in suum suppositum. Illi verò qui credunt esse in natura propensionem ad suum suppositum, siue proprietatem, multum vrgentur argumento: nulla enim omninò est vis naturę, qua id quod desinit esse, reducat; non ergo hoc est vllatenus asserendum. De potentia verò passiuã naturali, a qua fluit eadem proprietas, iam supra disputauimus.

Dicendum tamen est adhuc ad ordinem naturę pertinere vt redeat eadem proprietas; quia istius naturę nulla alia proprietas fingi potest; natura enim creata soli supposito diuino comunicabilis est: nullum ergo aliud suppositum, aut proprietas creata potest fingi accommodatum isti naturę Petri verbi gratia, nisi Petrus ipse, vt ibidem admonuimus.

Postremò obseruandum est, quod id quod est album, est substantia; quæ cum albedine est vnum per accidens, scilicet substantia alba; quod non potest vno conceptu significari, sed duobus. Et idcirco nomen albedinis non significat substantiam, sed solam albedinem, siue nomen sit coneretur, siue abstractum, scilicet album, aut albedo: vtrumque Tenim nomen significat solam albedinem modo diuerso; quia album quod est concretum ita significat albedinem, quod supponitur pro corpore, nomen verò albedo supponitur pro ipsa albedine quam significat. At verò proprietas, & natura constituit vnum per se, scilicet Petrum;

13. In eadẽ hypothesi Dubium, An esset idem homogenitus & postea restitutus.

Pro p. neg. argum.

Resol. affirm. qd proprietas hypost. eadem redit: non sic existentia, quia est duratione cõtina, & habet partes in ordine ad tempus.

Obiectioni occurritur.

Vrget opinã res esse in natura actiuã vim ad suã proprietatem, vt c. 18. p. 2. n. 9.

14. Nihilominus ad ordinẽ naturę pertinet vt redeat eadẽ proprietas, vt ibid. n. 15.

15. 3. Aduert. Substantia alba est vnum p accidens, vnde nõ potest vno conceptu, vel nomine signifi- ficari. Albũ, & albedo significant solam albedinem modo di- uerso.

At proprietas, & natura cõstituit vnũ p se;

quare eodē cōceptu, aut nomine vtrumq; significatur.

Accidens non habet proprietatem.

1. Ratio: Id quod est album addit albedini substantiā.

At id quod est homo non addit humanitati aliquid extraneum, quod faciat ens per accidens.

2. Ratio.

Accidens finitur, & fit incōmunicabile per aliquid extraneum, sc. per subiectum, nō minus quā natura per proprietatem.

Accidentia nō sūt incōmunicabilia, vt suppositū, imō cōmunicantur naturę substantiāli, & ipsi supposito.

Ad 1. argum. ex 3. Aduert.

Ad 1. confirm. ex c. 8. v. 3. n. 13. & n. 6. ubi dicitur.

Ad 2. confirm.

Petrum; quare vtrumq; potest vno nomine significari; & aliquid amplius significat nomen Petrus, quā nomen, natura. Et hæc quidem quoad nominum significationē. Quoad res verò ipsas, ob eandem rationem accidens non habet proprietatem, sicut suppositum habet; quia id quod est album addit accidenti substantiam, & non est vnum per se ex substantia, & accidente; id verò quod est homo, non addit humanitati aliquid extraneum, quod faciat ens per accidens; & ideo additur proprietates hypostatica naturę substantiāli, non verò accidentali. Demum accidens definitur, siue terminatur omninō per subiectum, non minus quā natura per proprietatem, ita vt accidens quod est in vno subiecto, omninō nequeat esse in alio: fit ergo accidens omninō incōmunicabile per aliquid extraneum, scilicet per subiectum: natura verò non fit incōmunicabilis, nisi per suam proprietatē; & vtrumque scilicet natura, & proprietates constituit suppositum per se vnum. Accidentia ergo non habent essentiam terminatam per proprietatem incōmunicabilem, sed terminatur eorum essentia per subiectum ipsum in quo sunt, & non sunt incōmunicabilia, vt suppositum; imō communicantur naturę substantiāli, & ipsi supposito. Multum itaq; differunt accidentia à supposito, & est in suppositis hypostaticā proprietates, quæ accidentibus nulla est.

Responsio.

AD primum argumentum, quod est Durandi, respondetur, quod etsi accidentia singularia non habeant ultra naturam individuum aliquam proprietatem qua terminantur; eam tamen habent supposita: & ratio discriminis tradita est notatione vltima. Ad confirmationem respondetur, materiam non habere hypostaticam proprietatem, neque posse existere sine forma, & vtrumq; iam antea cōprobauimus. Ad aliam confirmationem respondetur, S. Thom. non loqui de hypostatica proprietate eo loco, sed de individuatione naturę materialis, quæ fit per essenziale principium, sc. per materiam signatā: sunt enim in pluribus suppositis plures naturę diuise; natura autē diuina est vna in suppositis pluribus; & ideo non potest diuidi per

essentialia principia, sed per relationes vt ibidem docet S. Doctor.

Ad secundum rectè respōdet Thom. Caiet. ea fuisse assumpta à Verbo, quæ ad naturam pertinebant; non verò ea quæ erant suppositi propria; siquidem ipsum suppositum non est assumptum, vt Ecclesia docet. Aliàs eodem argumento probaretur, quod necesse fuerit assumi suppositum, vt nostra supposita curarentur; sicut ergo sanitas corporis, & animi nō sunt propria suppositi, sed naturę; ita etiam vt curaretur natura, in qua sanitas recuperanda erat, sat fuit assumi naturam.

Ad hæc, vt Deus pro me satisfaceret, non opus fuit vt Deus efficeretur ego ipse, sed vt mihi similis efficeretur: similitudo autem non fundatur in supposito, sed in natura; similitudo enim fundatur in vnitatem, vnitatem autem est in specie, non in suppositis. Negatur etiam quod proprietates sit maxima perfectio, benè tamē existētia, vt postea dicemus: neq; tamen ideo fuit assumpta existētia; erat enim propria suppositi; sed data est loco existētiæ creatæ diuina existētia infinitè perfecta. Ad cōfirmationem Aureoli respōdetur, quod non omnis res est essētia, & quidditas, si proprie loquendū sit. Nā etsi ens proprie dictū, sit id quod est, quod est aptum esse, quod habet essentiam; non tamen omnis res hoc modo est ens: imō ipsa essētia creatæ non est hoc modo ens, quia non est id quod est, sed quo suppositum est; solum enim suppositū creatum est id quod est; ampliori verò significatione non solum suppositum, sed forma, & quicquid nihil non est, dicitur ens, & est verè ens reale.

Eodem modo hoc nomen, res, non solum quidditatem proprie significat, sed ampliori vsu quicquid reale animo cōcipitur, appellamus rem: quamuis ergo proprietates suppositi sit res, & ens reale posituum; non est tamen natura, neq; debuit assumi, sicut neque suppositum assumptum est.

Ad tertium respōdetur, quod humanitas Christi non habet suā proprietatē personalem; neq; suam existētiā; sed negatio ista nō sufficit ad priuationē: quia cum loco suæ personalitatis, & existētiæ habeat personalitatem, & existētiā diuinam, nullo modo dicitur carere suis; quia hæc quæ sunt diuina, continēt ipsa humana modo eminentiori: neque

verò

2.

Ad 1. argum. Responsio

Caiet. vt in 1. aduert.

vt in 1. aduert.

vt in 1. aduert.

vt in 1. aduert.

vt in 1. aduert.

vt in 1. aduert.

vt in 1. aduert.

vt in 1. aduert.

vt in 1. aduert.

vt in 1. aduert.

vt in 1. aduert.

vt in 1. aduert.

vt in 1. aduert.

vt in 1. aduert.

vt in 1. aduert.

vt in 1. aduert.

vt in 1. aduert.

vt in 1. aduert.

vt in 1. aduert.

vt in 1. aduert.

vt in 1. aduert.

vt in 1. aduert.

vt in 1. aduert.

vt in 1. aduert.

vt in 1. aduert.

vt in 1. aduert.

vt in 1. aduert.

vt in 1. aduert.

vt in 1. aduert.

Natura creata
assumpta est ad-
huc imperfecta
perficienda
proprijs perso-
nalibus.

Caiet.

Ad confirm.
vt in 2. aduert.
n. 11. & 13.

Natura vt sub-
iectum in eo
priori antequam
habeat persona-
lia appetit illa,
non qd careat,
sed quia expe-
ctat illa.

In verbo exi-
stens no appe-
tit propria, cu
no careat illis.

Secus si dimittitur,
in prio-
ritate qua non
haberet illa.

19.

Ad 4. argum.
Vniuocatio at-
tenditur penes
vniuersitatem natu-
rae, no supposito-
rum, sicut &
similitudo.

Persona Chri-
sti, & Petri no
conueniunt in
vniuoco perso-
nae, homo ta-
men est vniuocum
cum vtrique.

Ad confirm.
ex Caiet.

Proprietas no
dat supposito
aliquid esse ef-
ficientia, sed con-
stituit id qd ha-
bet essentia, hoc
est i. substantia,
cuius proprium
est habere esse
tiam.

20.

Ad 5. argum.
ex 2. aduert.
n. 12.

Natura dimis-
sa a verbo habe-
ret propria, no
per dimissionem

verò potest intelligi imperfecta natura,
quia non habet propria personalia, cum
acceptis diuinis sit longè perfectior. Di-
cendam tamen est, quòd absque dubio
assumpta est creata natura adhuc imper-
fecta, scilicet quæ erat perficienda pro-
prijs personalibus, vt notat Thom. Cai-
et. & perfecta est diuinis vice proprio-
rum. Ad confirmationem dictum iam est,
quòd natura assumpta propriè loquen-
do non propenditur ad sua personalia
virtute aliqua actiua; quia personalia no
fluunt actione naturæ ipsius, sed actione
agentis, aut conseruantis Dei, quo pacto
potius dicendum est, naturam esse sub-
iectum in passiuâ potentia ad sua per-
sonalia, vt diximus; & ita ordine naturæ
priusquam illa habeat, potest intelligi
appetere illa, non quòd careat sed quia
expectat illa vt perficiatur. Natura verò
in Verbo existens cum non careat pro-
prijs, vt declaratum est, non appetit illa;
sed cū dimittitur, ordine naturæ serua-
to, antequam accipiat, appetit illa, quia
tunc non habet illa. Nunquam ergo ca-
ret proprijs, quia semper habet vel diui-
na, vel propria; & cū habet diuina, pro-
prijs non caret, vt dictum est.

Ad quartum respõdetur, quòd vniuocatio
attenditur penes vniuersitatem naturæ,
non suppositorum: sicut enim similitudo
fundatur in vniuersitate naturæ, ita & vniuocatio;
ea enim quæ sunt similia vno con-
ceptu apprehendimus: & ideo licet per-
sona Christi, & persona Petri non conue-
niant in vniuoco persona, homo tamen
est vniuocum Christo, & Petro. Ad confir-
mationem respõdetur etiam cū Tho. Cai-
et. quòd hoc nomē concretum, substantia,
non solū significat essentiam, sed etiam id
quod habet essentiam; quod maximè per-
tinet ad primam substantiam: proprietates
itaq; no dat supposito aliquid esse esse-
tiam, sed constituit illud quod essentiam ha-
bet. Et ita proprietates constituit primam
substantiam, cuius proprium est habere
essentiam. Quomodo verò prima substan-
tia dicatur magis substantia, quam secun-
da, postea expendendum est.

Ad quintum iam diximus, naturam di-
missam necessariò futuram fuisse in pro-
prio suo supposito per actionem Dei con-
seruantis. Concedimus autè quòd id no
efficeretur formaliter per dimissionem,
vt argumentum probat; quia dimittere
non est addere propria, sed auferre di-

A uina. Effet tamen consequens ad dimis-
sionem, vt actione Dei conseruantis ad-
erentur propria, alias non conseruaret.
Quòd si obijcias Deum conseruantem
res nihil illis addere. Concedendum hoc
quoq; est, dum res mutantur; sed ta-
men dum mutantur, vt nisi addatur
illis, non possint conseruari; necesse est
addantur ei quibus conseruentur. Ad con-
firmationem similiter dictum est, quòd
eo euentu sequi natura dimissa mane-
ret sine supposito, neque rediret diuersa
proprietates, sed ad eam: neque verò eadè
rediret per similitudinem naturæ actiuam,
sed per potentiam Dei conseruantis; be-
ne tamè rediret iuxta ordinem naturæ,
quia erat naturæ consentaneum, vt re-
diceret.

Ad sextum negamus, proprietatem
personalem esse passionem, siue affectio-
nem naturæ; quare non oportuit assumi
illam a Verbo. Ad confirmationem res-
pondetur, Personalitatem esse aliquid
naturæ, scilicet complementum natu-
ræ: sed si naturam a supposito distingua-
mus; personalitatem pertinere ad sup-
positum reperiemus, non ad naturam; &
ideo non est assumpta proprietates, sicut
neque suppositum.

Ad septimum respõdetur, quòd ver-
bum, est, aliquando significat existentiam,
aliquando verò significat veritatem pro-
positionis, vt S. Tho. docet q. 7. de pot.
art. 2. ad 1. Si ergo significet existentiam,
sanè id quod existit prius, potest existe-
re sine posteriori; quia non pendet ab
illo quoad existentiam quam iam habet.
Id verò quod non prius existit, sed prius
est productum ordine naturæ; in illo qui-
dem genere quo est prius, non pendet
a posteriori; sed in alio genere pendere
potest a posteriori, ita vt existere non
possit sine illo propter necessariam colli-
gationem; vt corpus est prius ordine na-
turæ, non tamen potest existere sine ani-
ma, quia est prius in genere causæ for-
malis. Quare mirum est quòd argumen-
to tam facili Thom. Caiet. sit conuictus,
vt concederet naturam posse esse sine
supposito. Dicendum ergo est, naturam non
prius existere, quam suppositum habeat,
& ideo quodam modo pendere a suppo-
sito; nisi enim compleatur natura creata
per hypostaticam proprietatem, non
est capax existentia. Argumentum ta-
men est efficax contra eos, qui aiunt
naturam

formaliter, sed
consequenter.

Obiectio.
Responsio.

Ad confirm.
ex 2. aduert. n.
13. & 14.
Item ex n. 11.
& 12.

21.
Ad 6. argum.

Ad confirm.
Personalitas
est aliquid natu-
ræ, hoc est,
complementum
eius: sed si natu-
ræ a supposito
distinguaui,
tunc ad suppos.
non ad naturam
pertinet.

22.
Ad 7. argum.

Verbum, est,
aliquando exi-
stentiam, aliqua-
do veritatem
propositionis
significat.

S. Thom.

Qd est prius
potest in alio
genere depen-
dere a postero-
ri, non verò in
illo genere in
quo est prius.

Exemplum cor-
poris, & ani-
ma.

Natura non
prius existit
quam suppositum
habeat, & ideo
ab eo quodam-
modo pendet,
vt existat,

Quod personalitas possit existere sine natura, nec mente fingi potest. Ostenditur.

naturam prius existere, quam suppositum, ut postea dicemus. Quod vero personalitas, huc natura possit existere nec mente quidem fingi potest: est enim persona prima substantia, habens scilicet naturam, quae esset personalitas non solum extra naturam, sed etiam extra personam.

23. Ad 8. argum. Ad Arist.

- 1. Expositio.
- 2. Expositio.
- 3. Expositio.

Ad octauum responderetur, quod Aristot. non loquitur de hypotasi, sed de natura; in qua quidem iucquid est, aut materia est, aut forma, aut compositum: personalia vero scilicet proprietates, & existentia non pertinent ad naturam, ut diximus, sed ad suppositum. Praeterea cum dixit, compositum, potest intelligi sub his verbis ipsa proprietates, qua compositum perfectum est, & suppositum est. Deinde potest explicari, quod Aristot. loquitur de formis, quae dant esse speciei; unde probamus in vno composito esse vnam formam essentialem, nam aduenientes formae dant esse accidentarium: at vero ipsum esse speciei substantiale necesse est quod complectatur, & absoluitur per hypostaticam proprietatem, & existentiam. Ad argumentum responderetur, quod ens in actu est ens existens, cui quicquid adueniat facit ens per accidens; proprietates vero non aduenit naturae existenti, imo aduenit ut existat. Argumentum vero urget eos, qui ponunt naturam existentem ante suppositum.

Ad rationem. Proprietates non aduenit naturae existenti, sed ut existat.

24. Ad 9. argum. ex cap. 19. p. 2. Diuino ligno non adueniunt alia accidentia quae a supposito pendet, neque existentia alia.

Ad vltimum iam diximus proprietatem suppositi simul cum ipso, esse diuisibilem; & non alias proprietates aduenire diuino ligno; sicut neque alia accidentia adueniunt, quae a supposito pendet, neque existentia alia.

CAPVT XXI.

Subsistere indicat modum entis intrinsecum.

Propriam notio subsistentiae recondita est & ambiguitate nominis, & quodam veritatis inuolucro; quo fit ut a quibusdam cum supposito confundatur, & ab alijs copuletur cum partibus naturae essentialibus. Cum igitur & de natura, & de supposito disputauerimus, operpretium erit, comparare cum his subsistentiam. Caput diuiditur in tres partes. Prima pars: *Numeratur diuersi modi, & significationes subsistentis.*

Secunda: *Quis modus subsistentis sit intrinsecus enti?*

Tertia: *Quod nulla sit composita subsistentia.*

P A R S P R I M A.

Numerantur diuersi modi, & significationes subsistentis.

Subsistere verbum est latinum, & philosophicum, & apud utrosque ambiguae significationis. Praecipua est ut significet consistere, quod est, non ultra progredi significat etiam residere vltimo loco, quasi subesse alijs. Adhuc significat consistere quasi per se stare, & non nisi alter. Et haec significationes sunt apud Latinos vsitatae. Quandoque significat verbum hoc stare, sine permanere, & esse verum ens; quo vsu loquendi Aristoteles le mundo ad Alexand. ait quaedam esse in aere sola specie apparentia; quaedam vero subsistentiam, siue hypostasim habere. Et S. Dionysius similiter vsurpat subsistentiam, dum ait, malum non habere hypostasim, siue subsistentiam, quia scilicet non est verum ens. Hinc forte decursum est, ut subsistere pro existere vsurpetur, quod est etiam apud Patres consuetum, & in 2. Concilio Hispalensi, cap. 13. decernitur esse in Christo duas naturas subsistentes, hoc est, existentes; nam alia natura illa humana non subsistit per se, sed in Verbo, ut postea docebimus. S. Cyrillus etiam lib. 1. dialogo de Trinit. & S. Ioannes Damasc. lib. 9. fidei orthodox. cap. 5. existentiam cum subsistentia confundunt. Gilbertus Genebrard. ad Schegkium fol. 78. personam dixit in se habere, quasi non pendeat, per seque consistere, quam esse loquutionem Ciceronianam ait. Itaque loco subsistentis vtitur, constandi verbo. *Persona* (inquit) *in se habet, se nititur, se sustentatur, per se constat*, iuxta Aristot. in Praedicam. cap. de substantia, quod primae substantiae sunt in se, quasi se ipsis nitantur. Et hoc nos dicimus subsistere: quam vero dicimus subsistentiam, coherentiam appellat. Et Perionius elegantissimus interpres, illud Porphyrianum subsistentiae genera per se? reddit verbo coherentis, coherentiae per se? & in versione libelli S. Maximi, de duabus Christi naturis personam per

Verbi subsistere 1. & praecipua significatio est consistere.
2. significatio, residere vltimo loco.
3. Consistere. Quandoque denotat stare, siue permanere, & esse verum ens. *Aristot.*

S. Dionys.
Hinc subsistere pro existere vsurpatur. *Coc. Hispal.*

S. Cyrill.
S. Damasc.

Genebrard.
pro subsistere vtitur verbo coherentis, coherentiae.

Aristot.

Perionius.

Idem.

3. Iuxta varias significaciones varia sententia.

Prænot ex cap. 19. p. 4. n. 1. 4. 5. & 6.

Quidam probè aiunt solū sup-
pos. subsistere,
scil. 1. modo.
Item 2. modo.

A. S. Thom.
3. Modo, siue
significatione
natura diuina
dicitur subsi-
stere.

Idem.

4. De hac 3. sig-
nificatione to-
ta cōtrouersia.

5. Propter vocū,
& significatio-
nū similitudi-
nem in verbis
substare, & sub-
sistere, quidam
arbitratur, om-
nē substantiā
subsistere, sicut
& substare.

Substare est
æquiuocum,
1. pro sustinere.
2. pro cōstare,
scilicet consistere,

per se constare, & coherere, vertit pro
subsistere.

Hęc significationis varietas Philoso-
phis (nisi fallimur) fuit causa variandi
sententias de subsistenti natura, & sup-
posito. Est enim natura quæcunque in
supposito, suppositū autem in nullo est,
quod antea luculentissimè cōmonstra-
uimus. Quapropter quidam non ab re
dixerunt solum suppositum subsistere,
quasi consistere, quia non ultra progre-
ditur, cum in nullo sit: subsistere etiam
solum suppositum probè dicitur, hoc est,
subesse omnibus; nam & ideo dicitur
suppositum, quia omnibus supponitur.
Vtrāque igitur nominis significatione
obseruatā, solum suppositum dicitur
subsistere. Alia verò nominis significa-
tione S. Thomas de potentia quæst. 2.
art. 1. & in 1. d. 21. quæst. 2. art. 1. docet
naturam diuinam subsistere, non quòd
cōsistat ita, vt non sit in suppositis; neq;
verò quòd supponatur omnibus, quòd
est proprium suppositi, siquidem ipsa
natura diuina est in supposito diuino;
sed quia per se ipsam constat nulli sub-
nixā. Non enim diuina natura est in
supposito quasi ab illo pendeat, cum sit
ipsum esse subsistens à nullo pendens, vt
vt. postea docebimus: qua ratione q. 9.
de potentia art. 3. ad 6. ait subsistere im-
positum à subesse, sed significare per se
esse.

Prætermisis ergo duabus prioribus
significationibus subsistendi, quibus hoc
verbum conuenit soli supposito; de ter-
tio modo, siue significatione subsisten-
di facimus quæstionem, qua dicitur sub-
sistere id quod nullo nititur, sed per se
constat.

Adhuc verò in ista verbi vsurpatione
accidit philosophis æquiuocatio, res lu-
brica, & omni circūspeditione cauenda,
quæ plerasque turbas excitat, philoso-
phorumque dissidia. Cum enim substā-
re, & subsistere sint quadam vocum si-
militudine coniuncta, & significatione
non multum distantia; quidam arbitra-
tur omnem substantiam subsistere, sicut
& substare; verbi gratia, humanitatem,
& partes humanitatis subsistere. Et ip-
sum verbum substādi æquiuocum est,
nam apud Philosophos dicitur substare
id quod alia sustinet; quo pacto dicitur
substantia, quæ accidentia sustinet: &
nōnunquam significat constare inter

A Latinos quasi consistere, iuxta illud Te-
rentianum, *Mesuo ne hospes substet.*
Præterea, quia substantia est ens per se,
dicitur quoque per se stare: & idem vi-
detur per se stare, ac per se constare,
quod est subsistere, cum tamen sint lon-
gè diuersa. Nam substantia incompleta,
partesque substantiæ sunt per se entia,
hoc est, non entia in ente, vt sunt acci-
dentia; & quoad hoc dicuntur per se sta-
re, quia non sunt in ente, scilicet in exi-
stente, vt postea declarabimus: sed ni-
hil prohibet, quin sint in subsistente, à
quo pendeant.

B Sed adhuc studiosius attendendum est,
quòd pendere duobus modis intelligi
potest. Primum vt id quod nullo adhuc
nititur, quod scilicet ruet nisi fulciatur,
Alio modo id quod iam fultum est &
ruere non potest, pendet tamen à ful-
ciente; quia si fulcrum illud rescindatur,
ruet. Et quoniam id quod ruere non
potest dicitur iam consistere, illud etiam
quod pendet à fulciente, quia iam susti-
netur, & stabile est, dicitur consistere;
cum tamen pendeat ab eo à quo fulci-
tur. Non dissimiliter etsi natura pēdeat
à supposito, ea tamen natura quæ iam
suo supposito nititur, aliquando dicitur
subsistere in supposito; non quia non
pendeat ab illo, sed quia iam fulta est
eo ipso à quo pendet: vnde S. Ioannes
Damasc. lib. 3. fidei orthodox. cap. 9. ait,
naturas in Christo non esse in subsisten-
tibus: quia etiam humana natura subsistit
scilicet in hypostasi diuina, non per se
separatim. Diuerso igitur modo subsistit
suppositum, quod à nullo pendet; & na-
tura, quæ etsi supposito fulta subsistat,
pendet tamen à fulciente. Sed propriè
subsistere dicitur, quod non indiget su-
stentante, vt docet S. Thom. q. 9. de po-
tent. art. 1.

C Adhuc considerandum est, quòd cum
omnis effectus pendeat à sua causa, ip-
sum suppositum creatum, quod est effe-
ctus naturæ simul, & hypostaticæ pro-
prietatis, pendet ab istis, vt à causa phy-
sica reali. Quòbrem sagillauimus Ioan.
Scotum explicātem suppositum per ne-
gationes dependentiæ, & non exponen-
tem quæ sit ista dependentia. Pendet er-
go effectus à causa, quia habet ab illa
initium. Natura autem à supposito pen-
det vt ab eo in quo est, quia non potest
per se constare nisi in supposito, Suppo-
situm

D Adhuc considerandum est, quòd cum
omnis effectus pendeat à sua causa, ip-
sum suppositum creatum, quod est effe-
ctus naturæ simul, & hypostaticæ pro-
prietatis, pendet ab istis, vt à causa phy-
sica reali. Quòbrem sagillauimus Ioan.
Scotum explicātem suppositum per ne-
gationes dependentiæ, & non exponen-
tem quæ sit ista dependentia. Pendet er-
go effectus à causa, quia habet ab illa
initium. Natura autem à supposito pen-
det vt ab eo in quo est, quia non potest
per se constare nisi in supposito, Suppo-
situm

Terentius.

Per se stare, &
per se cōstare,
seu subsistere
sunt longè di-
uersa.
Probat;

6. Pendere dicitur
quod adhuc
fultum nō
est, & fulcro
non subdito
ruet.

Dicitur 2. qđ
iam fultū est,
nec ruet, nisi
fulcro sublato.

Sic natura
q̄ iam suo sup-
posito nititur,
aliquādo dicitur
subsistere
in supposito.

S. Damasc.

Propriè subsi-
stit, quod non
indiget susten-
tante.

S. Thom.

7. Suppositum
creatum vt ef-
fectus realis pē-
det à natura, &
proprietate hy-
post.

Natura pendet
à supposito vt
ab eo in quo
est.

Suppositum subsistit 3. modo.

Item natura divina.

8.

Partes integras non pendet a toto, nisi secundum continuitatem.

Partes essentialis pendet a toto, ut ab eo a quo habet esse.

9.

Coroll.

Suppositum subsistit duobus primis modis sibi propriis.

Item 2. modo.

Eodem subsistit natura divina.

Item Angelica.

Natura materialis non ita.

Partes suppositi diuisibilis subsistunt imperfecte.

Quae pendent a toto secundum continuitatem partium, tatis est ut simpliciter ab eo pendeat.

fitum autem quod in nullo est, ea significatione a nullo pendet, sed subsistit, hoc est, per se constat. Et eodem modo natura divina, quia etsi sit in supposito non pendet ab illo, per se ipsam constat, & subsistit.

Postremo aduertendum est, quod partes integrantes prout sunt partes suppositi diuisibilis, de quibus antea disputatum est, etsi sint in toto, & ideo non sint actu supposita; tamen non pendent a toto nisi duntaxat secundum continuitatem, qua sunt partes vnus continui, & ita secundum hoc ipsum pendent a toto. Partes autem essentialis a toto essentiali diuerso modo pendent, a quo habent esse, ut dicemus; & ipsum totum essentialis adhuc pendet a supposito, si sit natura materialis, quae incompleta est.

Colligimus ergo diuersos modos subsistendi rerum: nam suppositum subsistit duobus modis sibi propriis, scilicet quia ultra suppositum nihil est, & ipsum sub omnibus est; & subsistit tertio modo, quatenus a nullo pendet modo iam explicato: natura autem diuina hoc etiam modo subsistit, quia a nullo pendet, ut dicemus. Et de natura Angelica idem existimamus. Natura autem materialis pendet haud dubie a supposito; sed supposito coniuncta dicitur suo modo subsistere, de qua re postmodum disputabimus, deque partibus essentialibus naturae. Partes vero suppositi diuisibilis subsistunt imperfecte, quia pendent a toto secundum continuitatem partium; quae continuitas satis est, ut simpliciter pendeant a toto, siquidem non sunt simpliciter entia.

PARS SECVNDA.

Quis modus subsistendi sit intrinsecus enti?

DE subsistentibus philosophanti vel maxime necessarium est, recte sentire quid sit subsistere. Et quidem prioribus duobus modis explicandi, quibus soli supposito attribuitur, idem est subsistens, & suppositum; & ipsum suppositum a Theologis vocatur subsistentia, ut videbimus de relatiuis subsistentijs diuinis disceptantes. Alij vero cum Thoma Caiet. proprietatem hypostaticam

A vocant subsistentiam, quasi ratione subsistentis, quod est suppositum. Hac igitur significatione qua subsistens pro supposito accipitur, perspicuum est quod addat naturae hypostaticam proprietatem; quae potest recte dici subsistentia, ducto nomine a verbo subsistendi, prout supposito coaptatur.

Nunc nos aliter de subsistente commutatur, scilicet de eo quod per se constat, siue cohaeret, & in nullo nititur; quo pacto Deitas quae non est suppositum, haud dubie subsistit. Et quemadmodum antea explicauimus suppositum materiale esse id quod est; neque enim humanitas est id quod est, cum humanitas non sit Petrus, neque operetur, neque per se existat; quia non cohaeret, sed pendet a supposito: ita nunc declarandum est, haec non esse propria suppositi in genere, sed duntaxat esse propria suppositi materialis, ut ibidem docuimus. Nam natura immaterialis (quod capite sequenti demonstrandum est) per se subsistit separatim, hoc est, a nullo pendens, & est id quod est, & quod operatur. Et ut clarius loquamur, iste modus subsistendi qui non est proprius suppositi, sed inuenitur etiam in natura experti materiae, appellatur subsistentia: quaerimus utrum isthaec subsistentia sit res quaedam naturae, aut supposito addita. an potius sit modus intrinsecus entis? sicut modus substantiae est quod sit per se, qui modus sola ratione vix distinguente a substantia discernitur, & solet dici modus intrinsecus.

Quidam arbitrantur, subsistentiam hoc modo dictam esse rem additam naturae, forte ducti opinione Thom. Caiet. discernentis subsistentiam a natura. Et quia arbitrantur nullam naturam creatam subsistere, siue corpoream, siue incorpoream, addunt naturae subsistentiam quasi fulcimentum, quo natura creata nitatur, & illud maxime pertinere ad excellentiam diuiniae naturae, quod hanc subsistentiam habeat in se ipsa, & non habeat illam a supposito; sicut habet natura creata, in qua proprietates hypostaticae suppositi est ipsa subsistentia naturae, ut aiunt.

Haec autem falso existimari ostendemus, primum in ipsa natura materiali, quae absque dubio non subsistit, sed est forma, siue natura subsistentis; nam ad-

prietatem hypostaticam vocat subsistentiam, quasi rationem subsistentis.

De 3. modo subsistendi, siue de ea subsistentia, quae in materialibus est propria suppositi, non in immaterialibus, ut cap. 22.

questio praesens est, siue res addita naturae, an modus intrinsecus entis?

3. Sententia Soar. in mlti. d. 34. sect. 4. esse rem additam omni naturae creatae. Fundam.

4. Opposita sententia statuitur. 1. Probatio in ipsa natura materiali.

Suppositum est quasi effectus formalis ad aqua- r^o proprietatis hypost. sicut co- positum forme. Vnde subsistit 3. modo nihil addit.

Explicatur Natura materialis etiam ad ditam proprietate non subsistit, vtc. 18. p. 3. n. 2.

Suppositum quoque non subsistit per proprie- tate, vt perfor- ma subsistendi 3. modo; per il- lam enim sub- sistit incommu- nicabiliter, seu 1. modo: sed se- ro: 0 subsistit 3. modo.

Probatur hoc Quod suppo- situm subsistat 3. modo, non est effectus addit^o effectui subsi- stendi, seu sup-posito, sed in- eo inclusus.

5. Ratio horum proponitur.

Ens completum ex proprio modo entis subsistit 3. modo.

Ad subsisten- dum incommu- nicabiliter da- tum hypost. pro- prietas.

Declaratur in natura immate- rialis.

Colligitur 1. interpretatio ad tradita. 18. p. 3. n. 2. & 3.

dita proprietate hypostatica primo, & per se constituitur suppositum; est enim suppositum quasi effectus formalis ad aqua- r^o proprietatis, sicut natura com-posita est effectus forme primo per se: sed quod suppositum subsistat per se co- hærendo, nihil addit supposito; ergo sub- sistetia isto modo dicta, vt significat mo- dum per se cohærendi nihil addit, sed est modus intrinsecus ipsius suppositi. Ex- plicatur magis; natura enim materialis etiam additam proprietate non subsistit, ita vt ipsa natura sit id quod est, & cohæ- reat per se, semper enim pendet à sup-posito: non ergo natura subsistit proprie loquendo per hypostaticam proprie- tatem. Sed neque suppositum subsistit per illam, vt per formam subsistendi; subsi- stit enim per illam incommunicabiliter, quod est proprium suppositi; sed se toto cohæret, & per se stat, quod nunc dici- mus subsistere, ex intima ratione, & per modum entis intimum. Probatur, quo- niam subsistere, & incommunicabiliter subsistere vno, & altero modo, non sunt duo effectus proprietatis hypostaticæ, sed vnus includit alterum; suppositum enim includit hunc modum entis intrin- secum vt per se cohæreat, siquidem neq; cogitatio potest separari hic modus co- hærendi à supposito.

Ratio autem est valde perspicua, si nu- cem frangas (vt aiunt) & enuclees: id enim per se est, & cohæret, & operatur, quod est ens completum; ita vt nihil sit necesse addere enti completo, vt cohæ- reat, & subsistat: natura materialis est ens incompletum, & sola deest illi pro- prietas hypostatica, ex qua proprietate, & natura per se primo fit suppositum: illud ergo est ens completum quod hunc habet modum entis intrinsecum, vt subsi- stat, & per se cohæreat; nihil verò neces- se est addere ad subsistendum, hoc est, ad cohærendum; etenim ex proprio entis modo cohæret. Ad subsistendum autem incommunicabiliter, datur hypostati- cam proprietatem. Explicatur hoc in natura seiuncta à materia, quæ quia non est incompleta subsistit absque vllò ad- dito: est enim ipsa id quod est.

Cum ergo antea docuimus, suppo- situm materiale hoc quoque habere à pro- prietate hypostatica vt subsistat, intel- ligendum est habere hoc à proprietate, quatenus per ipsam fit suppositum ens

A completum, sine quo supposito natura rueret; non verò quasi à forma subsisten- di, quæ nulla est. Nam subsistere nihil indicat nisi modum intrinsecum entis completi, qui modus nullam causam physicam habet, cum sola ratione distin- guatur à re cuius est modus.

Vnde nihil mirum, quod proprie- tas quæ non subsistit, constituat subsi- stens; quia per hoc quod illa additur naturæ, constituit quoddam suppositum completum; cuius modus intrinsecus est subsistentia. Habet etiam suppositum hæc subsistentiam intrinsecum modum, magis à natura substantiali, quam à proprietate, vt docuimus, quia natura est magis completum ens, & pars præcipua sup-positi: hæc autem subsistentia nihil aliud est, nisi intrinsecus modus entis com- pleti.

Perperam etiam additur naturæ diui- næ subsistentia, quasi attributum distin- ctum ab alijs, necesse enim foret medi- tari, naturam diuinam imperfecto mo- do se habentem vno conceptu, & con- ceptualio perfecte constitutam per sub- sistentiã: quicquid autem diuinum ani- mo concipitur, modo perfectissimo me- ditandum est. Nam conceptu sapientiæ quo intelligimus sapientem, intelligimus sapientem, & sapientiam, & hoc est vnū attributum; sapiens autem qui est ipsa sapientia, ex propria ratione & intima subsistit, & est id quod est. Et eodẽ modo Deitas, quæ est Deus, ex proprio concep- tu Deitatis subsistit; ergo subsistentia non est attributum additum diuinæ naturæ.

Est igitur modus intrinsecus illius esse subsistentis. Et eadem ratione in rebus creatis est modus intrinsecus; nam per- fectiones creaturarum, quæ non sunt mo- di intrinseci, sed res additæ, in Deum traductas appellamus attributa, sed li- quet in Deo subsistentiam naturæ non esse attributum; ergo in creaturis non est res addita.

Denique confirmatur paritate exem- pli; sicut enim substantialis natura per se stat, hoc est, non in subiecto per ip- sum proprium modum entis; ita suppo- situm per se cohæret, & subsistit per in- trinsecum modum completi entis. Et si- cut conijcimus modum per se standi in substantiali natura esse intrinsecum, non additum; quia neque cogitatione sepa- rari potest à natura, sed simul cum illa intelligitur;

Forma subsistendi 2. modo nulla est.

3. modus subsi- stendi nullam habet causam physicam.

Ostenditur.

7. Colligitur 2. ratio cur pro- prietas quæ non subsistit, consti- tuat subsistens.

Suppositum ha- bet 3. modum subsistendi magis à natura, quàm à proprie- tate.

8.

2. Probatio, arguendo à di- uinis ad creatas.

Perperam ad- ditur naturæ di- uinæ subsisten- tia quasi attri- butum distin- ctum ab alijs.

vide lib. 1. c. 30. p. 1. n. 7 & 8. & 9. p. 3.

Infertur subsi- stentiã in crea- tis esse modum intrinsecum.

Perfectiones creaturarum, quæ non sunt modi intrinseci, sed res additæ, in Deum traductas appellamus at- tributa.

Confirmatur exemplo.

Modus per se standi, hoc est, non in subie- cto, est intrin- secus in natura substantiali.

Confirmatur exemplo.

Modus per se standi, hoc est, non in subie- cto, est intrin- secus in natura substantiali.

Confirmatur exemplo.

intelligitur, ita & de modo subsistendi oportet philosophari; quia supposito subsistere nihil addit. Et in ipso modo intelligendi suppositum clauditur hoc quod subsistit, quia est id quod est. Ita igitur subsistentia non est res addita, sed modus intrinsecus.

Quod si obijcias, hypostaticam proprietatem esse complementum naturæ, quasi fulcimentum quo nititur, & ideo rectè dici subsistentiam, quia natura illo complemento nititur, siue subsistit. Totum argumentum vanissimum est; tum quia natura non subsistit etiam addita proprietate, quia non est id quod est, & quod coheret, cum pendeat à supposito: tum etiam quia ipsa proprietate magis pendet à natura, quàm natura à proprietate; est enim natura ens magis completum: tum deniq; quia natura nihil producit quod sit purum fulcimentum, aut sustentaculum alterius rei, quod est sumopere obseruandum: sed pendent res à se inuicem, vel propter speciem, vel propter indiuiduationem. Et idcirco natura materialis pendet quidem, quia est incompleta, & imperfecta; sed nihil illi deest nisi proprietate hypostatica, quæ est vltima forma indiuidui. Hæc autem forma non producit eo fine, vt fulciat naturam; nam & in Angelis quibus natura subsistit, producit hypostatica forma; & hac ipsâ additâ naturæ materiali, natura non subsistit: non ergo proprietate est fulcimentum naturæ, sed terminus hypostaticus finiens illam in supposito; suppositum autem compositum ex natura, & proprietate subsistit non per illud fulcimentum, sed per intimum modum entis completi, vt diximus.

Aduertendum tamen est, vt rem istâ penitus rimemur, improprio loquendi modo naturam materialem in supposito subsistere, eò quod cum ipsa sit incompleta pèdens à supposito quod est completum ens, dum in eo est quo nititur, subsistens dicitur, vt explicauimus: ergo proprietate suppositi quæ additur naturæ, ea ratione erit illius subsistentia, & non modus intrinsecus. Nihilominus considerandum est naturam in supposito habere nouum modum realem, quem non habet ante suppositum: qui modus realis est ipsum esse in supposito: igitur ea ratione qua natura in supposito est modo quodam reali addito, nihil vitra

A addit quod subsistat in supposito: sed ipsum subsistere hac significatione impropria est modus intrinsecus naturæ existentis in supposito: qua significatione proprietate suppositi non dicitur subsistentia naturæ, nisi extrinseca appellatione, quia addita proprietate natura est in supposito: quo pacto subsistens dicitur. Ipsum autem subsistere in rebus omnibus est modus intrinsecus solo intelligendi modo inuentus, & nihil rei addit.

Confirmatio.

B Quætionem istam non reperio ab antiquis tractatam; firmatur tamè nostra opinio verbis S. Thomæ 1. p. q. 29. art. 1. ad 3. disputantis de definitione personæ, vbi ait quod licet hoc nomen, indiuiduum, significet intentionem, ponitur tamen in definitione personæ ad designandum modum subsistendi, qui conuenit substantijs particularibus, scilicet hypostasibus, siue suppositis. Et q. 2. de potentia art. 6. affirmat, quæ sunt in Deo absoluta nõ multiplicari: & quia esse est absolutum, non est aliud personale esse quod multiplicatur: ergo à contrarijs, cum in Deo sit subsistentia absoluta, & etiam personalis relativa, vt dicemus; credendum est ex mente S. Thomæ subsistentiam nõ esse rem quampiã, quæ multiplicatur, sed esse modum entis.

PARS TERTIA.

Quod nulla sit composita subsistentia.

C Etiam, quasi sustentem naturam, quidam arbitrantur illam esse compositam in rebus materialibus. Quod eo argumento conficiunt, quia subsistentia (vt aiunt) est modus quidam realis additus naturæ; natura autem est composita ex partibus integrantibus, & essentialibus: ergo ex iisdem partibus constat subsistentia; quæ à natura non distinguitur nisi modaliter.

D Eodem argumento comprobant materiam subsistere, quia cum subsistentia naturæ materialis sit composita, necesse est non esse distinctam à subsistentijs partium; saltè vt pars altera, scilicet materia

intrinsecum, scilicet ipsum esse, seu subsistere in supposito.

S. Thomæ.

Idem.

1. Sent.

Soar. d. 34. sect. 5.

in materialibus subsistentia est se composita ex partibus etiam essentialibus.

Fundam. p. 2.

Huius sententia asserunt:

Materia habere propriam subsistentiam completam. Probat 1.

10. Obiectio probans proprietatem hyp. esse fulcimentum, & subsistentiam naturæ. Responsio id negans. 1. Ratio ex c. 18. p. 3. n. 2. 2. Ratio. 3. Ratio notanda. Natura nihil producit quod sit purum fulcimentum alterius rei, sed pendent res à se inuicem, vel propter speciem, vel propter indiuiduationem. Proprietate hyp. est forma vltima indiuidui. Non producit eo fine, vt sit fulcimentum naturæ, sed est terminus hyp. finiens naturam in supposito. 11. Aduert. Improprie dicitur natura materialis in supposito subsistere, ex p. 1. n. 6. Hac ratione proprietate suppositi quæ additur naturæ, erit illius subsistentia appellatione tantum extrinseca, & non modus intrinsecus. At natura in supposito habet nouum modum reale in-

Probatur 2.

2. Assertum: Formam non habere substantiam partialē. Ratio.

3. Assertum: Formam habere modū completē substantiam materiæ: Item ex eo & hac substantia cōfici substantia naturæ.

4. Assertum: Substantiam 3. modo obstatē assūptioni, & ideo modū formæ non esse unionē formæ cum materiæ.

3. Hæc sentent. improbat 1. quoad fund.

(Magis pendet proprietatē à natura, quam è contra.

4. Dato fund. improbat 2. quoad illud de compositione ex partibus essentialibus.

De partibus integrantibus diuersa ratio, vt cap.

1. Object.

tertiā habeat propriam substantiam, quæ dilatata, siue completa sit substantia composita totius naturæ. Hoc autē persuadent, quia materia quodammodo substāt formæ; ergo illi maximè conuenit partialis substantia. Formam aiunt non subsistere excepta anima rationali, quia forma materialis suapte natura est in materia: quare sicut accidentia, eò quòd sunt in subiecto, non subsistunt; ita neq; formæ substantiales corporeæ subsistunt, cum in materia insint: non habent ergo formæ substantiales partialē substantiam. Sed habere eas aiunt quēdam modum completē substantiam materiæ; & ex substantia materiæ, & complemento formæ confici compositā substantiam naturæ materialis: cum autem modum formæ substantialis, quo completur substantia materiæ non esse unionem formæ cum materia; quia unio formæ cum materia potest esse in natura materiali assumpta; modus autē formæ complens substantiam materiæ nō potest esse in natura assumpta; sicut neq; substantia materiæ completa per illum modum proprium formæ materialis, potest esse in natura assumpta à Verbo; cū illa natura non subsistat.

In hac tota sententia nihil est quod non improbetur. Primum, quòd substantia sit fulcimentum quoddam naturæ, à quo natura quasi pendeat, non est philosophicum inuentum, vt diximus; magis enim pendet proprietatē hypostatica à natura, quam illi aiunt esse substantiam naturæ, quam pendeat natura à proprietate. Atqui commonstrauimus substantiam esse modum intrinsecum rerum.

Sed etsi substantia esset res aliqua à natura distincta, non esset composita ex partibus essentialibus; sed esset aliquo modo composita ex integrantibus, vt antea docuimus de proprietate hypostatica. Nam singulæ partes integrantes, verbi gratia singulæ partes aquæ, sunt partes suppositi, & sunt supposita in potentia; & ideo haberent substantiam partialem, qua essent connexæ, vt possent existere separatæ: materia autem, & forma materialis, quæ non possunt existere separatæ, non indigebant partiali substantia vt subsisterēt, cum subsistere nequeant.

Neque verò ex eo quòd substantia

A compleat naturam compositam, eò uincitur quòd sit ipsa composita ex substantijs partium: nam accidentia compositi non sunt composita ex accidentibus partium; candor enim, verbi gratia, niuis, non est cōpositus ex candore materiæ, & formæ niuis, quamuis sit forma, siue actus naturæ compositæ, scilicet ipsius niuis. Quòd verò substantia solum modaliter distinguatur à natura composita minimè comprobatur quòd res vna habeat idētitatem cum rebus duabus, scilicet vna substantia cum duabus partibus naturæ simul coniunctis: sicut enim natura est res vna, & habet idētitatem cum duabus partibus simul connexis ex quibus componitur; ita & substantia vna, eò quòd habet idētitatem cum natura, habet quoque idētitatem cum illis partibus, quamuis ipsa substantia non componatur, sed natura sola sit composita. Exemplū est in communi sententia non discernēte relationem à fundamento nisi formaliter, quam & nos complectimur; filiatio enim non est res omninò distincta à natura geniti, & tamen non est composita ex multis filiationibus partium, aut essentialium, aut integrantium, vt liquet; ergo idētitas ista non satis est, vt si natura est composita, sit quoque compositum id quod cum natura coniungitur idētitate non perfecta cum distinctione formali, aut modali.

Non ergo colligitur probè, naturam habere partialem substantiam, siquidē substantia naturæ non est composita secundum partes essentielles; & cap. sequenti ostendemus, neq; materiam, neq; formam subsistere, quæ materiæ colligata est.

Est verò incredibile compositio illa ex substantia materiæ, & complemento formæ. Primum, quia si forma materialis non habet substantiam, neq; certè habet modum completē substantiam materiæ: nam modus ille non est informatio, siue unio formæ cum materia; forma autem nullo alio modo complet materiam, nisi informando. Nam etsi materia dicatur magis completè subsistere informata, quam informis, hoc complementum præbet forma informando; non est ergo in ipsa forma alius modus complens substantiam materiæ. Et probatur euidentè, quoniā formæ modus

Occurritur: Exemplum: Candor niuis non est cōpositus ex candore materiæ, & formæ niuis.

2. Obiectio.

Occurritur: Natura est res vna cōposita, & habet idētitatem cum duabus partibus simul connexis, ex quibus componitur. Ita substantia habet idētitatem cum illis, vt & cum natura, sed nō est res composita. Exemplum filiationis.

6. Summarium dictę doctrinę.

7. Improbat 3. quoad 3. assert. 1. eius pars improbat. 1. ratio ex aduers. declaratione.

Forma cōplet materiam, informando dūtaxat.

Rationis probatio euidēs.

Formæ modus est esse in materia siue inherere oppositus modo subsistendi.

Compositio ex partibus integrantibus est ex similibus saltem in genere.

Subsistentia materiæ non est passiva potentia, cuius actus sit modus ille formæ.

Alias dabitur compositum per se physicum quod non est substantia.

Improbatur 4. quoad 4. assertum.

Confirmatio harum probationum ex dicendis.

modus est esse in materia, siue inherere (ut illi aiunt) & iste modus oppositus est modo subsistendi, qui est materiæ proprius; ergo subsistentia materiæ non completur siue perficitur per modum formæ oppositum subsistentiæ. Denique illud est figmentum in re philosophica vanissimum, quod subsistentia naturæ sit composita ex subsistentia materiæ, & complemento formæ. Nam omnis compositio fit ex partibus integrantibus, vel essentialibus; compositio autem ex partibus integrantibus est ex similibus saltem in genere, ut corpus componitur ex partibus corporeis, quantum ex quantis: quare isthæ compositio subsistentiæ non erit ex partibus integrantibus, siquidem non est subsistentia composita ex pluribus subsistentiis quasi partibus integrantibus. Erit ergo compositio essentialis ex actu & potentia, ut subsistentia materiæ sit passiva potentia, cuius actus sit ille modus formæ materiæ complens subsistentiam materiæ. Quod est paradoxon insigne. Et cum subsistentia naturæ non sit ens per accidens, erit profecto physicum compositum ex potentia, & actu essentiali, quod non est substantia. Ergo hæc quæ vera non sunt, si ad veritatis scopum collineentur, facile est deprehendere quam longè aberrant. Vltimè est quod displiceat in hæc sententia, quod asserit subsistentiã de qua loquimur obflare quominus assumatur natura creata à persona divina. Confirmatur autem nostra sententia singularim ostendèdo neque materiam, neque formam subsistere: quare perspicuum est subsistentiam naturæ non esse compositam.

CAPVT XXII.

Subsistere est entis completi.

Caput secamus in partes quatuor.
 Prima pars: *Natura materialis, eiusque partes non subsistunt per se.*
 Secunda: *De subsistentia animæ rationalis.*
 Tertia: *Natura angelica subsistit per se.*
 Quarta: *De distinctione naturæ angelicæ à supposito.*

PARS PRIMA.

Natura materialis, eiusque partes non subsistunt per se.

Quod natura materialis non subsistat, satis superque comprobatum est, cum non sit id quod est; atque ita recisa ambiguitate verbi, ut non dicatur subsistere id quod in alio sustinetur, sed id quod per se coheret, natura materialis non subsistit. Et ea in re consentiunt plerique Philosophi, qui naturam à supposito distinguunt.

Illud etiam certum est, quod sicut natura corporea dicitur subsistere non per se, sed in supposito; ita & partes naturæ siue essentielles, siue integræ in supposito subsistunt, quatenus scilicet sunt partes naturæ subsistentis in supposito. Modi autem reales additi partibus naturæ, aut ipsi naturæ, non subsistunt in supposito per se, sed per ipsas partes, quarum augmenta sunt, aut per ipsammet naturam, si sint modi substantiales naturæ. Sed neque proprietas hypostatica subsistit, quia non est substantia, neque pars substantiæ, sed purus terminus. Existencia autem, alia ratione non subsistit, quia est actus subsistentis posterior subsistentibus. Itaque hoc loquendi modo quo natura corporea subsistit in supposito, sola substantia siue sit pars, siue tota natura substantialis, dicitur subsistere: nam etiam hoc modo subsistere est entis per se, scilicet naturæ substantialis, & partium eius.

Accidentia autem non subsistere in supposito docet S. Thom. 3. p. q. 77. art. 1. quod perspicuum est cum sint extra rationem suppositi completam; imò adueniant supposito existenti: nam etsi per summam potentiam Dei possint coniungi cum natura ante suppositum (quod non arbitramur impossibile; nam humanitas Christi si dimitteretur à Verbo, retineret accidentia coniuncta cum humanitate, mutato supposito) tamen ipsa accidentia sunt extra rationem suppositi; est enim suppositum ex natura, & proprietate hypostatica concretum: ergo etsi accidentia uniantur supposito; non uniantur unione hypostatica, neque sunt hypostatica forma; & ideo nullo modo subsistunt etiam in supposito. Satis illa ratio hoc persuadet, quod subsistere vel etiam in supposito, est proprium substantiæ.

Vnum ergo est, quod animo subear, disputandi argumentum, scilicet, utrùm partes naturæ illâ antecedentiã qua præunt naturam compositam, in aliquo subsistant, sicut

1. Natura materialis non subsistit, id est, non per se coheret.

Subsistit in supposito.

Similiter cum ipsa eius partes.

Non subsistunt in supposito per se modi reales partium, aut naturæ.

Nec proprietas hypostatica.

Nec existentiã, ob peculiarem rationem.

3. Accidentia non subsistunt in supposito.

S. Thom. Probatur.

1. Obiect.

De potentia absolutâ accidentia possent coniungi cum natura ante suppositum.

Soluitur.

2. Obiectio.

Soluitur.

4. Dubitatio.

Utrùm partes corporeæ subsistant in aliquo prius natura quâ totum.

sicut

sicut tota natura composita subsistit in supposito; ita ut illud suppositum in quo natura subsistit, sit quasi inchoatum per partes ex quibus componitur, & subsistat partes in aliquo prius naturam quam totum? Hac enim ratione videntur quidam posuisse partialem subsistentiam. Et hoc ipsum alia ratione videntur sibi persuadere, quia (inquiunt) Verbum prius assumpsit animam, & corpus, quam hæ partes copularentur. Et ideo Beata Virgo quæ actione generandi copulavit partes, genuit hominem Deum, etsi partes non copulaverit cum Verbo, sed inter se ipsas; ergo partes naturæ materialis sunt in aliquo, etiam ante naturam compositam suo ordine naturæ, quo prius producantur, quam compositum.

Dicendum tamen est, impossibile esse ut partes prius naturam subsistant in aliquo quam ipsum totum (semper excipimus animam rationalem, de qua statim differemus) nam partes corporeæ subsistunt hoc modo quasi sultæ in aliquo subsistente; subsistens autem est ens completum, quod per se coheret: est ergo dictum hoc se se ipsum implicans; quod ante naturam completam subsistant partes in aliquo; oporteret enim ante naturam completam, esse aliquid completum in quo partes subsistant. Figmentum ergo est abs re philosophica, attribere partibus partialem subsistentiam qua subsistant scilicet in aliquo, ante naturam compositam; quia consequitur esse completum ens in quo partes sint, ante naturam compositam. Hoc idem probatur alia ratione: Quia partes vel sunt in toto composito quod est natura, vel in supposito quod est compositum ex natura, & proprietate; sed suppositum nullo modo antecedit naturam, à qua habet speciem, & per quam constituitur secundum speciem; ergo ante naturam compositam, partes non subsistunt in supposito; imò per hoc quod sunt in natura composita subsistunt in supposito. Confirmatur, quia aliàs hypostatica proprietates, quæ constituit suppositum, antecederet formam substantialem; & esset quoddam suppositum materiæ, commune omnibus individuis: quod portentum nullus qui sanus sit, animo finget. Nulla est ergo subsistentia partium antecedens naturam

turam compositam, sed addita hypostatica proprietate constituitur suppositum per se subsistens, in quo natura, & partes naturæ suo modo subsistunt, nixa supposito, & pendentia ab illo, ut declaratum est cap. præcedenti.

Quod verò dicitur de corpore, & anima prius unitis Verbo, & postea coniunctis actione generatricis Deiparæ, verissimum est; quia corpus quæ est pars physica, est informatum anima secundum esse corporeum, & adhuc informandum secundum esse vegetabile, & sensibile; & has omnes coniunctiones operata est Virgo Deipara actione generandi; & ipsam coniunctionem animæ cum materia, qua constitutum est corpus pars physica: sed materia non fuit prius unita Verbo, & deinde coniuncta animæ; sed prius coniuncta animæ, quam unita Verbo; quare materia non subsistebat in Verbo ante unionem partium, ut statim declarabimus, de subsistentia animæ præmissa disputatione. Illi autem qui gradus essentielles in homine non distinguunt ex natura rei, corpus quæ est pars physica accipiunt pro materia, aliàs corpus informatum apud illos est totum, non pars, ut libro 5. declarabimus. Et in eo quod aiunt corpus, scilicet materiam, prius unitum fuisse Verbo quam animæ, aperte falluntur, ut post pauca demonstrabimus.

PARS SECUNDA.

De subsistentia animæ rationalis.

Dicendum igitur est de subsistentia animæ rationalis; de qua quaruntur tria, scilicet utrum prius naturam subsistat quam informet materiam? & utrum in corpore in quo est subsistat? & illud postremum, subsistatne simpliciter extra corpus? Animam rationalem subsistere extra corpus, omnes consentiunt, cum per se separata existat, & operetur, quod S. Thom. demonstrat 1. p. q. 75. artic. 2. & in 1. d. 8. q. 5. art. 2. ait in anima ita inveniri quod est, sicut in angelo. Quod autem est, dicitur subsistens.

Quod verò anima rationalis prius subsistat quam informet corpus, videtur etiam colligi ex S. Thom. 1. p. q. 45. ar. 4. ubi probat creaturam proprie subsistentiam;

sed

6. Ad rationes ex Soar. Ad 1. alibi.

Ad secundam Respond. in homine gradus essentielles distinguendo ex natura rei. Vide partem sequentem n. 15. & lib. 1. c. 3. p. 2. n. 4. & lib. 3. c. 12. n. 6.

Qui illos sic non distinguunt nulla ratione concedere possunt corpus, id est, materiam, prius assumptum, quam unitum animæ.

1. Tres questiones.

Ultimæ resolutio.

S. Thom. probat.

2. Primæ resolutio. Ex eodem probatur.

Prop. affirm. 1. Ratio. ex Soar. sect. 5.

2. Ratio eiusdem disp. 31. sect. 12.

5. Resolutio ne gatiua.

Probatur. 1. Subsistens est ens completum quod per se coheret.

Probatur. 2.

Partes per hoc quod sunt in natura composita, subsistunt in supposito. Confirmatur ab absurdo.

Anima rationalis prius natura creatur, quam informet, quā informet.

Obiectioni occurritur.

Ad dictam probationem responsio in opinione negante animā in corpore subsistere.

3. 2. questio difficilis: Vtrum anima in corpore subsistat?

4. Affirmat Caiet.

Fundamentū. S. Thom.

Scotus negat fundamentum, scilicet animam per se operari ut subsistentem, dum per se non est separata.

Responsio Caietani.

Improbatur 1. Ad subsistendum non sufficit sine organo operari, & recipere operationes.

sed anima rationalis proculdubio creatur à Deo prius naturā quam informet corpus; ergo creatur subsistens. Nam etsi materia prima creetur prius quam forma, & non creetur subsistens; hoc ideo accidit quia non habet subsistentiam; sed anima rationalis, quam liquet habere subsistentiam, dum prius naturā creatur, prius naturā subsistit. Sed hæc argumentatio non conlstat apud omnes; nam qui opinantur animam non subsistere in corpore existentem, possunt respondere creationem esse subsistentium, quia terminatur ad subsistens; sed terminum creationis animæ non esse subsistentiam animæ, sed subsistentiam totius; quia vna actio potest terminari ad id quod per aliam actionem producit. Sed neque inde concluditur, ut quidam putant, quod anima subsistat corpori vnita, sicut est creata subsistens: nam vnita mutat modum entis, ut explicabimus.

Disputandum igitur de eo quod est magis difficile, scilicet vtrum anima corpori coniuncta subsistat? ut appareant hæc, quæ sunt magis perspicua.

Thom. Caiet. 1. p. q. 75. art. 2. simpliciter affirmat animam etiam corpori coniunctam subsistere. Et idem docet q. 90. ar. 2. & probat ex eo quod anima per se operatur; quod autem per se operatur, per se subsistit, ut S. Thom. eo loco priori docet. At verò Ioan. Scot. in 4. d. 43. q. 2. negat hoc pronunciatum; quod videlicet illud subsistat quod per se operatur. Nam S. Thom. in articulo probat animam operari operationes spirituales sine organo corporeo; unde colligit per se operari: hic autem modus per se operandi non est proprius subsistentis (inquit Scotus) nisi per se separatū operetur, & non ut pars. Thom. Caiet. multa respondet, & hoc tandem docet, animam non solum operari per se sine organo corporeo, sed etiam per se absque alio proximo recipiente; sola enim anima sine corporis participatione recipit operationes suas: cum ergo anima in operatione non participet cum corpore aliquid, ita per se operatur, quod subsistit. Hæc tamen ratio nulla est, nam si loquendum sit de proximo recipiente, anima non recipit operationes proximè sine medio, sed per potentias quibus operatur, scilicet per intellectum, & vo-

luntatem: quæ potentia cum suo modo operentur per se sine organo extraneo, & proximè recipient operationes; non tamen subsistunt. Si verò fiat sermo de recipiente non proximo, non sola anima recipit operationes, sed præcipue illas recipit suppositum, sicut & præcipue operatur; anima autem recipit ut pars, & operatur ut pars; non ergo subsistit. Præterea corpus hominis operatur operationes alias materiales, & solum recipit illas, quas cum anima non communicat; & tamen non subsistit per se; non ergo congrua est illa ratio Caietani. Imò ipse 3. p. q. 6. ar. 3. mutauit sententiam, negans animam in corpore subsistere simpliciter, quia est pars subsistentis.

Sunt igitur qui cupiant litem componere quadam facili distinctione. Aiunt quippe ea dici subsistere, quæ vel non pendent ab alio; vel in alio non sunt ut pars, aut forma. Animam verò rationalem priori modo subsistere, quia non pendet à corpore, aut supposito in quo est, posteriori modo non subsistere, quia est in supposito ut pars, & forma. Sed vtrumque dictum æquè erit facile improbare; nam anima secundum informationem pendet à corpore, ut docuimus; & secundum operationem à supposito, cuius est pars; & ob vtramque causam neque est id quod per se est, quia non est homo, neque per se operatur, sicut manus non operatur per se, ut S. Thomas docet q. 72. ergo anima est in numero eorum, quæ pendent ab alijs, & non subsistit. Secundum verò assertum refellitur, quia Deitas est forma diuinæ hypostasis, & est in illa tanquam forma eius, & tamen subsistit; ergo & anima etsi sit forma suppositi, poterit subsistere. Hoc ergo ostendendum est, quid obstat esse partem, quominus subsistat?

Alij autem sunt, qui ponentes partiales subsistentias, aiunt animam in corpore suam subsistentiam retinere, quam habet extra corpus; neque verò animam accipere subsistentiam à supposito humano, sed potius animam suam subsistentiam partialem supposito humano comunicare. Sed quicquid sit de subsistentijs partialibus, de quibus iam disputatum est; illud adhuc erat explicandum, scilicet, vtrum anima suam subsistentiam partiali subsistat, dum est pars corporis, perfectio modo

Improbatur 2

Caietan. mutauit sententiam.

5. Duplex assert. Fons. 5. met. cap. 8. q. 5. sect. 4.

Contra primam Anima secundum informationem pedit à corpore, & secundum operationem à supposito.

S. Thom.

Contra 2. Deitas est in diuina hypostasi, ut forma eius.

6. Sententia Suar. disput. 34. sect. 5.

Improbatur.

modo subsistendi, quo subsistunt completa entia, quæ per se constant, & à nullo pendent, in quo sint.

Imprimis igitur inuestiganda est natura animæ, quæ est forma quædam quæ potest existere separata, quæ sic separata subsistit, & existit per se, & operatur, estque terminata hypostaticâ proprietate. Nam anima Petri non potest assumi, nisi extinctâ prius hypostatica proprietate; & anima Christi in triduo erat vnita Verbo vnione hypostatica excludente personalitatem naturalem illius animæ. Estque anima separata imperfecta quædam persona, quæ idcirco duntaxat non dicitur persona simpliciter, quia est pars apta naturæ humanæ. Videndum ergo est, ne quid horum amittat anima corpori coniuncta in resurrectione. Hæc enim omnia sunt spiritalia, quæ non corrumpuntur, & ided videntur non amitti. Imprimis esse existentia non amittitur in coniunctione cum corpore; sed potius esse animæ communicatur corpori; quod docet S. Thom. q. 76. art. 1. ad 5. & in 1. d. 8. q. 5. art. 2. ad 2. docet animam habere suum esse perfectum, quod fit corporis illius, cui anima coniungitur: & hoc ipsum esse anima accipit in creatione, prius naturâ quàm informet corpus, quia esse est proprium animæ, & illa illud communicat corpori. Deindè proprietates hypostaticæ, quæ est inuariabilis, vt liquet ex dictis, non amittitur per coniunctionem cum corpore; imò etiam communicatur corpori; neque enim ponimus duas proprietates hypostaticas in homine, alteram animæ, alteram corporis. Et hoc quidem non affirmat S. Thom. eo loco: sed consentaneum est proprietatem hypostaticam communicari, sicut & existentiam, ipsi corpori, quo cum coniungitur anima; maxime cum proprietates hypostaticæ non sit composita ex partium essentialium proprietatibus, vt antea monstrauimus. Consequens verò est vt anima creata prius naturâ habeat suam proprietatem hypostaticâ, quàm copuletur corpori; tum quia illam communicat corpori, & non habet illam à corpore; ergo prius naturâ quàm informet corpus, habet illam: tum etiam quia prius naturâ existit; existentia autem, vt probabimus, est actus suppositi; ergo prius naturâ constituitur anima

A aliqua hypostatica proprietate, quàm existat: sed existit ante informationem corporis naturali antecedentiâ; ergo eadem antecedentiâ non temporis, sed naturæ, est aliquo modo suppositum hypostatica proprietate constitutum. Et confirmatur, quia S. Thom. 3. p. docet Verbum assumpsisse carnem per animam, scilicet quia prius naturâ assumpsit animam; ergo anima Christi prius naturâ fuit vnita vnione hypostatica ipsi Verbo, quàm informaret materiam; quòd si non vniretur, eadem prioritate subsisteret hypostaticâ subsistentiâ.

B De ipso supposito animæ constituto (si ita licet appellare) est minus dubiū: nam anima communicatur supposito humano; suppositum autem est incommunicabile; ergo anima in corpore nullo modo est suppositum. Itaque existentia animæ communicata corpori quoddammodò extenditur ipsâ sui participatione; & de proprietate hypostatica eodem modo philosophandum est: sed ipsa anima, quæ est forma corporis, & in se ipsa est quasi suppositum constitutum hypostatica proprietate, non extenditur, ita vt fiat suppositum quoddam extensum, sed distinguitur re ipsa à supposito humano, cuius est pars. Et confirmatur, quia anima non est id quod habet corpus vllò modo; sed humanū suppositum est id, quod habet corpus, sicut & animam: & ratio est, quoniam anima non trahit corpus ad suum suppositum, sicut Verbum traxit humanitatem ad se: tum quia trahere ad se est entis completi, non partis; imò est infiniti suppositi proprium: tum etiam quia anima constituit essentialitèr suppositum, vt potè pars essentia eius; & ita anima est essentialitèr humani suppositi pars, & non trahit alteram partem, quæ est corpus, ad suum suppositum; sed simul cum altera parte constituit suppositum.

Aduertendum igitur est, quòd sicut diximus de partibus integrantibus suppositi diuisibilis; quòd sunt alio modo supposita, scilicet vt partes, eò quòd partes sunt entia in potentia, & eodem modo sunt supposita in potentia; non in potentia causæ effectricis, cum iam sint productæ; sed prout sunt actu coniunctæ cum toto, & in potentia diuisibiles, vt sola diuisione continuitatis manent

Confirmatur Idem.

8. Pars affirm. animam intra corpus nullo modo esse suppositum, seu personam actu. Probatur 1.

Anima separata vt suppositum non extenditur ad corpus, sed distinguitur re ipsa à supposito humano. Confirm.

Anima non trahit corpus ad suum suppositum. Ostenditur 1. Secundo.

9. Aduert. Partes integrantes vt partes, sunt in potentia entia, & in potentia supposita perfecta.

Q 2 neant

7. Aduert. Anima separata per se subsistit; item per se existit; item terminatur hypostatica proprietate.

Probatur 1. Secundo.

Item est persona imperfecta.

Difficultas, vt trum coniuncta corpori aliquid horum amittat?

Pars neg.

Probatur 1.

Probatur 2. Specialitèr de existentia.

Hæc comunicatur corpori.

S. Thom.

Probatur 3. de proprietate hypostatica.

Hæc etiam comunicatur corpori.

Ostenditur.

Corollar.

Anima prius naturâ est suppositum imperfectum, quàm vnietur corpori.

Probatur 1.

Secundo.

Sic anima rationalis intra corpus, est in potetia ens, & suppositum imperfectum.

Declaratur.

Ratio discriminis.

10.

11. Esse animam communicabile proprio supposito humano non destruit rationem suppositi imperfecti

Probatur.

12. Dubium. Quem terminum anima separata acquirit?

neant supposita: ita dicendum est de anima rationali; est enim anima separata tale suppositum, quod cum sua proprietate hypostatica, & sua existentia, sic ut est constitutum, potest copulari cum altera parte, scilicet cum corpore; neque amissa existentia propria, neque proprietate hypostatica extincta, neque pereunte ipso constituto ex anima, & proprietate: ergo hæc ipsa manent in anima coniuncta corpori; & ita anima in corpore est suppositum in potentia, iam quidem productum, sed ens in potentia quatenus est pars actus, quæ sola separatione fit suppositum, semper tamen imperfectum: pars autem aquæ separata est suppositum perfectum. Ratio discriminis est, quia anima est pars essentialis, quæ etiam separata est pars non totum: pars autem integralis aquæ separata, est totum simpliciter & perfectum suppositum.

Dicendum igitur est, animam etiam in corpore esse suppositum quoddam in potentia quatenus est ens in potentia, scilicet, pars entis; sed quoad cetera iam productum, & constitutum hypostatica proprietate; qua fit incommunicabilis cuique alieno supposito, quævis non sit incommunicabilis ipsi supposito humano, cui actu communicatur; dum actu est pars hominis.

Quod si hæc communicabilitas destruit rationem suppositi, anima neque separata est vilo modo suppositum, quia in quolibet instanti sic ut est constituta, potest communicari corpori, & humano supposito: & in instanti generationis eodem statu, & conditione, creata est prius naturâ, quàm informaret corpus; scilicet creata est actu constituta hypostatica proprietate, qua maneret separata absque vlla mutatione si non fuisset introducta in corpus. Cum vero anima separata non possit assumi à Verbo, & sit constituta hypostatica proprietate, & per se existat, & operetur; videtur non esse negandum esse aliquo modo hypostasis imperfectam, ut potest partem. Quod si verum est, etiam in corpore est suppositum in potentia, quia sola separatione fit suppositum.

Quod si quæras, quem terminum acquirit anima separata à corpore? siquidem res separata suos terminos habent

A quibus diuiduntur, & ipsa separatione terminantur, ut antea docuimus. Respondum est, aliter separari animam à corpore, & partem integrantem à parte: nam pars integrans non acquirit separatione terminum hypostaticum, sed terminum continuitatis, ratione naturæ diuisibilis, ut antea docuimus. Anima vero separata à corpore nouum terminum habet, & quoad essentiam, & quoad hypostasis: nouum autem terminum, non positium re vlla addita, sed potius negatiuum re aliqua imminuta. **B** Nam pars aquæ separata acquirit nouum terminum positium, scilicet, nouam superficiem diuidentem aquam ab aqua. Anima autem separata amittit modum realem quo erat corpori vnica; & illo modo reali extincto, terminatur negatiue quoad essentiam, quia non est in corpore: quoad hypostasis vero, illius proprietates, & existentia antea erat augmentata, dum erat anima coniuncta corpori: separatione autem sublato illo augmento, terminatur negatiue, quia habet iam simplicem proprietatem, & existentiam, neutram augmentam, sed simplicem, & puram. Est ergo nouus terminus negatiue, non augmentatus, sed imminutus.

C Sed est dubium, vtrum modus quo anima est quasi hypostasis prius naturâ creata, quàm introducta in corpus, repugnet modo illi quem habet in corpus introducta? Nam si modi isti reales repugnant, & non consentiunt sibi, impossibile est quod in eodem instanti habeat anima modos contrarios, licet dicatur habere vnum prius naturâ quàm alium. Prioritas enim naturæ indicat ordinem rerum, sed non distinguit instantia temporis: in eodem autem instanti habere modos repugnantes est impossibile, quia est simul habere, & non habere; quod enim repugnat non est. Videtur autem quod isti modi repugnent sibi mutuo; nam si anima creatur cum proprietate, & existentia simplicibus non actis, simplicia per se ipsa sunt diuisa ab alijs; ergo impossibile est quod in eodem instanti proprietates, & existentia animæ communicata corpori fiat extensa, & quasi composita: sicut etiam impossibile est quod in eodem instanti pars aquæ sit diuisa, & coniuncta.

Responsio. Pars aquæ separata terminantem, & diuidentem superficiem nouam positiuè, acquirit.

Anima separata terminum nouum negatiue, & quoad essentiam, & quoad hypostasis, vtriusque, scilicet vnione ad corpus sublato

13. Dubium consecretariū ad præcedens, vtrum in anima modi subsistentis per se, & in alio sibi repugnet in eodem instanti?

Prioritas naturæ indicat ordinem rerum, non distinguit instantia temporis.

Pro parte dubij affirmante, ratio.

Ad

14.

Responsio.
Diuisio per terminum positum non potest esse simul in eodem instanti cum coniunctione.

Potest verò diuisio per negationem coniunctionis in antecedentia natura.

Ostenditur in anima separata.

Ad hoc respondendum est ea, quæ diuiduntur per terminum additum, non posse in instanti eodem esse diuisa, & cõiuncta; quia necessario coniunguntur per eunte illo termino diuidente: quo pacto ea quæ sunt quanta, quia diuiduntur superficie terminante, non possunt esse in eodem instanti diuisa, & cõiuncta; & natura quæ terminatur hypostatica proprietate, & illâ diuiditur ab alio supposito, non potest in eodem instanti in quo est terminata, & diuisa, coniungi supposito alieno. Sed quæ diuiduntur intrinseca entitate per negationem, in eodem instanti in quo sunt cõiuncta, diuisa sunt secundum prioritatem naturæ: quod quidem non significat in illo instanti esse diuisa; sed significat coniunctionem non antecedere in illa prioritate: est enim hæc diuisio per negationem explicanda, scilicet vt dicatur diuisum quod est non coniunctum. Et quia anima in illa prioritate qua producitur, non producitur coniuncta, producitur non coniuncta, & negatione diuisa: & adhuc sensum proprietatis hypostatica animæ, & existentia eius in instanti quo producuntur in quadam antecedentia naturæ ante informationem sunt diuisa à proprio augmento quod habent communicatæ corpori; & in illa antecedentia sunt simplices res negatiuè hoc est, non compositæ in illa prioritate: & hoc non prohibet quin in instanti eodem recipiant augmentum, & communicentur posterius naturâ per informationem corporis.

15.

Corollar.
Anima prius naturâ assumpta est quam vnita materiæ.
Ostenditur.

Materia prius vnita est animæ secundum esse corporeum, quam assumpta.

S. Thom.

Ex his colligitur quomodo anima prius naturâ fuerit vnita Verbo, quam inducta in corpus; cum enim ex natura sua prius existat, & terminetur hypostatica proprietate, necesse fuit in eadem prioritate naturæ hypostaticam proprietatem impediri; & animam vniri Verbo; aliàs non potuisset produci vnita Verbo, nisi post informationem corporis. Cum enim Verbum hypostaticè vnatur loco proprii suppositi; si ante informationem nulla ratio suppositi esset in anima, neque esset hypostatica vnio. Materia verò, quia non subsistit, vt probatum est, non est vnita Verbo ante informationem; sed vnita prius animæ, per animam vnitur Verbo: & ideò S. Thom. docet 3. p. Verbum per animam assumpsisse carnem, scilicet materiam informatam anima.

A Vnionem autem hanc materiæ nudæ cum forma effecit B. Virgo actione generandi. Et quia materia secundum esse corporeum informata, adhuc erat in potentia physica ad esse vegetabile, & sensibile; & Verbo iam vnita erat secundum esse corporeum; ideò verissimè dicitur quòd Virgo Deipara partes essentielles vnitas Verbo; scilicet, corpus & animam copulauit inter se generando hominem Deum, quod antea reliquimus explicandum.

De subsistentia animæ in corpore dicendum nunc est accipientibus subsistentiam non pro hypostatica proprietate, sed pro modo subsistendi, hoc est, per se constandi. Aduertendum ergo est ex dictis, quòd subsistere indicat modum intrinsecum entis nihil addens. Anima autem rationalis absque dubio extra corpus subsistit: id enim subsistit, vt docet S. Thom. q. 75. artic. 3. quod per se est, & per se operatur; anima autem separata secundum fidem Catholicam per se existit, & per se operatur, cum in nullo sit, sed in se ipsa cohereat; ergo per se subsistit. Quòd si oculatè rem inspicias; anima additâ suâ proprietate non constituitur subsistens; sed ipsa est subsistens per modum intrinsecum suæ substantiæ; & addita proprietate fit hypostasis imperfecta; in quo imitatur naturam angelicam, vt dicemus. Comprobatur hoc proloquio Philosophorum omnium assensione firmato: negamus enim humanitatem operari, & esse id quod est; animam autem separatam operari dicimus, & per se existere: ergo ipsamet anima subsistit per se.

Deindè aduertendū est, quòd etsi aliqua res subsistant modo quodam intrinsecum entis; addita tamen re aliqua addi potest modus subsistendi. Exempli causa, Angelus subsistit secundum essentiam; addita tamen proprietate subsistit hypostaticè incommunicabiliter: & iste secundus modus subsistendi, est etiam intrinsecus; quia licet sit additus essentiæ angelicæ, non est additus supposito. Et idem dicendum de anima, nã prius naturâ subsistit proprio modo intrinsecum entis, quam subsistat incommunicabiliter addita proprietate; aliàs non posset assumi, si in illa prioritate qua producitur anima, esset terminata

Posterius verò secundum esse vegetabile, & sensibile.

B. Virgo verissimè dicitur genuisse hominem Deum, vnitando scilicet inter se partes prius à Deo assumptas.

De subsistentia pro modo intrinsecum per se constandi. Anima separata absque dubio sic subsistit

Probatur. 1. ex S. Thom. definiēte subsistens, & ex fide docente animam separatam per se existere, & operari.

Anima ex se est subsistens: per proprietatem est hypostasis imperfecta.

Probatur 2. ex proloquio Philosophorum

17. Aduert. Intrinsecè subsistentibus additur proprietates, vt subsistat hypostaticè incommunicabiliter.

Hic secundus modus subsistendi additus essentiæ, supposito non est additus, sed intrinsecus.

In anima, & angelis prior naturâ est subsistentia quam proprietates hypostatica.

Ostenditur 1. nata hypostaticè: neque id etiam secundum naturam animæ potest intelligi; quia cū terminus hypostaticus siue proprietatis, sit res addita, necesse est prius naturam produci animam; & deinde aduenire proprietatem, quæ à Verbo assumente impedita est.

18. Anima licet utrumque modum retineat acquisitam vniuersalem, tamen non est simpliciter hypostasis etiam imperfecta neque simpliciter subsistens.

Animam intra corpus subsistere aliqui affirmarunt, non considerantes illam ut partem.

Alij simpliciter subsistere negarunt.

Anima in quantum pars pendet à supposito humano, & secundum esse, & secundum operationem.

Hi veritatem attigerunt.

Ostenditur. Anima in quantum pars pendet à supposito humano, & secundum esse, & secundum operationem. Hi veritatem attigerunt.

A aliquid suppositi, scilicet suam proprietatem, ita non est mirum quod retineat nomen subsistentis secundum aliquid, sed non simpliciter.

B Est igitur solum hoc discrimen anime rationalis separatae, quominus dicatur hypostasis absolute, sicut absolute subsistens: quia extra corpus eum sit essentialiter pars apta communicari non est simpliciter hypostasis, sed cum addito scilicet imperfecta hypostasis: est tamen simpliciter subsistens extra corpus, quia tunc non habet alium modum impediendum dictum simplicitati: nam in corpore cum subsistat in alio ut pars, non subsistit simpliciter. At verò in corpore neque est simpliciter hypostasis etiam imperfecta, sed hypostasis in potentia, neque est simpliciter subsistens.

Confirmatio.

C Hæc omnia credimus à S. Thoma accepisse nos q. illa 75. art. 2. dum enim definit animam subsistere; nihil aliud videtur significare voluisse; nisi intrinsecum modum ipsius substantiæ, quæ est forma subsistens; quem modum retinet etiam in corpore, dum non pendet ab illo secundum operationem. Pendet tamen ab ipso supposito, ut pars illius, quod rectè Ioan. Scot. arguit. Et idcirco docet S. Thom. in responsione ad 2. propriè subsistens dici, quod non est pars, scilicet actualis; & quod operationes partium attribuuntur toti per partes. Et subiicit hæc verba. *Potest igitur dici quod anima intelligit, sicut oculus videt, sed magis propriè dicitur quod homo intelligat per animam.* Cum ergo ibidem doceat id quod non operatur per se non subsistere; animam autem non operari simpliciter, sicut neque oculum intueri: concludendum est, animam dum est actu pars, non subsistere propriè, & simpliciter. *Propriè, inquit ibi, per se subsistens dicitur, quod neque est predicto modo inhaerens, neque est pars.* Quæ intelligenda sunt de parte actuali; nam anima separata absque dubio subsistit, siquidem per se existit, & operatur: cum tamen sit pars apta hominis.

D

PARS

Anima separata est simpliciter, & absolute subsistens, non sic hypostasis etiam imperfecta. Ratio.

20. S. Thom. explicatur.

Scot. S. Thom.

Idem explicatur.

PARS TERTIA.

Natura angelica subsistit per se.

Forma separata subsistunt, iuxta omnes. Conclusio. Natura angelica ipsa est se ipsam habens, ex S. Thom. & Arist. Est contra quosdam. Hi quod aiunt negant.

Explicatur. Anima separata v. c. Petri, ipsa ut persona se ipsam habet, non vero alia persona re ipsa distincta. Natura humana e contra.

Forma separata subsistit ad data proprietate, fit persona. In angelo sola ratione distinguitur habens naturam, & natura. Inquiritur ratio ob qua natura angelica absolute subsistat. Corporea vero non nisi in alio.

Quod formae separatae a materia, qui sunt ipsi Angeli, subsistant, cum per se operentur, & existant, nullus Philosophorum, aut Theologorum haesitat, quem legerim. Cum autem edocti a S. Thom. & ab Aristot. dicimus naturam angelicam subsistere, ita ut idem re ipsa sit natura, & habens naturam, mirantur multi, & modis omnibus hoc negant per incogitantiam, non aduertentes se id negare, quod aiunt. Natura enim angelica est quaedam forma sine vlla materia: quae forma subsistit proculdubio, cum per se existat, & operetur; & hoc consentur: cogendi ergo sunt confiteri ipsam naturam subsistere, quae nihil est praeter formam. Explicatur hoc in anima separata, verbi gratia, de anima Petri; neque enim intelligimus vllam aliam personam habentem illam animam; sed ipsa anima quoquo modo est persona, & se ipsam habet: natura autem humana non est persona, sicut non est subsistens, neque habet se ipsam. Per hoc ergo quod ipsa anima est suo modo persona, non erit mirum quod ipsa anima subsistat; & ipsa anima natura quaedam est sine essentia partialis, quae per se subsistit; & addita proprietate est quasi persona incomunicabilis: ergo forma separata a materia, quae nullo modo est pars, sed tota natura, perfectiori modo subsistit quam anima; & ipsa forma separata per modum intrinsecum subsistens, addita proprietate fit persona. Quod autem forma separata a materia subsistat, ex eo probatur, quia per se existit, & operatur. Et cum ipsa forma sit tota natura angelica, proculdubio natura angelica subsistit, & per se existit, & operatur: & sola ratione distinguuntur habens naturam, & natura.

Inquirenda tamen est causa quare natura corporea non subsistat per se, sicut formae separatae. Nam quod natura corporea subsistat in supposito, est alius modus subsistendi, ut diximus cap. praecedenti, quo ipsae partes compositi subsistunt in toto: subsistunt enim quasi alio nixae, quod est simpliciter non subsistere. Nos vero loquimur de eo quod per se absolute subsistit nullo nixum, & quod est id quod est: quo pacto natura corpo-

rea non subsistit, natura vero angelica subsistit.

S. Thom. r. p. q. 3. art. 3. & alia saepius causam huius discriminis assignat, quod in rebus corporeis materia constantibus, hypostasis addit naturam istam materiam, quae est principium indiuiduationis, quae hypostasis distinguitur a natura communi re ipsa: quare formae subsistentes, quia non habent materiam, se ipsis subsistunt. Sed pro quaestione praesenti videtur doctrina haec non satis apta; tum quia materia addita aliquo modo subsistit magis quam forma, quae est in materia, siquidem materia in nullo subiecto est; non ergo materia addita impedit quin ipsa natura subsistat, ut subsistit angelica: tum etiam quia hypostasis in rebus corporeis addit quidem naturam communi materiam indiuiduam; sed naturam indiuiduam, quae continet materiam indiuiduam non addit illam. Quare neque per hoc ostenditur, quare minus distinguatur natura angelica a supposito, quam natura corporea a suo; neque causam indicat, quare illa natura subsistat, non ista.

Dicendum tamen est, S. Doctorem sapientissimè rem obscuram indicasse, & a quaestionibus novis, quae eo tempore non excitabantur, abstinuisse. Aduertendum enim est, quod per hoc quod hypostasis addit naturam communi, scilicet materiam primam, ostenditur naturam esse multiplicabilem; & per hoc quod est multiplicabilis, ostenditur naturam non subsistere per se. Nam natura indiuidua est pars naturae, non tota natura; & idcirco natura corporea est forma hypostasis; non ut pars physica, sed tamen ut pars metaphysica, quae non est tota natura, sed quid incompletum, scilicet natura ista, non illa: & quia pars est, non subsistit, sed est in subsistente, scilicet in hypostasi. Quam rationem aliqua ex parte innuit S. Thom. in 3. d. 5. q. 1. art. 3. dicens naturam corpoream esse quasi partem. Naturam vero angelicam non additur aliquid, quo efficiatur indiuidua; quare non est multiplicabilis, neque est pars naturae; & idcirco neque est pars hypostasis physica, aut metaphysica; sicut natura divina constituit suppositum non ut pars, sed duntaxat ut natura, quae suppositum est. Explicatur hoc alia ratione, quia quod infinitum est, subsistit,

3. Ratio. S. Thom. Natura corporea communis per hanc materiam indiuiduatur, & ut subsistat eandem hypostasis addit.

Non sic angelica. Impugnatur.

Secundo.

4. Propugnatur.

Natura corporea est multiplicabilis, atque adeo non subsistit per se, quae est forma hypostasis, ut pars eius metaphysica, & ut pars naturae, scilicet natura ista, non illa.

S. Thom.

2. Ratio ex eodem.

Natura Angelica est quodammodo infinita, id est, non habens partes, & inuicem finititates.

S. Thom.

Eiusdem
3. Ratio metaphisica, ferè coincidens cū superioribus.

Hic Angelus est ipsa essetia separata specifica.

4. Ratio respondens ad 1. impugn. supra. Materia absolute non est ens, sed ens in potentia, unde impedit subsistentiam, & non subsistit, nisi æquiuocè.

Natura propter compositionem non acquirit modum entis alium à modo partium ut subsistat.

5. Ratio optima. Existetia, & operatio formæ sequuntur, non materiæ.

ut S. Thom. sapius docet, nihil enim expectat quo nitatur; quare natura Angelica, quæ est separata à materia quodammodo est infinita, hoc est, à nullo principio essentiali coarctata, & idcirco subsistit: natura autem corporea definita est, quia materiam habet; ut optimè explicat ipse S. Doctor 1. p. q. 7. art. 1. & q. 3. art. 2. ad 3. quare non subsistit, sed habet modum suum definitum entis, ut in subsistente sit, & non subsistat.

S. Thomas eo loco sententiarum utitur argumentatione alia metaphisica, non physica; accipit enim essentiam secundum essentialia specifica, more loquendi philosophico; & ait individua materialia addere aliquid extra essentiam, scilicet materiam signatam, quæ est extra essentiam specificam non re ipsa, sed modo intelligendi, prout essentiam præscindimus cum solis essentialibus specificis. Unde colligit individuū materiale esse aliquid præter essentiam, quia non est ipsa essentia separata, sed participat essentiam. Angelus autem qui est ipsa essentia separata specifica, ipse est sua essentia. Quare argumentum est ferè idem quod fecimus, scilicet naturam Angelicam non esse partem naturæ; vel esse infinitam naturam: & idèò subsistere; ita ut habens naturam, & natura sit idem. Potest & alia ratio non inepta proponi, quia materia non subsistit, id enim subsistit quod est: materia autem absolute non est ens, sed ens in potentia; quamobrem magis impedit subsistentiam, quam ut ipsa subsistat: dicitur tamen subsistere æquiuocè, quia in nullo subiecto est. Forma verò etiam rationalis non subsistit simpliciter, quia est in materia. At verò natura composita ex utraque, propter compositionem non mutat modum entis ut subsistat, sed sicut forma non subsistit, neque materia subsistit, ita natura composita recipiet eundem modum entis ut non subsistat, sed sit in subsistente. At verò in substantijs separatis à materia, ipsa forma est species, & individuū, & tota natura: Quapropter ipsa est id quod est, & quod subsistit. Præclarè explicabitur ratio discriminis, si attendamus, existentiam non sequi materiam, sed formam, quæ dat speciem; existentia enim, & operatio formæ sequuntur; formæ autem quæ non habent esse proprium, non operan-

A tur per se, neque per se existunt; quare neque subsistunt: forma autem rationalis intra corpus non subsistit simpliciter, quia est pars. At verò natura ipsa corporea, quæcunque sit, cum non sit forma, non operatur per se, neque per se existit; sed necessarium est, ultra naturam, suppositum, cuius est propriū existere, & operari; & illud etiam subsistit. Formæ autem separatae per se existunt, & operantur: & idcirco per se subsistunt. Quare autem existentia non conueniat formis subsistentibus ante suppositum, postea declarabimus. Confitendum igitur est quod hypostasis non addit naturæ individua materiæ: nihilominus quia addit illam naturæ specificæ, colligimus naturam individua esse partem, & definitam, & habere modum definitum, ut non subsistat, sed sit in subsistente.

B His tamen aliquid est coniunctum, quod facessit multum negotij. Quia videtur consequi, ut natura Angelica non possit assumi à persona diuina, quod viris sapientibus non placet, neque consentaneum est Patrum doctrinæ. Et S. Thom. 3. p. q. 4. art. 1. ad 3. docet potuisse assumi naturam Angelicam à diuina persona. Cōsequentia autem probatur, quia si natura Angelica subsistit per modum intrinsecum, & inseparabilem, id quod subsistit, videtur non posse assumi. Præterea si natura Angelica est id quod habet naturam, natura assumpta à Verbo esset Verbum, & ita natura creata esset Deus.

C In hac difficultate de natura Angelica assumpta à persona diuina, duo proponuntur dubia, alterum de subsistentia naturæ, alterum de communicatione idiomatis: & oportet vtrumque nodum soluere. Circa subsistentiam naturæ aduertendum est, naturam Angelicam assumptam à diuina persona, verbi gratia, à Verbo, acquirere aliquem modum entis, ut sit in alio: nam natura Angelica non assumpta, in se ipsa coheret, quia ipsa est id quod est; in Verbo autem est natura, quam Verbum habet; ita ut habens naturam, scilicet Verbum, sit res distincta à natura. Præterea, natura Angelica assumpta à Verbo pendet à Verbo secundum esse, quia cum habeat esse diuinum proprium Verbi, & non propriam existentiam, ad hunc sensum non est per se, sed per Verbum. Adhuc tamen

Natura corporea non est forma.

Responsio ad 2. impugnatio nem supra.

6. Duplex difficultas contra conclusionem. Prior.

S. Thom.

Posterior.

7. Circa priorem de subsistentia naturæ Angelicæ, si hæc posita à Verbo, Aduertendū. Hæc natura imprimis acquireret modum entis in alio subsistentis, & habens naturam esset Verbum.

2. Penderet à Verbo secundum esse.

tamen ipsa natura angelica considerata in se, subsistit per modum intrinsecum, utpotè inseparabilem; est enim ipsa natura forma separata, & ipsa natura est angelus, sicut natura animæ est ipsa anima. Quæ omnia ex præcedente parte cap. perspicua sunt.

8. Habemus ergo compertum, & quòd natura angelica assumpta, per suum intrinsecum modum adhuc subsisteret; & quòd esset in subsistente distincto, scilicet in Verbo, pendens ab esse ipsius. Et illud est ponderandum, vtrum subsistat simpliciter sic assumpta; an verò subsistat secundum quid, ut docuimus de anima intra corpus existente? Et videtur dicendum quòd natura angelica assumpta à Verbo, non subsisteret simpliciter: sicut anima in supposito humano non subsistit simpliciter. Nam etsi illud discriminem non extet, quòd anima est pars, & incompletum ens, & ideò non subsistit in proprio supposito absolute loquendo: forma autem separata est tota natura angelica, & completa; tamen in alieno supposito est quasi pars, ita ut operationes attribuantur potius supposito, quam naturæ; sicut & existentia naturæ illius assumptæ esset existentia propria suppositi diuini: tum maxime quia natura illa assumpta penderet à Verbo secundum existentiam, quia existeret per existentiam Verbi: quòd autem absolute subsistit, non pendet ab alio in quo est, ut docuimus: cum ergo natura assumpta penderet à Verbo, non simpliciter subsisteret. Non est tamen negandum, quin natura angelica sic assumpta subsisteret saltem secundum quid, & imperfectè; quia operationes tribueretur etiam naturæ, utpotè subsistenti ex intrinseca ratione: quòd probatur, quia anima Christi separata à corpore per se operabatur; ergo subsistebat; eodem ergo modo subsisteret angelica natura assumpta; imò magis perfectè quam anima. Quare de anima Christi hoc quoque dicendum est; quòd non subsistebat etiam separata simpliciter, sed secundum quid; quia penderet secundum esse à diuina hypostasi, sicut supposito in quo erat.

9. Hoc autem ut intelligamus aduertendum est, magis perfectè subsistere animam in Verbo hypostaticè vnità, quam corpori coniunctam: nam corpori coniungitur ut pars, quæ simpliciter non est

A id quod operatur; at verò in Verbo dum est à corpore separata, non est actu pars, sed habet se ad modum partis, quia penderet à supposito alieno. Ad hunc ergo modum, natura angelica assumpta non subsisteret simpliciter, quia penderet à Verbo secundum esse, atque ideò secundum operationem; vnumquodque enim operatur ad eum modum, quo existit. Itaque, ut dicam clariùs, quòd natura sit in aliquo, scilicet in supposito, non obstat quominus subsistat simpliciter: natura enim diuina est in supposito, & tamen subsistit perfectè, & simpliciter. Sed quòd sit in aliquo à quo pendeat, imminuit perfectam rationem subsistendi: sicut ergo diximus de anima, quæ licet per modum intrinsecum subsistat, tamè addita informatione corporis subsistit secundum quid; ita dicendum est de natura angelica; quòd secundum propriam rationem subsistit simpliciter; sed addita vnione hypostatica subsistit secundum quid, & imperfectè; & operationes naturæ assumptæ tribuuntur potius supposito, quam naturæ: etsi magis proprie tribuantur naturæ angelicæ assumptæ à Verbo, quam animæ rationali informationi corpus, ut explicauimus. Natura autem humana etiam in hoc fuit congrua vnioni hypostaticæ; quia nullo modo subsistit, neque illi tribuuntur operationes; sed omni ex parte operationes Christi enat supposito ascribendæ, non naturæ corporeæ, quæ non subsistit. Quam rationem inteni indicatam à S. Thom. 4. contra gent. cap. 55.

Quòd autem obijcitur, naturam angelicam non posse assumi, si intrinsecè subsistat, verum est de subsistentia hypostatica incommunicabili; quòd enim subsistit incommunicabiliter, per hypostaticam proprietatem additam, non potest assumi: sed natura subsistens; hoc est, còstans, & còherens per se, antequam sit hypostasis siue suppositum, & existat, potest assumi, sicut assumpta est anima rationalis.

De communicatione idiomatum dicendum est; & liquet ex dictis quid dicendum sit. Communicatio enim idiomatis sit propter vnitatem subsistentis in duabus naturis; & sic nominibus concretis, quæ indicant subsistentiam: vbi autem natura subsistit, ipsa quoque natura significata nomine abstracto, comunicat

Hæc in separatione habebat se ad modum partis.

Esse in supposito non minuit perfectam rationem subsistendi, sed esse in illo penderet, & ad modum partis

Corollariū. Cur natura humana assumpta, non angelica?

S. Thom.

10. Responso ad rationem prioris difficultatis.

11. Circa posteriorem difficultatem de communicatione idiomatum, si natura angelica esset assumpta.

Ea comunicatio fit nominibus indicantibus subsistentiam

idioma

ib non idr
tos illi
stobop am
in sepulchro
Nec dicitur
augu

omnibus
a videtur

1. Assertio.
Ea natura non subsisteret simpliciter.

Probatur 1. exemplo animæ rationalis in supposito humano.

Obiectio.

2. Assertio.

Responso.
Ea natura est quasi pars.

Probatur 2.

Inoq
ad inimo
ni si
ut illi
ibi r

2. Assertio.

Subsisteret secundum quid.

Probatur exemplo animæ Christi separata in tri-duo.

9.

11.

idioma in vnitate subsistentis. Explana-
mus rem exemplis; Deus non est huma-
nitas, quia humanitas non subsistit; sed
est homo, quia nomine hoc concreto
significatur subsistens, vt docet S. Thom.
3. p. q. 16. art. 4. & 5. Deitas autem est
homo, quia deitas subsistit, & res est ea-
dem significata nomine concreto, & ab-
tracto. Natura autem angelica assump-
ta non subsistit simpliciter, & est in sup-
posito alieno à quo re ipsa distinguitur.
Quare hæc propositio simpliciter esset
neganda, Verbum est natura angelica,
seu, natura angelica est Verbum; sed se-
cundum aliquid propositio esset vera in
sensu identico, & esset communicatio
idiomatis: quia natura angelica, & an-
gelus sola ratione differunt; est enim an-
gelus forma quædam subsistens, & ipsa
forma est tota natura angelica; sicut na-
tura animæ, & anima est res eadem: sed
Verbum assumptâ naturâ esset angelus;
ergo esset ipsamet natura angelica, cõ-
municatio idiomate.

Hæc autem vt magis persuademus,
obseruandum est, quod hoc nomen, ho-
mo, significat habentem humanitatem,
& illud est suppositum; quia est distinctio
inter naturam corpoream, & habentem
naturam, quod S. Thom. docuit 1. p. q. 3.
ar. 3. Hoc verò nomen, angelus, etsi sup-
poni possit pro ipso phyico supposito,
quia est nomen concretum; significat ta-
men habentem naturam; quod non di-
stinguitur à natura, cum ipsa natura sub-
sistat. Quamobrem per hoc quod Verbum
esset angelus, esset quoque natura ange-
lica, quæ ab angelo sola ratione distin-
guitur. Et hoc confirmatur, quia anima
Christi descendit ad inferos, & Verbum
descendit; ergo communicatione idio-
matum Verbum in illo triduo erat ani-
ma. Hoc autem negatur à S. Tho. idcir-
cò, quia anima est pars, quæ etiam sepa-
rata non dicitur simpliciter de supposito;
ergo secundum quid posset commu-
nicari idioma (si Deus esset angelus) in-
ter naturam assumptam, & personam
assumentem, in sensu identico, quemad-
modum explicauimus.

Aduertendum tamen est, quod com-
municatio idiomatum vsitanda est cum
iustissimo Deitatis cultu, & obseruantia; &
ideò quæ simpliciter non conuertuntur,
aut aliquo sensu formali absona sunt,
nullo modo enunciantur. Negat enim

A S. Thom. in illo triduo Verbum fuisse
corpus quod erat in sepulchro, quod cor-
pus erat ens completum; quia scilicet
cadauer est pars hominis mortui; & ite
sanguis est completa substantia hypo-
staticè vnita Verbo; & tamen Verbum
non dicitur sanguis, quia sanguis perti-
net ad integritatem hominis; ergo etsi
natura angelica etiam assumpta, esset
angelus quoad essentialia; tamen sim-
pliciter loquendo non esset Verbum,
neque Verbum esset natura angelica; tum
quia his omnibus abstractis in sensu for-
mali significatur identitas realis; Verbum
autem esset res distincta à natura: tum
etiam, quia natura angeli in Verbo col-
locata, non subsisteret simpliciter. Sed
aliquo modo, quatenus natura esset ipse
angelus, & angelus esset Verbum, natu-
ra ipsa subsistens esset Verbum; sicut si
diceremus Christi animam separatam in
illo triduo aliqua communicatione idio-
matis esse Verbum.

Sed contra hoc occurrit argumentum
quoddam S. Thom. 3. p. q. 17. art. 1. quo
probat humanitatem non prædicari in
abstracto de Christo; quia si duæ natura
prædicarentur in abstracto, non esset
Christus vnum, sed duo, scilicet natura
duæ: ergo nullo modo natura angelica
in abstracto potuisset prædicari de per-
sona diuina assumentem: vel illa persona
esset duo, non vnum. Ad hoc responde-
tur nomina abstracta indicare identita-
tem, & non solam communicationem
idiomatum: & ideò illa prædicatio prop-
ter hoc non est admittenda; nam ex iden-
titate personæ assumentis cum natura
assumpta, sequitur quod illa persona nõ
esset vnum, sed duo. Nam S. Thom. ar-
gumentabatur de natura materiali, quæ
nomine abstracto nõ potest dici de sup-
posito cõmunicatione idiomatum, quia
idioma communicatur in vnitate subsi-
stentis; natura autem corporea non sub-
sistit: sed natura immaterialis, & subsi-
stens potest in abstracto prædicari non
simpliciter, & formaliter, sed secundum
quid, & identicè; quia ipsa natura est for-
ma subsistens, & est ipse angelus.

Confirmatio. Quod natura angelica per se subsi-
stat, colligit S. Thom. ex doctrina
Aristotelis 7. Metaph. tex. 41. de quo
sui

Idem.
Verbũ non di-
citur fuisse cor-
pus quod erat
in sepulchro.
Nec dicitur
sanguis.

Prima assertio
probat 1.
Secundò.

Primã tẽperat
2. assertio.

14.
Cõtra secũdã,
Obiectio ex
S. Thom.

Respon.
Nominibus
abstractis in se
su formali sig-
nificatur iden-
titas realis.

Idem.
explicatur.

15.
Idem.
Arist.

Idem.
Hæc est vera,
Deitas est ho-
mo.

1. Assertio.
In illa hypo-
thesi hæc es-
set simplici-
tẽr falsa: Ver-
bum est natu-
ra angelica, &
è contrã.

2. Assertio.
Eadem esset se-
cundum quid
vera in sensu
identico.

Ostẽditur 1.

2.
Ostẽditur 2.
Aduert.

Idem.

Confirmatur
exemplo ani-
mæ Christi se-
parate in tri-
duo.

Idem.

3.
Pro prima as-
sertione aduer-
tendum.

fui commentarij ad finem, docens ver-
bis conceptis, quod forma separata est
suum quod quid est, hoc est, sua quiddi-
tas. Et idem indicat Aristot. 3. de ani-
ma tex. 9. & Auicen. lib. 5. suæ Metaph.
cap. 5. Id autem quod est sua quidditas,
subsistit, quia est idem quod quid est, &
cuius est; ergo ipsa quidditas est id quod
subsistit. Huius autem sententiæ habe-
mus Auctorem indubium S. Thomam
1. p. q. 3. art. 3. affirmantem formas se-
paratas à materia subsistere, & non di-
stingui in eis essentiam ab eo, qui habet
essentiam; quod 7. Metaph. docuerat, &
4. contra gent. cap. 55. idem confirmat,
& in 3. d. 5. q. 1. art. 3. Et eandem senten-
tiam ita consequutus est Alb. Magn. d.
2. art. 2. vt crediderit naturam Angeli-
cam non posse assumi, quia subsistens
sit.

PARS QUARTA.

De distinctione natura Angelica
à suo supposito.

QUOD suppositum Angelicum non
distinguitur à natura, docet Alb.
Magn. paulo ante commemoratus, qui
ideo ait non posse assumi naturam Angeli-
cam, cum sit ipsum suppositum. Et
certè S. Thomas hoc ipsum non annuit
modò, sed affirmat, vt in confirmatio-
ne tractabimus. Quapropter eandem
sententiam firmat Dominicus Flandria
Auctorem testatus S. Thomam.

Nihilominus dicendum est, non dis-
sentiente S. Thoma. distingui naturam
Angelica à supposito in aliquo positi-
uo; cuius mentem aperiemus exacta
quæstione. Sed ad probandum enuncia-
tum istud, nullæ suppetunt rationes ex
parte subsistentiæ; monstrauimus
enim naturam materialem non subsi-
stere, suppositum autem subsistere; &
hoc esse discrimen rei, & rei, vt sint re
ipsa distincta natura materialis, & sup-
positum. Cum ergo natura immateria-
lis subsistat per se, nullum inde confici-
tur argumentum, quo indicetur distin-
gui illam à supposito; imò potius fit cõ-
iectura quod non distinguitur.

Deinde non est perspicuum illud ar-
gumentum ex eo assumpto, quod natu-
ra Angelica potest assumi à diuina per-
sona, deducens eam non esse suppositum.

A Hic enim habet locum opinio Ioannis
Scoti, quod ipsa natura Angelica sepa-
rata est suppositum; quæ coniuncta sup-
posito alieno desinit esse suppositum.
Neque est necesse quod sit separata per
terminum additum, sed per negationem;
sicut enim anima est separata à corpore
per hoc ipsum quod non habet illud mo-
dum realem, quo coniungitur cum cor-
pore; & eius existentia est separata per
hoc ipsum quod non est communicata
corpori, vt antea docuimus; ita natura
Angelica per hoc ipsum quod non est
coniuncta supposito diuino, est separa-
ta; & sic separata erit suppositum sola
negatione distinctum à natura.

B Sed tamen contra hanc sententiam
Scoti etiam in natura Angelica subsistē-
te, occurrunt nonnulla argumenta supe-
rius tractata; illud scilicet, quod nomē
suppositi, vel hypostasis non significat
negationem, sed substantiam; sicut hoc
nomen, anima, non significat animam
separatam, sed solam animam significat;
ergo si suppositum, quod est quædam
substantia completa, ex intrinseca ratio-
ne est separatum; non est separatum per
negationem additam, vt anima; sed per
entitatem additam naturæ; quæ natura
ex propria ratione non est separata, sed
est eadem separata, & coniuncta. Præ-
terea natura Angelica non est incommu-
nicabilis, cum possit communicari diui-
no supposito; at Angelicum suppositum
incommunicabile est; sunt ergo res duæ,
altera communicabilis, & altera incommu-
nicabilis; est enim risu dignissimum
interpretari suppositum esse incommu-
nicabile, quia significat ipsam negatio-
nem quæ obstat cõmunicationi. Et hoc
ipsum minimo nixu conuellitur: nam si
suppositum significat quod actu non est
communicatum, illud est communica-
bile in sensu diuiso, sicut tenebrosam
potest illuminari; maximè quia suppo-
situm non significat solam negationem,
sed simul substantiam; substantia autem
quæ communicari potest etiam dum ac-
tu non est communicata, absolutè, &
simpliciter est cõmunicabilis; ergo sub-
stantia Angeli etiam separata, & actu
non communicata est communicabilis;
ergo non est suppositum. Quod si nomē,
suppositum, significat non solum actu
incommunicatum, sed incommunicabi-
le, iam non conuenit nomen istud sub-
stantiæ

Scotus ait
naturam cõsti-
tui suppositum,
non per termi-
num additum,
sed p negatio-
nē alieni sup-
positi, vt de a-
nima separata,
hic p. 2.

4.
Opposita sententia
probatur 1.

Suppositum
significat sub-
stantiam, non
negationem.

Ex intrinseca
ratione est se-
paratum.

Probatur 2.

Responsio.

Refellitur faci-
lè, siue suppos.
dicatur actu in
cõmunicatū,
siue incõmu-
nicabile.

Idem.
Auicen.

S. Thom.

Alb. Magn.
plus ait.

1.
Pars negans
distingui est
Alb. Magn.

S. Thom.

Flandr.

2.
Pars affirmas.
S. Thomas
infra explican-
dus.

Ratio ex parte
subsistentiæ po-
tius est pro ne-
gantibus.

Ostenditur.

3.
Ratio ex assup-
tibilitate discu-
titur.

stantiæ angelicæ, quæ comunicabilis est. Et confirmatur, quia si natura angelica, & suppositum sunt omninò idem, potest Gabriel esse Deus, & assumi à divina persona assumptâ naturâ eius; siquidem nomine Gabrielis significatur sola natura, quæ absque dubio potest assumi; quod tamen consequens Theologi non permittunt. Illud etiam consequitur, ut nomen Gabrielis non significet suppositum, siquidem non significat ullam negationem, sed completam substantiam: non est ergo Gabriel nomen personæ; sed necesse est addere, Gabriel non comunicatus, ut significetur suppositum, siue persona; quod est absurdissimum, & exhibilandum.

His ergo rationibus evidentissimè comprobatur, suppositum angelicū, & naturam non differre sola negatione, neque sola speculatione animi. Quod enim natura creata sit res comunicabilis, suppositū autem res incómicabilis, indicat in rebus ipsis distinctionē.

Confirmatur hæc sententia inductione. Nam suppositum diuinum constituitur hypostatica proprietate; & suppositum omne corporeum constituitur similiter hypostatica proprietate: ergo & in Angelis est concedēda hypostatica proprietate. Et hoc ipsum persuadet ratio nominis; suppositum enim, siue hypostasis significat substantiam completam; nomen autem naturæ significat solam naturam: ergo aliquod complementū est in supposito contentum, quod non continetur nomine naturæ, aut essentiæ.

Vnde eruimus aliud argumentū, suppositum enim, & natura differunt definitione, ut liquet; ergo differunt re ipsa. Quæ cōsequentiā in rebus creatis haud incerta est, ut lib. 1. ostendimus. Dices in definitione suppositi solū addi negationem individui, aut incómicabilis, scilicet qd sit individua, vel incómicabilis substantia. Sed iam ostēdimus suppositū, & naturam non differre sola negatione, si alterum comunicabile, alterum incómicabile esse credatur; ergo necesse est per hanc negationem, indicari in re ipsa aliquid reale quo discernantur.

Adhuc probatur hæc sententia, quia si naturam angelicam subsistentem non distinguamus à supposito nisi sola ratione; posset quis dicere ex natura huma-

na, & cōplemento quodam naturæ fieri quoddam compositum subsistens; quod separatim sit suppositum, & coniunctū diuino supposito iam non sit suppositū, sed natura. Et ita Verbum assumpsit aliquod subsistens, & assumpsit hominem; cui consequenti omnes Theologi refragantur. Dicendum ergo est, cuique naturæ siue increatæ, siue creatæ, addi proprietatem hypostaticam, quæ est actus intrinsecus suppositi, in ipso conceptu suppositi contenta. Et ideò naturæ humanæ nihil additur, nisi hypostatica proprietate, quæ à Verbo assumente cohibita fuit; & ideò non fuit constitutum subsistens humanum, neq; assumpsit hominem. Quod si naturam angelicam assumeret, etiam impediret hypostaticam proprietatem naturæ, & traheret naturam angelicam ad proprietatem hypostaticam diuinam. Et ita suppositum, nomen est commune significans hypostaticam proprietatem, in quacunque natura, siue increata, siue creata.

Est tamen summopere aduertendum hypostaticam proprietatē aliter aduenire naturæ humanæ, aliter angelicæ; ex eo enim quod natura humana non subsistit, ipsa proprietate constituit subsistens, quod non erat: & quia natura angelica per se ipsam subsistit, proprietate adueniens non constituit subsistens, sed aduenit subsistenti ut actus hypostaticus, solū distinguens hypostaticè ab alijs hypostasis, siue suppositis.

Vnde colligimus, quod etsi vtraque hypostatica proprietate suppositi humani, & angelici, eadem distinctione reali à natura discernatur; tamen suppositum ipsum humanum magis distinguitur à sua natura, quàm angelicum à sua: quia suppositum humanum non est humanitas, suppositum autem angelicum est ipsa natura angelica. Idcirco enim quia humana natura non subsistit, suppositū quod subsistit non est natura, sed solū est habens naturam; quod idem dicendum est de omni supposito corporeo. At quia natura angelica subsistit, suppositum, quod est ipsummet subsistens, est ipsamet natura. Atq; ita loquendo simpliciter, & absolute natura angelica non distinguitur à supposito, sed est ipsum suppositum. Probatur, quia ea dicuntur distingui, quorum vnum non est aliud; sed absolute, & simpliciter loquendo suppositum

Concluditur, vnicuiq; naturæ addi proprietatē hypostaticam, ut cōstituat suppositum.

Ad resolutio nē principale Notabile. Proprietate hæc naturæ humanæ constituit subsistentem: Angelicā subsistentem inuenit.

10. Consectariū. In eodē genere distinctionis realis formalis inter naturam, & proprietatem, suppositū humanum magis distinguitur à sua natura, quàm Angelicū à sua. Ostenditur.

Resolutio principalis.

Probatur.

Probatur 3. Alias Gabriel posset esse Deus, & assumi.

Probatur 4. Gabriel non significat negationem illam.

5.

6. Probatur 5. inductione.

Probatur 6. ex significatio ne horum nominum, natura, & suppositum.

7. Probatur 7. ex lib. 1. cap. 32. n. 23.

Responsio.

Refutatur.

8. Probatur 8. ab incómodo.

suppositum angelicum est ipsa natura; ergo absolute & simpliciter non distinguuntur suppositum, & natura: licet secundum proprietatem additam suppositum angelicum a natura distinguatur re ipsa.

Quod si perconteris, qui fieri possit ut cum eadem distinctione inter proprietatem hypostaticam, & naturam in angelo, & in nobis, supposita corporea magis distinguantur a sua natura, quam angelica a sua? Respondendum est euenire id ex diuerso modo compositionis: est enim crassior compositio ex natura materiali, & proprietate; & in eodem genere distinctionis formalis, magis distat proprietate hypostatica a natura materiali. Quod compositio sit crassior ostenditur; quia natura materialis est quasi pars, cum non subsistat; & ita est compositio quasi ex partibus, quia neutra pars est ens simpliciter: ens enim simpliciter est id quod est, quod subsistit: est ergo compositio quasi ex partibus, scilicet ex ijs quae non sunt simpliciter entia. At vero natura angelica quae subsistit, est simpliciter ens, & ipsa est suppositum addita proprietate, & illa coniunctione naturae cum proprietate non fit compositio quasi ex partibus, sed quasi ex ente, & complemento entis. Quod vero in eodem genere distinctionis, proprietate naturae materialis magis distat a natura; ex eo probatur, quia cum sit proprietate subsistentis, non conuenit naturae ut subsistenti, sed solum coniungitur cum illa ut simul constituent subsistentes. At in angelis proprietate hypostatica aduenit subsistenti; & ubi est minor compositio, est maior unitas, & coniunctio.

At vero quoad modum loquendi, ex ipso modo entis oritur magna differentia, quia simpliciter dicimus suppositum angelicum non distinguui a natura; eod quod natura est subsistens, & angelus est ipsa natura angelica; non est autem homo ipsa humanitas, eod quod non subsistat humanitas.

Itaque sicut licet nobis dicere eundem esse Petrum, & Petrum album, & non distinguui a se ipso; licet secundum accidens re ipsa distinguatur: meliori iure licet affirmare naturam angelicam esse ipsum suppositum, & non distinguui a supposito, quod est ipsa natura; quamuis proprietate addita distinguantur: siquidem ipsa proprietate non est accidens, sed com-

plementum naturae: quemadmodum Petrus non distinguuitur a Petro existente; tamen si existentia sit quid additum Petro.

Ad finem quaestionis aduertendum est, quod quia suppositum est id quod est, quod etiam operatur, & accidentibus perficitur; aliquando accipitur suppositum, ut includit haec omnia, quo pacto suppositum angelicum absolute & simpliciter distinguuitur a natura, ut includens naturam, & multa alia. Nos vero loquimur de supposito sola proprietate hypostatica terminato, quomodo collocatur in linea Praedicamenti recta. Hoc enim modo suppositum angelicum est ipsa natura subsistens; est enim idem subsistens, suppositum, & natura.

Confirmatio.

Quod natura angelica non distinguatur a supposito affirmat S. Thomas 1. p. q. 3. art. 3. utrumque enim asseruit scilicet quod forma separate subsistat, & quod sit supposita. Et idem clarius docet 4. contra gent. cap. 55. num. 4. & in 3. d. 5. q. 1. ar. 3. planissime hoc ipsum ait. Et in 1. d. 34. q. 1. art. 1. ait, quibus differunt natura, & hypostasis, necesse esse materiam addi; ergo in angelis expertibus materiae, non differunt natura, & hypostasis. Idem docet planissime q. 7. de potent. art. 4. & in eadem sententiam testatur Avicenna lib. 5. Metaph. c. 5. dicentem, quod quidditas simplicis est ipsam simplex.

Thom. Caiet. ad ar. 3. q. 3. commentatur in hoc assertum Doctoris Sancti, quod non intellexerit supposita angelica non distinguui a natura, sed non distinguui intrinsecè, hoc est, per principia individuaria ipsius naturae, ut ipse clarius explicat lib. de ente, & essentia, cap. 5. & placuit hic commentarius Francisco Ferrar. lib. 1. contra gent. cap. 21. Sed ipse Caiet. postea fuit ab hac opinione emotus 3. p. q. 4. ar. 2. dicens suppositum angelicum etiam intrinsecè distinguui a natura.

At vero Caiet. ait S. Thom. eo loco i. p. q. 3. dixisse non distinguui suppositum angelicum a natura, quia non tractasset adhuc mysterium Trinitatis, quasi resipuerit re melius versata. Prauus est hic commentarius posterior Caietani, & ipse quidem sententiam pro deteriori commutauit. At vero utrumque enunciatum Caiet. poterat

R consenti-

Secundum aptius.

14. Aduertend.

Suppositum aliquando accipitur, ut includens etiam accidentia.

15. S. Thom.

Avicenna.

16. Ad S. Thom. 1. interpretatio Caietani.

Ferrariensis. Caietanus alibi contrarius

2. interpretatio Caietani in S. Thom.

Praua censetur.

Inquit ratio maioris distinctionis suppositi a natura in nobis, de qua proxime.

Responsio. 1. Ratio, est in nobis compositio crassior inter naturam, & proprietatem hypostaticam. Probatur.

In nobis est compositio quasi ex partibus.

In angelo quasi ex ente, & complemento entis.

2. Ratio ulterior, est maior distantia proprietatis hypostaticae a natura materiali. Probatur ex notabili supra.

12. Modus loquendi resolutionis principalis firmatur ex eplis.

13. Primum exemplum.

1. interpretatio potest explicari de nō distinctione per intrinsecā naturā: alius ille locus de distinctione per intrinsecā supposito.

1. interpretatio consona perpetuæ doctrinæ S. Thomæ.

Declaratur. Apud S. Thomā nulla mētio de proprietate hypostatica in creatis sub hoc nomine.

Nec de eius distinctione.

2. interpretatio falsa probatur.

17. Primæ interpretationi obijcitur. 1. S. Thomæ.

Explicatur.

Obijcitur. 2. Idem.

Explicatur.

Probatur explicatio.

consentire, scilicet quod supposita angelica non distinguerentur per intrinsecā naturā angelicā; scilicet per essentialia principia: & quod distingueretur per intrinsecā ipsis suppositis, scilicet per hypostaticas proprietates, quæ sunt intrinsecæ suppositis, ut Caiet. vult 3. p. Neque esset abs re ille prior cōmentarius, nam ex eo quod supposita angelica nō distinguuntur per essentialia principia naturæ, colligitur suppositum angelicum esse ipsam naturam, quod eo loco Doctor Sanctus vult. Et hoc quidem verissimū est nunquam S. Thom. quod legerim, posuisse hypostaticam proprietatē hoc ipso nomine in hypostasi creata, sed principia individuantia in suppositis indicat; quæ quia nulla sunt in natura angelica, ideò concludit non distingui naturam à supposito. De distinctione autem proprietatis hypostaticæ à natura angelica non meminit, fortè quia ea quæstio non agitabatur tunc temporis. Dicendum igitur est secundum sententiam S. Thom. suppositum angelicum non distingui à natura; neque S. Doctorē pœnituit sententiæ, quam iterum tradidit 4. contra gent. & scriptam in 3. sent. non retractavit: sed non distingui ad modū explicatum, quia ipsa natura est suppositum.

Quidam opponunt huic commentario verba quædam Doctoris Sancti 3. p. q. 2. art. 2. vbi ait in omnibus rebus in quibus extra essentiā specificā inveniuntur aliqua, differre suppositum à natura secundum rem; quare cum in angelis accidentia sint extra essentiā, etiā in illis distinguitur suppositū à natura re ipsa. Sed eo loco comparat S. Thom. suppositum cum accidentibus coniunctum, quod certum est à natura differre secundum rem. Et solum suppositum diuinum non differt à natura, cum nullum accidens sit in diuino supposito, sed sola natura. At verò q. 17. ar. 1. ait nullam naturam prædicari de supposito, nisi in Deo. Sed ibi loquitur de natura corporea, & dictio exclusiua non excludit angelicā: subiicit enim hæc verba, *In quo (scilicet Deo) non differt quod est, & quo est, ut in prima parte habitum est.* Recitat S. Thomas eundem art. 3. q. 3. in quo docuerat in solis formis simplicibus naturam, & suppositum esse idem, & ipsam naturam esse id quod est: quare non ne-

gat hoc quod affirmat de natura angelica, sed negat de natura corporea, de qua ipse differbat.

Affirmadum igitur est cum S. Thom. absolutè & simpliciter naturam angelicam non distingui à supposito, quia natura est ipsum suppositum: & tamen rectè sentiendum; id quod S. Thom. non negat, proprietatem hypostaticam addi naturæ angelicæ, ut ea quæ subsistēs producit, fiat incommunicabiliter subsistens. Quapropter in 3. sent. cautè sunt legenda verba illa, *In quantum consideramus essentialia rei, sic dicimus ibi naturam: in quantum autem inuenitur ibi aliquid subsistens, sic dicimus ibi personam.* Loquebatur autem de formis simplicibus, & videtur quod sola ratione distinguat naturam à persona: sed quia dixerat personam esse quoddam subsistens; indicat in formis simplicibus sola consideratione discerni subsistens, & naturam: sed persona addit subsistēti proprietatem qua distinguitur ab alijs. Et eodem loco dixerat S. Thom. personam esse subsistens distinctum; quod repetit 1. p. q. 30. ar. 4. Et hoc nomine subsistentis distincti, includit proprietatem hypostaticam distinguentem.

CAPVT XXIII.

Existencia est res distincta à natura, siue essentia creata.

Post disputationem de supposito, & de subsistentia, quæ maximè conuenit supposito; succedit tractatus de existencia quæ est actus suppositi, ut tota notio suppositi absoluta sit, & perfecta. Primum quærimus, Vtrum existencia sit res distincta ab essentia, & supposito? Quam quæstionem diuidimus in partes quinque.

Prima pars: *Quo sensu essentia rerum dicantur eterna?*

Secūda: *Essentia creatura in diuino exemplari est fundamentum perpetua veritatis, quæ in enunciatione cernitur.*

Tertia: *Essentia rerum ante creationem nihil sunt, & per creationem extra causam fiunt, ita ut sunt.*

Quarta: *Natura siue essentia sic producta est res distincta à sua existencia.*

Quinta: *Distinctio inter essentiam, & existentiam, est absolutè realis.*

PRIMA

18. Resolutio principalis exmēto S. Thomæ.

Idem non negat proprietatem hypostaticam addi naturæ angelicæ.

Obijcitur Idem.

Explicatur.

S. Thom.

PRIMA PARS.

Quo sensu essentia rerum dicantur aeterna?

1. sent. fingēs
essētiale quod-
dam esse reale
quod antece-
dit existētia,
& ipsam scien-
tiam Dei.

Confirm.

Obiectio.

C. Firmiter.

Responsio
relata à
Capreol.

Eam docent
Gandau,
Godofred.
Confutant
Capreol.
Heru.
Soncin.
Scot.

2.
Notabile.
Essentia rerū,
vel sunt incau-
sis, vel extra
causas, vel in
intellectu.
S. Thom.
De essētia in
causis.
Essentiam
esse in causis
non est eā esse
sed posse esse

Eorum qui distinguunt essentiam ab existentia, hoc quoque discrimen nonnulli ponunt inter utraque, quod essentia sit perpetua, existentia autem accidat in tempore; & ita fingunt essentiale quoddam esse rerum, quod antecedit non solum creationem, sed ipsam scientiam Dei. Aiunt enim hominem esse animal, esse aliquid reale; quod esse antecedit veritatem scientiae divinae: quia ab eo quod res est, vel non est, scientia dicitur vera, vel falsa. Et confirmant sententiam, quia essentia hominis est esse animal rationale; & haec essentia est realis; aliam non poterit per creationem produci; est ergo essentia hominis aeterna, sicut aeterna veritas est, hominem esse animal rationale. Essentiae ergo rerum per hoc fiunt, non quod producantur essentiae secundum illud esse essentiae aeternum; sed secundum existentiam, quae aeterna non est. Quod si arguas consequi ex istis, essentiam creatam non fieri de nihilo, quod est haereticum contra illud ex cap. *Firmiter. Qui utramque de nihilo condidit creaturam.* Respondent essentiam creari de nihilo existentiae, non de nihilo essentiae, ut videre licet apud Ioan. Capreol. in 2 d. 1. q. 2. art. 3. Quae est sententia Henrici Gandavi, in sua summa, ar. 2. q. 23. & 25. & quodlib. 8. q. 1. & 9. & quodlib. 9. q. 1. & 2. & Godofredi cum alijs, quos recitat Capreol. confutans eodem loco vanam eorum existimationem. Quod faciunt etiam Heru. quodlib. 11. q. 1. & Paul. Soncin. 9. Metaph. q. 4. & alij Thomistae 1. p. q. 10. art. 3. & q. 46. ar. 1. & Ioan. Scot. d. 36. de eadem re arguit Henricum. Quapropter opus est declarare quoniam pacto essentiae rerum dicantur aeternae, ut inde ducamus argumentum, qua ratione coniungatur essentia cum existentia.

Primum igitur considerandum est, essentias rerum vel esse in causis, vel extra causas, vel in intellectu, ut docet S. Thom. in 1. d. 36. q. 1. ar. 3. ad 2. & d. 38. q. 4. In causis non est essentia formaliter & actu, sed virtute, & potentia; quia est in causa potentia, & virtus producendi rem; & idcirco rem esse in causa, non est rem esse, sed est posse esse; & illud posse

A esse non est in re ipsa aliquid, sed est aliquid in causa; quia est ipsa potentia per quam potest esse id quod potest produci. Iam verò admonuimus quod posse esse, vel significat veritatem propositionis significantis verum, quae veritas in re significata nihil est; vel significat aliquam potentiam reale, qua aliquid potest esse; potentia autem realis non est in re ipsa possibili antequam existat: quod enim non existit, non potest esse causa realis, neque habet potentiam ad causandum. Nulla ergo ratione intelligi potest, quod essentiae rerum, quae non sunt, sed possunt esse, per hoc quod possunt esse, sint aliquid in se ipsis: sed posse illas esse, significat in propositione veritatem, in causa potentiam. Quod docet S. Tho. de potēt. q. 3. ar. 5. ad 2. *Antequam esse habeat nihil est, nisi forte in intellectu creantis; ubi non est creatura, sed creatrix essentia.* Quod parte secunda cap. magis declarabitur.

B De essentia extra causam nihil est, quod dicamus. Est enim essentia extra causam id ipsum quod nominibus essentiarum significatur: homo, verbi gratia, extra causas est homo, & leo est leo; quod non potest intelligi, nisi existat, ut postea dicemus.

C De essentia in intellectu quaedam obervanda sunt. Primum, essentiam apud Philosophos dici naturam specificam expurgatam ab omnibus, quae sunt extra rationem speciei, ut hoc lib. docuimus. Sola ergo essentialia hoc nomine essentiae complectimur, si more philosophico loquendum sit.

D Ex quo principio nulli non noto colligitur, essentiam in intellectu esse invariabilem; quia si intelligendo nihil addamus essentiae quod sit extra essentiam, fieri non potest, ut varietur essentia; neque enim variatur quod semper est idem; sed essentia in intellectu semper constituitur ex iisdem essentialibus, & nihil illi additur: ergo essentia in intellectu variari non potest.

Ex eodem principio colligimus, essentiam in intellectu esse aeternam; quod enim est inmutabile aeternum dicimus; sed essentia a quocunque intelligatur, semper est eadem absque mutatione vlla, utpote ex iisdem, & nullis alijs concreta: ergo in intellectu est aeterna.

Tertio concludimus, essentias rerum in solo intellectu esse aeternas. Nam extra causas Catholicè cōfitemur in tempore

Posse creaturas esse vel significat in propositione veritatem, quae veritas in re ipsa nihil est, vel significat in causa potentiam.

Idem.

3. De essentia extra causas,

Hec non potest intelligi, nisi existat.

4. De essentia in intellectu. Notabile. Essentia apud Philosophos est natura specifica essentialia sola cōpletens, ut cap. 3. p. 1. n. 3. & c.

5. Ex hoc principio,

Consect. 1. Essentia in intellectu est invariabilis.

Ostenditur. Sēper ex iisdem essentialibus, & nullis alijs cōstituitur.

6. Consect. 2. est 2. sent. pars. 1. In intellectu est aeterna.

Ostenditur.

7. Consect. 3. est 2. sent. pars. 2.

In solo intellectu est aeterna.

Ostenditur.

8.

Additamentum.

Est aeterna in intellectu diuino positum; in creato per negationem.

Hæc negatio semper est vera saltem in diuino, id in creato essentia rerum nullo tempore sunt variables

9.

Infertur explicatio 1. ad hæc, Homo est animal rationale. sc. quod illud est, significat conuenientiam prædicati cum subiecto.

Nō significat existentiam, Ostenditur.

Nō significat aliquod esse reale.

Probatur.

Explicatur magis. Si illud, esse, est idem omnino, quod homo, ante creationem homo nihil est:

Si est aliquid præter hominē sequitur 1. nō esse æternū vt nec homo cui conuenit:

Sequitur 2. non esse essentialē.

extitisse; at verò in causa prima fuerunt ab æterno, nō æternitate essentiarū, sed æternitate causæ in qua erant essentia. Cum enim essentia esse in causa nihil sit præter potentiam causæ; essentias fuisse ab æterno in causa creatrice, significat æternam potentiam causæ creatricis: nulla ergo est æternitas essentia finitæ, nisi prout est in intellectu.

Et hoc quidem pacto essentia rerum sunt æternæ in intellectu diuino: at verò in intellectu creato sunt æternæ per negationem, hoc est, nullo tempore variables, siue intelligantur, siue non intelligantur: semper enim hæc negatio est vera saltem in intellectu diuino, quod essentia rerum in intellectu creato non variantur.

Per hoc autem intelliges luculentissimè, quid sit hominē esse animal rationale. Nam illud, esse, non significat existentiam, neque aliquod ens reale, sed significat conuenientiam prædicati cum subiecto, vt aiunt dialectici. Quod illud, esse, non significet existentiam, per se manifestè liquet; dicimus enim hominem esse animal rationale antequam homo sit.

Quod verò illud, esse, non significet aliquid reale probatur, quoniam homo antequam creetur vel est in causa, vel in intellectu; esse in causa significat potentiam causæ, esse in intellectu significat veritatem cognitam, vel etiam mentis intelligentiam; ergo extra potentiam causæ, & extra intellectum, illud esse ante creationem nihil est. Explicatur adhuc magis, quia illud esse vel est ipse homo, vel aliquid præter hominem; si illud esse est idem omnino quod homo, nihil est extra causam, & intellectum: homo enim antequam creetur, nihil est; ergo & hominem esse animal rationale, nihil est.

Quod si hoc esse, est aliquid præter hominē; cum hoc ipsum esse homini conueniat; consequitur potentiam chimericæ fictionis, vt homo quidem non sit æternus, & habeat esse quoddam reale æternum. Præterea consequitur cōtradictorium sententiæ, quam pertinacissimè tuentur, scilicet quod illud esse animal rationale, nō sit essentia hominis; siquidem est aliquid præter essentiam: quicquid autem extra essentiam accipimus, non est essentialē. Quod si esse animal rationale est idem omnino quod homo, certè æternum non est, cum homo non

fit æternus. Concedant igitur vel inuiti, quod illud esse non est essentia, neque existentia, sed conuenientia prædicati cum subiecto: conuenientia autem hæc, est realis identitas; nō in re ipsa, sed animo apprehensa, vt postea elucidabimus.

Sed melius dicendū est cum S. Thom. de potentia, q. 7. ar. 1. ad 1. quod, esse, aliquando significat existentiam, aut essentiam; aliquando significat veritatem propositionis, etiam in ijs, quæ non habent esse, quod Aristot. docuit 5. Metaph. tex. 13. & S. Thom. commentatur, quod hoc, esse, significat compositionem propositionis, quam facit intellectus componens & diuidens. Et 1. p. q. 3. ar. 4. ad 2. eodē modo interpretatur quod hoc, esse, significat compositionem propositionis, quæ anima adinuenit coniungens prædicatū subiecto. Quod vt dicam clarissimè; verbum, esse, significat affirmationem; non est, negationem mētis, iuxta illud Pauli.

Non fuit est & non, sed est in illo fuit: hoc est, Non negavi quod affirmaueram semel, sed semper idem asseueravi quod dixeram. Est enim nobis inditus à natura intelligendi modus, vel componendo quo affirmamus, vel diuidendo quo negamus. Hoc igitur verbum, esse, voce, aut scripto expressum indicat assensum animi: & quia significamus rem medio conceptu; significat quoque rem prout est in intellectu; itaque significat simul compositionem intellectus, & rem quam intelligimus componendo. Et idcirco S. Thom. in cōmentario Metaph. dixit melius legi quod, esse, significat, quia verum est aliquid dictum; & non ita benè legi, quod, esse, significat veritatem rei. Et 1. p. consentaneè loquitur ad hunc cōmentariū, dicens, hoc, esse, significare compositionem mentis; & non dicit significare veritatem, quia hoc, esse, nō significat veritatem formalitè, sed significat rem ita esse vt intelligitur; quod est significare simul rem & compositionem intellectus; & hoc est significare veritatem in actu exercito. In re igitur significata hominē esse animal nihil significat, nisi hominē; sed significat simul in mēte illam affirmationem, qua aimus hominem esse animal.

Quamobrè hoc, esse, nihil est, nisi ipsa affirmatio in mente conformata cum re intellecta: & ita elucidat Doctor Sæctus scitum & manifestum esse Deū esse, sed esse Dei non esse scitū, aut manifestum: Nam

Illatum: Illud, esse, nihil est nisi ipsa affirmatio in mente conformata cum re intellecta.

Conuenientia hoc loco est realis identitas non in re ipsa, sed animo apprehensa.

10.

Explicatio 2. melior.

S. Thom.

Verbi, esse, 1. significatio, seu 1. modus, 2. modus.

Aristot.

S. Thom.

Hoc 2. modo significat veritatem propositionis, id est, compositionem, seu affirmationem, & neg.

Idem

2. Corint. 1. explicatur.

Verbum, esse, significat assensum seu compositionem animi & simul medio assensu rem, quæ intelligimus componendo, seu re prout est in intellectu.

S. Thom. vbi supra 1. locus.

2. locus.

Illud esse, significat veritatem in actu exercito.

11.

Illatum: Illud, esse, nihil est nisi ipsa affirmatio in mente conformata cum re intellecta.

Nam

Exemplū ex
S. Thom.
Scitum, & ma-
nifestū est Deū
esse, sed esse Dei
nō est scitum,
aut manifestū,
vt lib. 1. cap. 8.
n. 11.

12.
2. Explicatio-
nis summa.
Hominē ef-
se animal, in re
ipsa nihil est,
nisi homo: sed
formaliter est
affirmatio.

13.
Pro. 1. sent.
obiectio
ex 1. loco
S. Thom.

14.
Pro solut.
1. aduert.
Essentia se-
cundum se nō
est in causa.
Ratio.

Non est extra
causas.
Ratio.

Non est in in-
tellectu.
Ratio.

15.
2. aduert.
Essentia secun-
dum se est cog-
nita præcis
omnibus, que
non sunt essen-
tialia, antequā
consideretur in
causa, aut ex-
tra causam, aut
in intellectu p
notitiā reflexā

Nam hoc enunciatum, scimus Deum ef-
se, significat quoque scimus verè affir-
mari à nobis Deum esse, nam certè Deus
est: sed ipsum esse, quod est diuina essen-
tia, non est scitum, aut manifestum. Itaq;
scio Deum esse, quia scio verè copulari
Deum, & esse siue existentiam; sed exi-
stentiam Dei non scio, quia ignoro quid
sit.

Euincimus igitur, quòd hominem ef-
se animal in re ipsa nihil est, nisi homo:
sed formalitèr est quædam compositio
in mente, scilicèt affirmatio, quam signi-
ficat verbum, est; sicut, non est, significat
negationem.

Sed adhuc expendendum est id quod
docet S. Thom. in illo commetario, Es-
sentiam secundum se esse ens primo mo-
do, scilicèt ens reale; at verò secundo
modo vt esse significat compositionem,
accidere essentia esse ens. Nam si hoc
esse quod in mente cernitur, accidit es-
sentia; fit vt essentia secundum se, ante-
cedat omnem intelligentiam; & prouolu-
imur in opinionem Henrici, quam ra-
dicitus euellere conamur.

Propter hoc ponderandum est, quòd
essentia rerum secundum se, neque sunt
extra causam, neque in causa, neque in
intellectu: quia si essentia secundum se
esset in causa, eius essentia esset quædam
possibilitas, quæ in causa est; & nunquā
posset esse extra causam, quia mutaretur
essentia, quæ est immutabilis. Et si
esset secundum se extra causas, semper
esset extra causas; quod est hæreticum,
cum omnis essentia creata sit in tempo-
re. Quòd si secundum se esset in intelle-
ctu, esset ens rationis, cuius essentia est
quid intellectum, quod non existit neq;
potest existere. Ergo essentia creaturæ
secundum se, neque est in potentia, ne-
que extra potentiam, neque in intelle-
ctu. Vbi igitur gentium erit?

Aduertendum est, essentiam secundū
se esse cognitā præcis omnibus, quæ
non sunt essentialia; qua præcisione fa-
cta reflectitur intellectus ad essentiam
sic præcisam, & aduertit omnia illa essē-
tia accidere, quia neutrum horum clau-
ditur in essentia sic præcisā, neque esse in
causa, neque esse extra causam; neque
ipsum intelligi clauditur in ipsa essentia;
sed omnia hæc accidunt essētia. Aduer-
tit enim ratio aliud esse essentiam, quā
intelligit, & aliud essētia intelligi à se.

A Hac ergo ratione magis exaggeratur
figmentum Henrici; quia essentiam sic
præcisam, qualem solus intellectus po-
test præsciendere, cogitavit aliquid esse
in rerum natura; quæ in sola illa præci-
sione separata est ab omni conditione,
vt neque in actu sit, neque in potentia,
neque secundum se in intellectu: quia
in hoc ipso statu præciso, intelligendi vi
designatur essentia, antequam conside-
retur aut in causa, aut extra causam, aut
in ipso intellectu per notitiā reflexā.

Nulla ergo est consequentia, Accidit
essentia intelligi; ergo ante intellectum
est: Neque enim est sensus quòd essentia
antecedenti adueniat intelligi, quo pa-
cto substantia adueniat id quod accidit;
sed essentia præcisā ab intellectu illam
speculante, siue intelligente, accidere
dicitur quidquid non est intra ipsam ra-
tionem cognitā; quodam amplo lo-
quēdi modo, quo dicitur accidens quic-
quid non est essentialē intra ipsam ra-
tionem essentia conclusum. Et quoniam
accidens saltē nostro intelligendi mo-
do est posterius ea re cui accidit, ipsa es-
sentia est prius in intellectu, quā essē-
tia cognita, sola prioritate rationis, qua
cognitum additur essentia; additur autē
cognitione reflexa, qua cognosco essen-
tiam esse cognitā. Igitur essentia in
ipso intellectu præcisā ab omnibus per
conceptum directum, ex ipso modo in-
telligēdi, quo illam sic intelligimus sine
alijs; hoc, inquam, modo cognita secun-
dum se, neque est in potentia, neque in
actu, neque in intellectu est vt cognita
cognitione reflexa; quia nihil horum in-
cluditur in illa præcisione: quòd autem
sit intellecta, est quid additum per secū-
dam cognitionem reflexam. Et ita acci-
dit essentia cognosci. Et rectissimè di-
xit S. Thom. quòd esse vt significat cō-
positionem propositionis accidit essen-
tia, scilicèt essentia secundum se in illa
præcisione; qua tamen præcisione non
est extra intellectum, cum sit in illo pri-
mā cognitione directā.

C Sed videtur essentia secundum se non
esse ens reale, siquidem non est ens in
potentia, neque ens in actu; sed neque
ens rationis est, quia secundum se nō est
in intellectu; entia autē rationis in solo
intellectu habent esse. Ad absoluendam
quæstionem recolenda sunt animo, quæ
antea tractauimus de natura communi
secun-

D Sed videtur essentia secundum se non
esse ens reale, siquidem non est ens in
potentia, neque ens in actu; sed neque
ens rationis est, quia secundum se nō est
in intellectu; entia autē rationis in solo
intellectu habent esse. Ad absoluendam
quæstionem recolenda sunt animo, quæ
antea tractauimus de natura communi
secun-

Ex his exagge-
ratur figmen-
tum i. sen.

16.
Solutio.
Huius, Accidit
essentia intel-
ligi, nō est sen-
sus quòd essē-
tia antecedenti
adueniat, sed
quòd intra es-
sentia præcisā
rationem for-
malem non sit
intelligi.

Essentia est in
intellectu per
conceptum di-
rectū pri^o prio-
ritate tantum
rationis, quā
essentia cog-
nita, seu prius
quam cognitū
additur essen-
tia; additur au-
tem per cogni-
tionē reflexā.

S. Thomas
Essentia secū-
dum se in illa
præcisione est
in intellectu,
primā cogni-
tione directā,

17.
Instantia.
Pro solut. re-
colendum ex
c. r. p. 1. 2. & 3.

vbi de natura præcisa à singularibus coniuncta cū illis & vna &c.

Sic natura secundum se præcisa ab omni modo, seu statu entis, hac præcisione est vnitate præcisionis ab istis modis, seu statibus, & sic vna coniungitur cum illis.

Natura sic præcisa vni, seruata sua vnitate, accidit esse in potetia, aut in actu, aut in intellectu.

18. Discrimen inter naturam præcisam coniunctionem cum singularibus, & coniunctionem cum modis entis. In hac non distinguimus etiam ratione vnā rem ab alia.

19. Aduert. Isti modi entis nō sunt modi reales. De esse in intellectu patet. De esse in potentia contra *Fons. 5. mt. c. 28. q. 4. se. 2* Probatur.

secundum se; nam quadam operatione intellectus, qua scilicet ipsa natura cognoscitur simplici intelligentia, est separata à singularibus; & alia operatione componente coniungitur cum singularibus. Petrus enim est homo, & Paulus est homo; homo autem specie idem. Ista autem identitas naturæ communis, quæ est eadē in omnibus indiuiduis, est identitas præcisionis, sicut & vnitas; qua identitate, & vnitate rationis, vnus & idem homo specie, est in multis singularibus, à quibus distinguitur sola ratione. Ad eundem modum natura secundum se præcisa ab omni modo entis, quia secundum se, neque est in potentia, neque in actu, neque in intellectu; hac, inquam, præcisione est vna, & eadem, identitate quadā præcisionis, vt est præcisa ab istis modis, siue statibus entis. Quæ præcisa vna & eadem natura, ipsa identitate, & vnitate præcisionis, coniungitur cum varijs modis entis, quia aliquando est in potentia; aliquando in actu, & aliquando in intellectu; vel etiam in intellectu diuino perpetuò est. Itaque accidit naturæ sic præcisæ vni, & eidem, seruata sua vnitate præcisionis, accidit, inquam, illi esse in potentia, aut in actu, aut in intellectu: sed modò consideratur in potentia, modò in actu, vel etiam aliquando in intellectu cognitione reflexa.

Attendendum igitur est perspicaciùs, quòd quando naturam cōmunem præcisam à singularibus coniungimus cum illis, enunciando Petrum esse hominem, Paulum esse hominem; distinguimus ratione Petrum & hominem; quorū vtrūque est res, sed sola ratione sunt res distinctæ. Quando verò naturam præcisam ab omni modo entis, coniungimus cum ipsis modis entis; non distinguimus etiā ratione vnā rem ab alia; sed eidem rei scilicet naturæ præcisæ secundum rationem, addimus modum entis, scilicet quòd sit in potentia, vel in actu, aut in intellectu.

Quo in loco illud aduertendū est scitu dignum, quòd isti modi entis sola cōsideratione intellectus attribuuntur enti, & nō sunt modi reales, neque extrinseci, neque intrinseci. Et vt omittamus esse in intellectu quòd est intelligi, & nulla res est: esse in potentia nō est modus realis, quicquid alij dixerunt. Nam essentia dum est in potentia nihil est, nihi-

A li autem nullus modus realis est, cum modus realis in rebus ipsis extra causā inueniatur; res enim in causa non est res ipsa, sed si quid est, est ipsa causa, siue potentia causæ, vt probauimus. Sed neque esse extra causam est modus entis realis: non est extrinsecus modus additus, quia res extra causam nihil est, nisi res ipsa, quæ antea fuerat nihil: sed neque est modus intrinsecus; nam ij modi intrinseci essentialia sunt, & intimi; sed esse extra causam non clauditur in ratione formali essentialium: ergo esse extra causam non est modus intrinsecus essentialis finitæ, aut rei cuiuscunque finitæ.

B Distinguit ergo ipsa ratio hos modos entis, propter suum modum intelligendi: cum enim intellectus obiectum adæquatum sit ens, nos verò intelligamus etiam non entia; intelligimus id quòd est in potentia per modum entis, cum re ipsa nihil sit; & id quòd est in intellectu, intelligimus quoque per modum entis, cum esse in intellectu nihil sit. Et vt id quòd re ipsa est ens scilicet extra causas, secernamus ab ente in potentia, & ente in intellectu, appellamus ens in actu, & intelligimus hoc verum ens extra causam, quòd solum est ens, per modum entis in actu; cum iste modus entis sit modus intelligendi, non modus rei. Natura ergo præcisa ab istis modis, sola ratione distinguitur à natura coniuncta cum iisdem; quia sunt modi entis sola ratione additi ad naturam ipsam.

D Si verò comparemus naturam in potentia, & in intellectu, & in actu extra causas, qui sunt tres status naturæ; dicendum est naturam in potentia, & naturam in actu extra causam distingui reali distinctione negatiuè, vt nihil & ens, quòd postea docebimus: neque enim distinguuntur re ipsa per modos entis à ratione excogitatos, sed quia ens in potentia est nihil re ipsa, & ens in actu est verum ens. Nam esse in potentia est modus entis additus naturæ ab intellectu præcisæ, quæ re ipsa est nihil: natura ergo quæ dicitur esse in potentia, si secundum rem comparetur cum vera natura, quæ dicitur esse in actu, distinguuntur vt nihil, & res aliqua; licet modi entis in potentia, & in actu sola ratione distinguantur, vt potè à ratione excogitati, & nihil reale significantes: quo magis cōuincitur eos non

De esse extra causam, Probatur. Non est modus realis extrinsecus. Non intrinsecus.

20. Illatum: Distinguit ipsa ratio hos modos propter suum modum intelligendi, scilicet per modum entis id quòd re ipsa est nihil.

Intelligimus verum ens extra causam per modum entis in actu, cū iste modus entis sit modus intelligendi, nō modus rei.

21. Distinctio inter hos tres modos, seu status naturæ.

1. dictum: Inter naturam in potentia, & naturam in actu est realis distinctio negatiuè, scilicet vt inter nihil re ipsa, & ens re ipsa.

Tamen modi entis in potentia, & in actu sola ratione distinguuntur.

2. dictum:

Natura in intellectu, solo modo cogitandi addito distinguitur à natura in re ipsa.

Ostenditur 1. de natura in re ipsa prout est nihil seu es in potentia.

Ostenditur 2. de natura in re ipsa prout est verum ens, seu ens in actu.

22.

Instantie
1. solutio:

Essentia realis est essentia possibilis, scilicet quæ potest esse, siue sit, siue non sit.

23.

Essentie possibilis acceptio, ut possibile significet veritatem propositionis.

Alia acceptio essentie possibilis appellatio extrinseca, in qua acceptio essentie realis est, quæ per effectricem potentiam potest produci. Improbatur 1.

Improbatur 2.

Res quæ existunt, posse esse per causam effectricem, facit dubiū sensum, & falsum si compositus sit.

Prior acceptio præfertur ut potest complectes essentiam diuinam, & res adhuc non existentes, &c.

non esse modos intrinsecos. Natura autem in intellectu, solo modo cogitandi addito distinguitur à natura in re ipsa.

Quapropter si natura est in potentia, & est re ipsa nihil, natura in intellectu distinguitur à nihilo sola ratione; quia id quod re ipsa nihil est, apprehendimus ut ens. Quod si natura est extra causas, ipsamet natura est in intellectu sola ratione distincta per modum entis additum, scilicet prout est in intellectu, vel prout est in re. Hæc autem omnia in questione ista non modò notanda sunt, sed memorie etiam commendanda, ut disputantibus præstò sint.

Declarandum iam est, quomodò essentia secundum se præcisa ab omni statu, siue modo entis, intelligitur esse realis. Et dicimus breuiter, atque absolute, essentiam realem esse possibilem, scilicet quæ potest esse: cum enim essentia dicatur ab esse, & non semper existat, & sit; semper autem possit esse, etiam dum est; rectè colligitur essentiam realem esse essentiam possibilem, quæ potest esse siue sit, siue non sit. Itaque omnis essentia secundum se est possibilis; & sic præcisa accidit esse, aut non esse.

Liquet tamè ex dictis, essentiam possibilem accipiendam esse, ut possibile significet veritatem propositionis. Nam si possibile significet physicam potentiã in rebus possibilibus, res adhuc nõ existentes non dicerentur posibles, nisi appellatione extrinseca; quia in illis nulla potentia est; sed possunt dici posibles per potentiam extrinsecam: & hoc pacto essentia finita realis ea est, quæ per effectricem potentiam potest produci. Sed tamen hæc explicatio minùs placet; tum quia eo modo sola essentia finita est possibilis; essentia autem infinita, quæ non habet causam, non est isto modo possibilis, quia non potest esse per aliquam causam: tum etiam quia res quæ existunt, posse esse per causam effectricem, facit dubiū sensum; & est falsa propositio in sensu composito, quod existens possit esse per causam, scilicet quod manens cum existentia possit produci. Melius ergo dicitur essentia realis, essentia quæ potest esse; nam & essentia diuina, quæ est necessaria, potest esse; & pariter quæ sunt, & non sunt possunt esse. Est autem hoc prædicatum commune omnium naturarum in quocunque statu, siue naturæ

A in potetia, siue in actu, siue in intellectu: semper enim eadem est natura, siue essentia, quæ potest esse; natura autem in potentia dicitur, quæ adhuc non est; & in actu, quæ iam non est in potentia. Et ita hæc quidem distinguuntur, ut ex dictis constat.

Aliter quoque potest dici, & satis propriè realis essentia ea, quæ est capax existentie, sicut homo dicitur capax discipline; non quod homo, verbi gratia, antequam producat extra causam sit subiectum existentie physicæ quãdam potentiã, sed quod ipsa essentia cuiuscunque rei hoc sibi vendicat, ut possit à Deo accipere existentiam. Quod est consentaneum communi sententiæ quod ens sit id quod aptum est esse; tametsi antequam producat essentia, nulla in se rei physica aptitudo ad existendū. Itaque sicut dicitur homo risibilis antequam sit, quia vendicat sibi hanc affectionem; ita omnis realis essentia est capax existentie, & apta existere. Qui autem existentiam non discernunt ab essentia, non probè explicant essentiam aptam existere, ut postea videbimus.

Evidentissimum igitur est, essentias finitas antequam producantur nihil esse extra intellectum; nam in intellectu aliquid sunt, quia hoc ipsum aliquid conuenit rebus in intellectu, sicut & ens, & prædicata alia. Et eodem modo, hominè esse animal, est ipsa essentia hominis in intellectu, ut explicauimus: sed extra intellectum nihil est præter potentiã causæ in qua est; aliàs essent ab æterno creaturæ extra Deum, quod meritò numeratur inter errores Vviclephi ab Vvaldensi lib. 1. doct. fid. cap. 8. & esset extra Deum numerus infinitus rerum, quod fingi non potest: & essentia vniuersales, & communes in illa communitate esset res veræ, essent siquidem species extra singularia; nisi placeat ipsa singularia fuisse ab æterno omnia extra Deum: & fuisse vera entia ea, quæ neque existebant, neque poterant operari; & iterum fuisse extra Deum, & non extra causam, cum Deus sit causa omnium rerum: & fuisse vera entia, quæ causam non habuerint, & tamen non fuisse increata. Si, inquam, hæc omnia placeant, liceat delirare Philosophis, & quod magis pudendum est, liceat hoc quoque Theologis.

24.

2. Solutio: Essentia realis est, quæ est capax existentie. Explicatur. Ipsa essentia cuiusque rei hoc sibi vendicat ut possit à Deo accipere existentiam.

Exemplum:

25.

2. Sent. quoad 1. partem, ostenditur.

Quoad 2. p. ostenditur. 1. detegendo errores 1. sent. 1. error Vvicleph. Vvalden. 2. error. 3. error Platonicus. 4. error. 5. error. 6. error.

Notandum:

25.
7. error
dissipans crea-
tionem rerū.

Responsio
vt n. 1.

Confutatur.

C. Firmiter.
26.

Traditorum
summarium.

Additamentū.
Essentia rerū
sunt quoq; per-
petua in sin-
gularibus ne-
gatiuē.

Ratio.

Præterea hæc doctrina absque vilo dubio dissipat creationem rerum. Nam si essentia rerum secundum se sunt ab æterno extra Deum scilicet à Deo distinctæ reali distinctione, certè non possunt creari; nam quod creatur, de causa procedit in qua erat; quod verò in causa non erat, non potest de causa prodire: ergo si ipsa essentia est extra causam ab æterno, non prodit de causa, neque creatur. Neque etiam creatur de nihilo, quia iam erat aliquid. Illa autem responsio superius commemorata quòd procedat de nihilo existentia, nulla est, neque potest constare. Nam quòd existentia ante creationem fuerit nihil, commonstrat existentiam creari; quia fuit nihil, & postea est aliquid: sed essentia ipsa, quæ creatur de nihilo, oportet vt fuerit nihil; vel quod sequitur euidentissimè, non fit de nihilo; siquidem antea nõ erat nihil, sed verum ens, contra illud ex cap. *Firmiter. Utramque de nihilo condidit creaturam.*

Colligimus ergo essentias rerum esse æternas in intellectu, vt declarauimus; & addimus esse quoque perpetuas in singularibus negatiuē; quia nullo tempore definitæ sunt, quia eadem essentia identitate præcisionis sunt in singularibus tempore decedentibus, & nullo sunt tempore coangustatæ; at verò ipsam identitatem præcisionis in intellectu habent. Quamobrem extra intellectum, & causam, nulla entia æterna sunt, sed fuit æternum nihil nullis rebus existentibus extra Deum.

PARS SECVNDA.

Essentia creatura in diuino exemplari est fundamentum perpetua veritatis, qua in enunciatione cernitur.

I.
De enunciatīs
perpetuæ veri-
tatis quæst. an
sint vera ante
rerum existen-
tiam.

Ratio dubit.
pro parte neg.

Cōfirmatur.

EX ista disputatione oritur alia de enunciatīs perpetuæ veritatis, quæ quidè videntur esse falsa ante rerum creationem. Quò enim fieri potest vt homo ante creationem sit nihil, & sit simul animal rationale, viuens & sensu præditum? nam si homo est omnia hæc, aliquid sanè est, non nihil. Præterea, si ante existentiam rerum nulla est essentia, quid rei significatur per hæc enunciatia, nisi essentia? ergo falsa sunt, siquidem non

est id quod significant. Et hoc sibi sunt qui suadere possint?

Nos diximus libr. 1. cap. 36. p. 2. de enunciatīs ab æterno veris, quæ in intellectu diuino, eo quo fuerunt modo, fuere verissima: sed quia non est necessarium præsentī quæstioni proponere enunciatia æterna; nunc temporis non existentibus rosis, affirmat quis rosas esse viuentes, quæritur vtrū verum enunciet an falsum?

At verò vt quæstio diluatur, quædam ambiguitas exponenda est. Nam si verbum, est, significat existentiam, antequam rosæ sint, impossibile est eas esse viuentes, hoc est, eas existere viuentes, cum prorsus non existant: quo pacto intelligendum est, quod Comment. ait libr. 1. Physic. tex. 63. quando res definit esse, perdere nomen, & definitionem: quia rosa quæ interijt, rosa non est, neque viuens; quia non existit rosa, neque existit viuens. Et Aristot. docuit sublatis primis substantijs tolli secundas: quia intereunte homine, animal quoque interit: & homine genito gignitur animal: & ad hunc sensum eadem actio, qua homo fit, fit homo animal, quæ hominis productio efficit, vt homo sit animal, hoc est, vt existat homo animal; vt obseru-

runt Heruæus quodlib. 1. q. 10. Paul. Sôcin. lib. 5. Metaph. q. 10. & Iauell. q. 12. Alter est sensus iste germanus harum enunciationum, homo est animal, rosa est viuens, vt verbum, est, non significet existentiam, sed compositionem mentis siue affirmationem, vt libr. 1. explicauimus. Et quia per has enunciationes aliqua res significatur, putà homo simul & animal, rosaque & viuens, antequam hæc res sint, valde est dubium quid significetur, quod verum sit. Quare & nonnullis placuit eas esse contingentes, & rebus significatis non existentibus esse falsas: productis verò & existentibus esse veras.

Nihilominus cōcors iudicium Theologorum, Philosophorumq; testatur esse necessarias, & perpetuò veras. Quod palàm docuit Aristot. libr. 1. periherm. & aliàs sæpius. Nam etsi ille credidit mundum extitisse ab æterno, & species rerum ab æterno extitisse: tamen rectè agnouit quasdam rerum species oriri, & interire stans temporibus, vt herbas, & flores, & rerum accidentia: de quibus tamè est

Quorundam
consensio.

2.
Quæstionis
propositæ ex-
emplum:
Vtrū rosis v. c.
existentibus
hæc sit vera,
Rosæ sunt vi-
uentes?

3.
1. sensus verbi,
est, vt signifi-
cet existentia.
In hoc sensu
resol. negat.

Comment.

Aristot.

Hominis pro-
ductio efficit,
vt sit homo a-
nimal, hoc est,
vt existat ho-
mo animal.

Heru.

Socin.

Iauell.

2. sensus ger-
manus vt sig-
nificet compo-
sitionem me-
tis, seu affirma-
tionem.

Circa quæst.
1. Sententia,
eas enunciatio-
nes esse cōtin-
gentes, & esse
falsas rebus sig-
nificatis non
existentibus.

4.
Vera sentent.
eas esse necessa-
rias.

Aristot.

est scientia, & necessaria pronunciata. Et S. August. lib. 2. de lib. arb. c. 8. affirmat, perpetuò verum esse, quatuor & tria esse septem, etsi nihil sit quod numeretur. Eademque est concors Theologorum, Philosophorumque sententia quaedam esse enunciationes necessarias, perpetuòque veras.

Ad quæstionem igitur propositam, quomodo fieri possit ut hæc enunciationes sint æternæ veritatis ante res conditas. Respondet S. Thom. 1. p. q. 16. & alijs in locis eas esse veras in intellectu æterni Deitatis.

Quidam verò arbitrantur non rectè explicasse S. Thom. veritatem perpetuam horum enunciatorum, meditando illam in diuino intellectu; in quo non solum est æternum hominem esse animal, sed me quoque scribere, quod est contingens, est in scientia Dei æternum: tum etiam quia hæc enunciata vera sunt, non quia ipsæ rerum essentiæ futuræ aliquando sunt, quæ ab æterno cognoscuntur; sed quia etiam non futuris essentijs, constant vera enunciata de essentijs, ut liquet: Nam etsi homo futurus non esset, fuisset æterna veritas, hominem esse animal rationale. Præterea, quia hæc non sunt vera, quia cognoscuntur à Deo; neque enim fiunt vera ab intellectu diuino speculante, qui non est causa rerum; neque ab intellectu diuino practico, qui est cum voluntate libera cõiunctus: homo autem est animal rationale, non quia Deus voluit, neque quia Deus cognouit; sed (vt inquirunt) etiam excluso intellectu diuino, est verum, hominem esse animal.

Hi Doctores in confutanda sententia S. Thom. decipiuntur primùm per quædam incogitantiam, non attendentes enunciata ad intellectum pertinere, & ab æterno non potuisse esse vera, nisi in solo diuino intellectu, in quo ipso non erant formalitèr, quia Deus non intelligit enunciando vt nos, sed erant obiecta cognita, vt docuimus lib. 1. Igitur in intellectu diuino, sunt omnes res & possibiles, & actu existentes in tempore aliquo: & quia in intellectu diuino est præfens intellectus ipse creatus, siue possibilis, siue existens; enunciationes intellectus nostri, quæ ibi sunt præfentes, quædam sunt necessariæ, & perpetuæ veritatis, vt hominem esse animal, quædam

A sunt contingentes, vt me scribere. Est ergo discrimen ab æterno in intellectu diuino, inter enunciationes necessarias, & contingentes. Itaque Deus scientiã suã cognoscit hominem simpliciter, vel futurum, vel solum in potentia sua, si nullus futurus fuisset; sed in nostro intellectu cognoscit hominẽ esse animal, quod est quoddam enunciabile perpetuæ veritatis, & nihil est re ipsa, nisi homo. Non ergo cognoscit hominem esse animal ab æterno, quia decreuerat hominem creare in tempore: quis enim tam craftæ mentis fit, vt hoc dixerit? sed cognoscit ab æterno enunciatum istud, Homo est animal, & quod sit verum, & necessarium in intellectu nostro.

B Alius error accidit in illa confutatione doctrinæ S. Thomæ, quod illi existimant, verum esse in rebus absque ordine ad intellectum, quod lib. 3. commonstrauimus esse falsum. Ibi etiam ostendimus quod verum vt est obiectum intellectus speculantis, solo nomine verum dicitur; & ita verum esse, est verè cognosci. Quo loquendi modo hæc ab æterno non sunt vera, nisi quatenus cognoscuntur esse vera ab intellectu diuino speculante: sed verum quod ducitur ab intellectu practico, ante creationem non est in rebus, est tamen in causa. Et idèò hominem esse animal rationale, est verum in potentia ante creationem; hoc enim verum ab intellectu practico, est passio entis creati: & ante creationem, sicut homo non est ens, nisi in potentia causæ; ita neque verum, nisi intellectu practico diuino, vt post pauca explicabimus. Sed hoc ipsum quod adhuc in re non est verum ens, in intellectu speculante apprehenditur vt ens, & verum; sicut homo non creatus, qui nihil est, apprehenditur sub ratione hominis, & entis: secluso verò intellectu diuino nullum est verum omninò, vt lib. 3. luculentissimè commonstrauimus. Concedimus ergo illud verum quod est in intellectu practico conformabile, non fieri verum ab intellectu diuino speculante, neque verò ab intellectu practico, quia esse possibile non fit, sed est ipsa potentia per quam potest fieri: illud autem verum conformabile intellectui practico, ante creationem est vt verum possibile; sed secluso intellectu diuino nullum est verum, quia neque est conformabile intellectui practico,

no, quædam sũt in intellectu nostro necessariæ, quædam contingentes.

Ad 2. obiect. Deus scientiã suã cognoscit hominem, vel futurum, vel pure possibilem: sed in nostro intellectu cognoscit hominẽ esse animal.

8. Ad 3. obiect. Verum non est in rebus absque ordine ad intellectum, vt lib. 3. cap. 5. p. 2 n. 4.

Enunciata hæc ab æterno sunt vera per denominationẽ extrinsecam, idq; non nisi quatenus ab intellectu diuino speculante cognoscuntur verè, seu esse vera.

Verum ab intellectu practico ante creationem non est in rebus, cum sit passio entis creati, est tamè in causa.

Verum conformabile intellectui practico ante creationem est vt verum possibile, esse autè possibile non fit,

Secluso intellectu diuino nullum est verum,

S. August.

Ad rat. dubit.

Responsio S. Thom.

6. Contra eam Soar. in met. disp. 31. se. 12 1. Obiectio.

2. Obiectio.

3. Obiectio.

7. Ad 1. obiect.

Enunciata ad intellectum pertinent.

In solo diuino potuerunt ab æterno esse vera enunciata de quibus hic, in quo ipso non erant formalitèr, sed obiectiue.

Enunciationes intellectus nostri quæ in diuino sunt præfentes ab æter-

B

C

D

practico, neque cui possit conformari intellectus speculatiuus. Et hæc nobis ratio persuadet; quia omne verum reuocandum est ad primam veritatem, quæ est in diuino intellectu, qua ablata nullum est verum. Facile est carpere doctrinam S. Thom. sed cauedum est quam sit difficile expugnare.

Constat igitur has enunciationes non esse ab æterno veras, nisi in intellectu in quo est prima veritas, sed adhuc est dubium non quidem de veritate formali, qua formaliter intellectus est verus, sed de causa veritatis. Hoc enim spectat quæstio tota. Nam etsi hæc enunciationes potuerint esse veræ ab æterno in diuino intellectu, quæ veritas æterna est; non tamen apparet quomodo fuerint veræ nullis rebus existentibus: quia nullæ erant res, quibus conformaretur diuinus intellectus. Ab eo enim quod res est, vel non est, intellectus est verus, aut falsus; ergo nullis rebus existentibus, cum res ipsæ cognitæ sint causa siue fundamentum veritatis in cognoscete, nulla potuit esse de illis rebus vera cognitio. Et quoad hoc eadē quæstio est in nostro intellectu. Cum enim dicimus rosa est viuens, non existente rosa, videtur esse falsa affirmatio, cuius nulla sit causa, siue fundamentum in re cognita, cui conformetur cognitio.

Quidam respondent has enunciationes esse quasi conditionales: homo est animal, hoc est, si homo existit, existit animal: & ita esse veram hanc enunciationem ante hominem existentem, quia non absolutè dicitur homo esse animal, sed quasi sub conditione, si homo existat. Sed hoc euidentè refellitur ipsa animi attentione; neque enim sub vlla conditione affirmamus hominē esse animal, sed absolutè: neque verbum, est, significat ibi existentiam; aliàs falsa esset propositio. Nam conditio quæ non exprimitur verbis, non facit propositionem veram, vt si quis dicat hominem habere alas; quod verum esset sub conditione, si ille volaret: qua tamen conditione non prolata, falsum est hominē habere alas. Quare si homo non est animal, nisi data conditione, quod existat homo: homine non existente falsum est hominem esse animal. Et hoc solum verum est quod si existeret esset animal. Nos tamē absolutè iudicamus hominem esse animal.

Emendant igitur hi Doctores sententiam, & permittunt has enunciationes esse absolutè veras etiam rebus non existentibus: causam autem siue fundamentum veritatis ponunt ipsam convenientiam inter res significatas. Quod si vigeas quænam sit illa convenientia, & quid rei sit; aiunt esse identitatem prædicati cum subiecto. Nam siue res existat siue non existat, sed sit in potentia causæ, perpetuò est eadem sibi. Refellunt præterea sententiam S. Thomæ, asserentis causam veritatis harum enunciationum inueniri in diuinis exemplaribus, quibus conformatur diuinus intellectus: quia, inquit, res in se ipsis sunt causæ veritatis, quæ est in diuino intellectu: quia ante ipsa exemplaria, quæ sunt forma intelligibilis, meditandæ sunt res in se ipsis, vt causa veritatis, quæ est in exemplaribus: & hoc confirmant, quia ipsa exemplaria repræsentant res; ergo res in se ipsis prius cogitandæ sunt, quam exemplaribus repræsententur.

Verum hi Doctores longè aberrant ab scopo, deflexi à vera sententia Doctoris Sancti. Nam quod aiunt identitatem prædicati cum subiecto esse causam veritatis æternæ, si intelligerent identitatem formaliter, quæ est relatio rationis, admirandum quid somniare videretur, nempe relationem rationis qua homo refertur ad animal esse causam huius veritatis, quod homo sit animal antequam existat, quia scilicet refertur relatione identitatis ad animal. Et hoc ipsum intelligi non potest, nam causa veritatis significatur per enunciationem formaliter veram: at verò quod homo sit animal, non significat hominem referri, sed esse animal. Quod si nomine identitatis materialiter intelligat res ipsas in quibus est identitas, quæstioni non faciunt satis. Hoc enim ipsum quærimus, vbi nam fuerint res illæ homo, & animal antequam existant, vt possint esse causa huius veritatis extra diuinum intellectum.

Hæc igitur opinio ea ponit, quæ destruit: nam identitas hominis cum animalante, re ipsa nihil est, nisi homo; at verò homo ante creationem nihil est; ergo nullum est fundamentum veritatis istius quod homo sit animal ante creationem; vel homo est aliquid ante creationem, quod illi iure optimo negant. Præterea exemplaria diuina sunt primæ causæ rerum, à qui-

Ratio.

Notandum.

9. Quæstionis scopus præcipuus, non de veritate formali, sed de causa veritatis ex parte rei cognitæ, quando res non existit.

10.

1. Sententia Soar. thmet. disp. 31. sect. 13. n. 461. has enunciationes esse conditionales.

Refellitur. 1.

Secundò.

Verbum, est, non significat ibi existentiam conditionalem. Conditio non expressa verbis non facit veram propositionem absolutè prolatam.

11. 2. sententiam eiusdem emendatis priorem.

1. eius assertum.

2. assertum.

1. argum.

2. argum.

12.

3. sententia in titulo a sserta 1. pars contra 1. assertum.

Probat ur. Identitas prædicati cum subiecto supra formaliter, non est causa veritatis æternæ.

Ratio.

Item identitas materialiter non est causa &c.

13.

Aduersantes ponunt sententiam traditam 1. p. n. l. quæ destruant.

2. Pars contra 2. assertum. Probat ur. 1.

Exemplaria diuina sunt prima cause reru.

Quod nihil est non est idem sibi reali identitate.

14. Probatur. 2. Res in potentia diuina est ipsa creatrix essentia.

Ioan. 1. Rosa ante existentiam est vera in potentia, sed consideratur in se ipsa, & sic est in diuino exemplari. Explicatur.

Confirmatur. Diuina exemplaria sunt prima vera ad que veritas omnis creatur. referatur.

In illis non est hominem esse animal, sed est homo.

Ab eterno comparauit Deus simplicissima sua scientia hoc enunciabile cum suo exemplari.

15. Aduert.

Idea vt sunt cause reru alio modo se habent ad res futuras, & ad pure possibiles.

At vt sunt representatiue reru, res omnes actu representant.

à quibus ipsa diuina potentia ducit initium rerum; ergo ante exemplaria nullum fundamentum est veritatis rerum, neque vlla identitas etiam entis in potentia. Nam illud ens in potentia in se ipso nihil est. Quod autem nihil est, non est sibi idem reali identitate, quæ sit fundamentum veritatis.

Præterea ens in potentia consideratur in se ipso, etsi re vera non sit in se, sed in potentia. Nam homo in potentia diuina non est animal, neque verò est homo, sed est ipsa creatrix essentia, iuxta illud Ioan. 1. Quod factum est, in ipso vita erat. Cū ergo dicitur, Rosa est viuens, antequam rosæ existant, rosa quæ est in potentia Dei consideratur secundum se, neque in potentia, neque in actu. Et hoc modo est in diuino exemplari; quamuis enim rosa communis non sit in potentia causæ, sed rosa singularis; quia nihil commune potest produci, sed singulare: tamen idem prout à nobis intelligitur est exemplar commune; ergo ad ipsam commune exemplar reuocandæ sunt enunciationes communes; imò & singulares, quæ in comunibus continentur. Et confirmatur, quia omnis veritas reducenda est ad primam veritatem; diuina autem exemplaria sunt prima vera, ad quæ veritas omnis creatoræ refertur: nam in diuino exemplari non est hominem esse animal, quod est in meo intellectu, sed est homo in quo est ipsa identitas hominis cum animante; nam & ibidem potest à nobis considerari identitas. Huius ergo veritatis, quæ est in nostro intellectu, fundamentum est homo in intellectu diuino, in exemplari. Et ab æterno comparauit Deus simplicissima sua scientia, hoc enunciabile cum suo exemplari. Cū ergo essentia rerum sint in exemplaribus vt in causis, & vt entia secundum esse intelligibile, nullo modo negandum est, illud esse fundamentum veritatis enunciationum, quæ sunt necessariae rebus non existentibus, scilicet rebus secundum se consideratis.

Quo in loco aduertendum est, ideas siue diuina exemplaria esse causas rerum, & easdem representare: vt sunt causa rerum alio modo se habent ad res futuras, & ad eas, quæ futuræ non sunt, vt tom. 2. explicabimus. At verò quatenus representant res possibiles, omnes res actu representant. Et ita res possi-

A biles sunt in ideis necessario, & perpetuo, & inuariabiliter, vt in representante. Et hoc modo vt sunt in ideis sunt causa veritatis, quæ inuenitur in intellectu diuino cõformato ideis suis. Itaque idea non est causa veritatis cognita, sed res in idea est causa cognita veritatis; quæ est ipsa res per has enunciationes significata, Homo est animal, Rosa est viuens: & his rebus non existentibus, intellectus noster sic enuncians est verus quatenus conformatur rebus prout sunt in ipsis ideis diuinis. Prima enim veritas in intellectu diuino est causa omnis veritatis in intellectu nostro. Et idcirco hæ enunciationes quæ in diuino intellectu cognitæ, nullam habent causam veritatis, nisi ideas, in nostro intellectu in quo formaliter sunt, eandem habent causam veritatis.

B Duo autem illa argumenta facile refringuntur. Quod enim aiunt res in se ipsis esse causam veritatis propositionis, verum est eodem modo quo res in se ipsis sunt. Res autem de quibus necessaria prædicata enunciantur, accipimus præcisas ab omni statu, puro conceptu præciso: non vt sunt in potentia, neque vt sunt in actu, neque vt sunt in intellectu, sed prout intelliguntur proprio conceptu: quo quidem pacto sunt in ideis diuinis, vt in primis exemplaribus: & ita eodem modo quo sunt, sūt causa veritatis harum enunciationum. Secūdū arg. innuit falsam explicationē ideæ representantis, quasi hæc representatio oriatur à rebus representatis: quod liquet esse falsum; idea enim non representat eò quod sit similis rebus cognitis, sed potius representat vt causa a se similans sibi res cognitæ: quare non cõformatur rebus representatis, vt illi volunt, sed potius conformatur sibi res: non ergo necesse est, neque possibile, vt res in se ipsis antecedant ideas: Quod si velis ipsas ideas esse veras, non sunt veræ, vt conformabiles rebus, sed vt regula conformans sibi res: de quibus tomo 2. disputabimus.

C Concludimus igitur quod hominem esse animal significat compositionem quãdam, siue affirmationem in intellectu veram; cuius veritatis fundamentum est homo in idea diuina. At verò per hæc diluitur dubium propositum initio questionis: nam etsi homo ante creationem nihil sit, & animal etiam nihil sit; tamen homi-

Non idea, sed res in idea est causa cognita veritatis.

Intellectus noster est verus quatenus conformatur rebus prout sunt in ideis diuinis.

16. Ad 1. arg. Res in se ipsis sunt causa veritatis harum enunciationum eo modo quo in se ipsis sunt, sc. prout intelliguntur proprio conceptu præcisæ ab omni statu.

Ad 2. arg. Idea non sunt vere vt conformabiles rebus, sed vt causa & regula conformans sibi res. Vnde non est possibile vt res in se ipsis antecedant ideas.

17. Summarium doctrinæ traditæ.

Ad rat. dubit.

Homini per intellectū, seu prout concipitur secundum se conuenit animal.

Ad confirm.

hominem esse animal, est in intellectu compositio vera, qua non significatur hominem esse, aut animal esse; sed homini prout concipitur secundum se conuenire animal. Cum verò dicitur, secundum se est animal; ergo secundum se est aliquid; cavillatio est: nos enim non negamus homini conuenire per intellectū hoc prædicatum, aliquid, sicut & ens. Negamus tamen ante creationem hominem esse aliquid in re ipsa, extra causam, & intellectum.

Confirmatio.

18.

Veritas formalis æterna, est in diuina intellectione.

S. Anselm.

S. Thom.

Causa veritatis in diuina idea.

Idem.

Clem. Alex.

Quod veritas æterna enunciationis necessariæ referenda sit ad diuinū intellectum, & exemplar, docet S. Anselm. dialogo de verit. cap. 7. & 8. & S. Thom. 1. p. q. 10. ar. 3. ad 3. & q. 16. ar. 7. ad 1. & de verit. q. 1. ar. 5. ad 11. & art. 6. ad 2. & 3. Causam autem veritatis æternæ, vt explicauimus reponit S. Doctor in diuinis exemplaribus siue ideis. Cui sententiæ concordat id quod Clem. Alexand. lib. 5. Stromatum refert ex Platone in Phedro, ideā esse veritatem: ideā autem esse id quod intelligitur. Veritas ergo formalis æterna est in diuina intellectione; causa autem siue fundamentū veritatis in idea.

PARS TERTIA.

Essentia rerum ante creationem nihil sunt, & per creationem extra causam fiunt ita vt sunt ante existentiam.

Prænotandū.

Nihil est negatio entis, & idem quod non ens.

Si ens accipitur prout præcisam, & secundum se est prædicatum commune, Omnis essentia est essentialiter ens.

Quod essentia rerum ante creationem nihil sint, cōprobatu ijs, quæ hæcenus diximus satis, superque. Sed aduertendum est, quod nihil est negatio entis: ens autem sicut & essentia, dicitur duobus modis, scilicet secundum se præcisum, vel non præcisum, sed coniunctū cum aliquo modo, siue statu entis; scilicet ens in potentia, vel ens in actu, vel ens in intellectu; nihil autem est negatio entis, & idem quod non ens. Quamobrē essentia ante creationem iisdem modis potest dici non ens, & nihil. Si dicatur non ens, vt ens præcisum, & secundum se est prædicatum commune, falsa est propositio, quod aliqua essentia sit non ens; & eodem sensu falsa est propositio, quod ali-

A qua essentia sit nihil: imò omnis essentia est secundum se essentialiter ens & aliquid. Si verò accipiatu ens non præcisum, neque secundum se, sed coniunctū cum aliquo statu: etiam isto modo essentia rerum ante creationem, sunt entia: sunt enim entia in potentia, & in intellectu; & iisdem modis non sunt nihil, sed entia sunt, & aliquid sunt. Sed tamē ens in potentia causæ, & in intellectu simpliciter non est ens; & ea quæ sic se habent, simpliciter sunt nihil, & non entia. Vltimò non ens significat id quod extra causam, & intellectum non est; & hoc est re ipsa non ens quod in se non est, licet vel in causa sit, vel in intellectu; & hoc non ens, simpliciter est nihil. Isto autem modo essentia rerum ante creationem simpliciter sunt non entia & nihil; quia non sunt in se ipsis; licet vel in potentia causæ sint, vel in intellectu. Hoc igitur pacto dicimus essentias rerū ante creationem nihil esse; & paruo discrimine philosophatus est de nihilo S. Anselmus.

B Cum ergo rerum essentia non extent in se ipsis ante creationem, vt probauimus, necesse est eas per creationem fieri & extra causas produci; ita vt essentia sic productæ sint res veræ, quæ ante productionem erant nihil: quare de nihilo creatæ sunt, siquidem nihilum erant, & factæ sunt. Probandum tamen adhuc est essentias rerū productas extra causam, & de nihilo factas aliquid, saltem nostro intelligendi modo antecedere existentiam, ita vt existentia quam creatione accipiunt, adueniat rebus productis: neque enim existentia coniungitur cum rebus non productis, quæ nihil sunt; aliàs coniugetur cum nihilo, & ipsum nihilum existeret; additur ergo existentia essentia productæ, saltem nostro intelligendi modo: In qua additione essentia cui additur existentia, necessariò antecedit illam. Explicatur hoc; nam cum enuncio hominem existere, nomen, homo, non supponitur pro nihilo, sed pro vero homine: neque verò supponitur pro homine secundum se, quia homo secundum se non existit: neque pro homine in intellectu, quia homo in intellectu non existit, sed duntaxat intelligitur: neque verò supponitur pro homine in potentia causæ; nam homo in potentia causæ nihil est præter ipsam potentiam causæ; at non enuncio causam hominis existere,

Si verò ens accipiatu vt cōiunctum cū aliquo modo, seu statu entis, essentia ante creationē sunt entia in potētia, itē sunt entia in intellectu sed his modis, simpliciter sunt nō entia. Vltimò: ante creationem sunt nō entia in se ipsis, id est, nō sunt extra causam, & intellectu: & hoc est esse re ipsa, & simpliciter nō ens.

S. Anselm.

2.

Assertio tituli: Essentia creatæ, seu productæ extra causā est res vera in se ipsa, saltem nostro intelligēdi modo antecedens existentiam, quam creatione accipit.

Probatur. Existētia nō cōiungitur cū nihilo, aliàs nihilum existeret.

Explicatur. In hac enunciatione, Homo existit, homo non supponitur pro nihilo, nec pro homine secundū se, neque in intellectu, neque in potētia causæ, sed pro vero homine factō iam extra causas.

Probat 2. evidenter.

In eadē enūciatione aim⁹ existentiam esse cum homine coniunctā; coniunctio autem est entis cum ente.

Probatur 3. inferēdo duo falsa.

Primum refutarum p. 1. n. 6. & 7. Secundum.

existere, sed existere ipsum hominem; ergo nomen, homo, supponitur pro vero homine, qui vivit, & operatur, & ille dicitur existere factus iam extra causas. Et hoc idem cōprobat evidenter; nam cum dicimus hominem existere, aimus existentiam esse cum homine coniunctā; coniunctio autē est entis cum ente; homo autem ante creationem est re ipsa non ens & nihil; ergo fit creatione aliquid, & verum ens; & ita cum existentia coniungitur. Neque hac in re immorandum est adeo perspicua. Præterea qui hac ratione non discernunt essentiam ab existentia, difficultatibus impediuntur, quas superauimus. Nam vel essentias ponunt extra Deum, & intellectum æternas: vel aiunt distinguere essentiam ab existentia, ut non ens ab ente; ita ut essentia, quæ est non ens addita existentia sit ens, quasi essentia transeat in existentiam. Quem modum dicendi sequuntur ij, qui essentiam ab existentia non discernunt, ut iam enarrabimus.

PARS QUARTA.

Natura siue essentia producta est res distincta à sua existentia.

1. Pro parte neg. argum.

Prænotanda doctrina partis 3.

Thomistæ nō distinguunt essentiam ab existentia, ut non ens ab ente, ut p. 3. in fine.

2. Pars affirm. in tit. asserta.

Quidam existimant ijs, quæ hæcenus firmavimus, constitutis, transactam esse questionem, & nullum relictu locum dubitandi, quin existentia non sit res addita essentia create. Nam cum ipsamet essentia creetur, hoc ipso quod creatur, est extra causas, quod est existere; ergo nullare addita hoc ipso quod sunt veræ res, non nihil sed vera entia, existunt: neque opus est addere rebus iam extantibus existentiam re ipsa distinctam, sed sola ratione speculante discretam. Nos verò studiosius confirmavimus existentiam non convenire rebus, dum nihil sunt, sed rebus productis extra causam, cum iam non sunt nihil, sed vera entia: ne falsum illud asylum querant, qui cum Sancto Thoma distinguunt existentiam ab essentia finita. Quamobrem argumento libenter respondebimus.

Dicendum igitur est, prius ordine naturæ, & prioritate reali causæ, produci essentias rerum, fierique extra causas; & illis sic productis, & factis extra causas

A aduenire existentiam re ipsa distinctam, quæ est actus ultimus, & perfectissimus.

Exordiamur autem à refellendis sententijs eorum, qui existentiam ab essentia finita non distinguunt re ipsa. Gabriel in 3. d. 6. docet quod esse, ens, & essentia solummodo grāmatically differunt; & ita, esse, est ipsa essentia: significatur autem esse quasi effectus essentia, sicut existere significatur ut effectus existentia. Quare synonyma erunt existentia & essentia, existere & esse. Hoc autem quàm falsum sit licet advertere cuique rationis compoti, qui cum audierit essentiam intelliget naturam, siue existat, siue non existat: cum verò audierit existentiam, quid animo cogitabit, nisi existendi actum? Huic errori subscripsit Lychetus in 2. d. 1. q. 2. solum discrimen grammaticum concreti nominis, & abstracti ponens inter essentiam, & existentiam: quare sola nominū derivatione hæc discernit.

Alij distinguunt essentiam ab existentia sola relatione causati, ut refert Durand. in 1. dist. 8. q. 2. quod falsum esse commonstrat Durand. quia tunc existere esset referri, quod est incredibile. Ratio est, essentia absoluta non est relatio, sed fundamentum eius, & ipsa absoluta essentia producit ante relationem; quod si ante relationem essentia producta existit; existentia non distinguitur ab essentia per consequentem relationem: quod si ante relationem essentia non existit; ergo relatio ipsa est existentia, quod est impossibile, quia esse non est referri; imò esse est ad se, maximè in absolutis essentijs. Quod si essentiam ab existentia dividat relatione transcendenti (quod genus relationis iam exploravimus) adhuc convincimus non distinguere ea relatione essentiam ab existentia; quia relatio transcendens est intima rei, & nihil omnino addit absolutis; ergo si essentia, & existentia in absolutis non discernuntur, eandem habent relationem transcendētem, vel nullam habent; neque possunt discerni per illam.

Sunt ergo, qui hæc separent arbitrati; rem quampiam essentiam dici, dum est in potentia causæ; dici verò existentiam dum est in actu extra causam. Quo fit, ut nunquam essentia existat, siquidem quod existit non essentia est, sed existentia. Præterea consequitur ut es-

S sentia

3. Partis neg. 1. via. Gabr. sc. essentiam, & existentiam, esse & existere, solum grāmatically differre, & esse synonyma.

Refutatur. Per essentiam intelligitur natura, siue existat, siue non. Per existentiam actus existēdi. In 1. via Lychetus.

4. 2. via. Hæc differre sola relatione. Refellitur à Durand.

Contra prædicamentalem ratio.

Existentia si antecedit relationem, non distinguitur p. eam. Si nō antecedit, coincidit cum ea.

Contra transcendētem, f. ratio ex lib. 3. c. 1. 2. ratio.

5. 3. via.

Refutatur 1. Secundo.

sentia sit nihil, existentia verò aliquid; A
 quare non distinguuntur sola ratione, ut
 illi volunt, sed realiter negativè, ut non
 ens, & ens. Præterea sequitur ut non ea-
 dem essentia, quæ fuit in potentia causæ
 producat: nam si essentia secundum
 rationem formalem est id, quod est in
 causa, ita ut esse in causa pertineat ad
 rationem formalem; conficitur ut extra
 causam non sit eadem ratio formalis.
 Quare nulla essentia poterit produci;
 quia producta, iam non est essentia, sed
 existentia.

Tertiò.

6.
 Responsio.

Dum ait essen-
 tiam ante, &
 post creationē
 esse eandē iden-
 titate præcisi-
 onis per intelle-
 ctum, approba-
 tur;

Dum ait id
 quod est extra
 causam nō esse
 aut dici essen-
 tiam; utruque
 improbat 1.

Christus ha-
 bet essentiam,
 siue naturā hu-
 manam produ-
 ctam extra cau-
 sam.

Improbatur 2.

Improbatur 3.

7.
 4. via in sensu
 probabiliori,

Eadem in alio
 sensu.

Improbatur.
 Produci ante-
 cedit essentiam

Ad hæc illud potest responsum dari, B
 quod essentia eadem identitate præci-
 sionis per intellectum, ut est in potentia
 causæ dicitur essentia, & ut est extra cau-
 sam dicitur existentia. Et ad hunc sensum
 est eadem. Quod ultimum verè quidem,
 probèque dicitur; nam re ipsa essentia
 ante creationē nihil est, & creatione fit
 aliquid: est tamen eadem idētitate præ-
 cisionis in intellectu, ut rectè illi cōsen-
 tiunt. Sed illud tolerari nō potest, quod
 id quod est extra causam, nō sit essentia,
 siue non ita appelletur. Vtrumque enim
 falsum est; nam essentia rerū creatæ, sunt
 veræ essentia; & hoc negare est hæreticū,
 cum Christus habeat essentiam siue na-
 turam humanā productā extra causam.
 Et negant solem, qui negant essentias
 rerū, siue naturas existere: ergo non hoc
 discrimine distat essentia ab existentia,
 quod essentia dicatur ea quæ nō est pro-
 ducta, quæ verò producta est dicatur ex-
 istentia. Mitto quod necesse erit viginti
 categorias disponere, ut in decem col-
 locemus essentias non productas; in de-
 cem alijs productas essentias, quas ap-
 pellemus existentias. Mitto etiam quod
 communi animorum assensu, etiam exis-
 tentes essentias ab existentijs discerni-
 mus. Neque in re planissima opus est
 uti excogitatis argumentis.

Sed alia ratione potest hæc opinio de-
 fendi ut essentias dicamus siue existen-
 tes, siue non existentes; existentia autem
 nihil addat essentia præcisa secundum
 se, nisi esse extra causam: esse autem ex-
 tra causam nihil addit enti, nisi negatio-
 nem quod non sit ens in potentia cau-
 sæ; & indicat simul esse ens causatum.
 Nam si intelligatur formalitèr existen-
 tiam esse essentiam productam, ut illud
 esse productū sit ipsa existentia, valde fu-
 tilis sententia est; quia produci antecedit

essentiā productam, & aliud est produci,
 aliud existere, quod essentiam productā
 consequitur, saltē intelligendi modo.
 Nisi intelligant relationem producti es-
 se existentiam rei, quod etiam improba-
 tum iam est. Accipiamus ergo essentiā
 productam siue extra causas, illam quæ
 non est in causis, sed extra causas, ut
 modò explicabamus: aiunt essentiam
 secundum se non includere existen-
 tiam, essentiam verò productam, si-
 ue extra causam, includere suo con-
 ceptu existentiam, & esse re ipsa existi-
 tiam.

Hanc opinionem sequuntur quidam
 Recentiores, qui illam ipsam prius re-
 fellunt, non attendentes esse eandem,
 quam sibi excogitarūt. Aiunt enim exis-
 tentiam ab essentia sola ratione distin-
 gui; quia essentia sit ea, quæ in Cathego-
 rijs ponitur; & eadem met res extra cau-
 sas, scilicet producta, est existentia, &
 ratio existendi, ut illi volunt, non sub
 ratione essentia, sed sub ratione existi-
 di. Atquæ aiunt in conceptu essentia
 actualis, quæ scilicet est extra causas, &
 non est nihil, sed aliquid, includi intrin-
 secè existentiam; sicut in conceptu cor-
 poris albi includitur albedo: at verò in
 conceptu essentia præcisa secundum se,
 non includi existentiam. Itaque si com-
 paretur existentia cum essentia præcisa
 secundum se, est extrinseca; si cum esse-
 tia actuali, scilicet producta extra cau-
 sas, intrinseca est. Et ita nō distinguunt
 existentia ab esse-
 tia præcisa secundum se,
 nisi ratione; ab essentia autē non produ-
 cta, quæ est in causa distinguunt negativè
 realiter; quia essentia non producta est
 nihil; & producta est aliquid, & differunt
 ut non ens, & ens. Et hæc eadem erat
 sententia modò commemorata: nam esse-
 sentia extra causas differt quidem ab
 essentia in causa negativè realitèr; sed
 ab essentia præcisa differt sola ratione,
 ut liquet prima parte huius capituli. Et
 quod isti vocant essentiam actualem, il-
 li vocauerant essentiam extra causas; &
 eidem essentia, siue dicas actualem, siue
 extra causas est intrinseca existentia, ut
 utrique opinantur, neque in hac re est
 inter has opiniones dissidium.

In hac sententia non curò loquendi
 modum, qui perpetuò dissonus est, & abs-
 re philosophica alienus. Nam quod nos
 aimus essentiam creatam recipere esse à

productā, hæc
 verò existentia.

Responsio
 refellitur, ut nō

4.
 In priore sensu
 hæc 4. via pro-
 ponitur.

8.
 Hæc 4. via
 est sententia;
 Soar. in met.
 disp. 3. se. 6
 ab eodē prius
 refutata.
 Declaratur
 hæc sent.

Concordia sen-
 tentia Soarij
 cum 4. via in
 priore sensu.

9.
 Hæc sent. im-
 probatur. quo-
 ad modum lo-
 quendi.

Deo